

BUSINESS REGION
GÖTEBORG

KALLELSE

Styrelsemöte i Business Region Göteborg AB

Onsdagen den 20 december 2017, kl.09,00-11,30 + lunch

Plats: Porter Pelle , Klippan

Ärende

1. Sammanträdet öppnas
2. Val av protokolljusterare
3. Föregående mötesprotokoll
4. Beslut Näringslivsstrategiskt program (*Pia Areblad, Kajsa Dahlsten, Lars Ekberg*) 60 min
5. Beslut fördjupat samverkansavtal BRG och GR (*Patrik*) 10 min
6. Beslut deltagande av styrelserepresentanter Mipim 2018 (*Patrik*) 10 min
7. Remisser (*Patrik*) 20 min
  - Utveckla slakthusområdet till Göteborgs version av Ködbyn/Meetpacking district Handling 2017 nr 166.
  - Utveckla företagslotsens arbete genom informationsinsatser
8. Återrapportering Internkontroll (*Patrik*) 15 min
9. Information om status i Gothenburg Climate Partnership (*Maria Hellström*) 15 min
10. Information om status i Testbädd Göteborg (*Maria Strömberg*) 15 min
11. Övriga frågor

Kallade:

Styrelseledamöter:

David Ljung (s)

Hans Rothenberg (m)

Stefan Svensson (m)

Eva Ternegren (mp)

Axel Josefson (m)

Marie Östh Karlsson (s)

Miguel Odhner (s)

Peter Lindh (s)

Lennart Olsson (l)

Verkställande direktör Patrik Andersson

Vice VD Eva-Lena Albihn

Sekreterare Roland Adrell

Välkomna!

Patrik Andersson

Tid: Måndagen den 27 november 2017, kl. 13.00 – 16.00

Plats: Sahlgrenska rummet, Business Region Göteborg

Närvarande:	David Ljung	Ordförande	
	Eva Ternegren	1:e vice ordförande	
	Axel Josefson	2:e vice ordförande	
	Hans Rothenberg	Ledamot	
	Stefan Svensson	"-	
	Maria Östh Karlsson	"-	
	Lennart Olsson	"-	
	Patrik Andersson	VD	
	Eva-Lena Albihn	Vice vd	
	Roland Adrell	Sekreterare	
	Annelie Wignell	BRG	§ 6
	Henrik Einarsson	BRG	§ 8

§ 1 Sammanträdet öppnas

David Ljung öppnade sammanträdet.

§ 2 Val av protokolljusterare

Att jämte ordföranden justera dagens protokoll utsågs Axel Josefsson.

§ 3 Föregående mötesprotokoll

Föregående mötesprotokoll lades med godkännande till handlingarna.

§ 4 Fastställande av Uppföljningsrapport 3

Patrik Andersson föredrog en i förväg utsänd handling.

Styrelsen beslutade att fastställa Uppföljningsrapport 3.

Handwritten signatures in blue ink: "Rr", "Dd", and "AA".

§ 5 Beslut, remiss: Utveckla slakthusområdet till Göteborgs version av Ködbyn/Meetpacking district Handling 2017 nr 166

Patrik Andersson redogjorde för ett i förväg utsänt tjänsteutlåtande.

Styrelsen diskuterade frågan och beslutade att uppdra åt vd att utveckla yttrandet till nästa sammanträde utifrån den diskussion som förts.

Ärendet återremitteras.

§ 6 Beslut: Att fastställa policy och riktlinjer till utomstående organisationer

Annelie Wignell redogjorde för en i förväg utsänd handling.

Styrelsen beslutade att fastställa Policy och riktlinje för bidrag till utomstående organisationer.

Styrelsen uppdrog vidare till vd att genomföra en genomlysning/utvärdering av de bidrag som idag ges i förhållande till nu fastställd policy.

§ 7 Information kompetensförsörjningsprogram 2017-09 – 2017-10

Patrik Andersson redogjorde för en i förväg utsänd handling.

§ 8 Genomgång "Näringsliv och tillväxt 2017"

Henrik Einarsson föredrog en i förväg utsänd handling.

§ 9 Information samverkansavtal mellan Göteborgsregionens kommunalförbund (GR) och BRG

Patrik Andersson redogjorde för en i förväg utsänd handling.

Styrelsen lämnade härefter synpunkter på dokumentet.

DH
Rt

§ 10 Information "Sahlgrenska life"

Patrik Andersson lämnade en information.

Styrelsen uppdrog åt vd att återkomma vid december månads sammanträde med att utifrån ett näringslivsutvecklingsperspektiv involvera Göteborgs stad och BRG i processen.

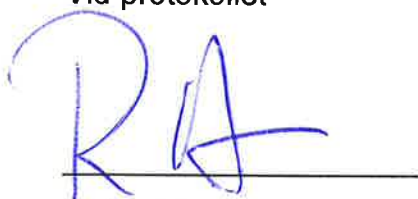
§ 11 Övriga frågor

Hans Rothenberg aktualiserade frågan om lokaliseringen av EMA utifrån en framtida strategi för Sverige och Göteborg.

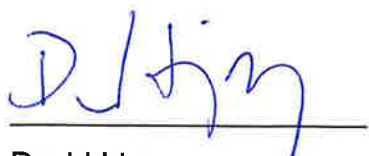
§ 12 Styrelsens utvärdering av VD

Styrelsen genomförde en utvärdering av vd.

Vid protokollet

Roland Adrell

Justeras:

David Ljung
Axel Josefsson

2017-12-11

Till
Styrelsen i
Business Region Göteborg AB

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Ärende: Förnyat samverkansavtal mellan Business Region Göteborg AB och Göteborgsregionens kommunalförbund, ("Samverkansavtalet"), bilaga 1.

Datum: 12 december 2017

1 FÖRSLAG TILL BESLUT

Att styrelsen i Business Region i Göteborg AB ("**BRG**") beslutar

- **att** ingå Samverkansavtalet, i enlighet med bilagda förslag, under villkor att Göteborgsregionens kommunalförbund fattar beslut om att göra detsamma.

2 BAKGRUND

2.1 Redan före BRG:s bildande år 2000 bedrev Göteborgsregionens kommunalförbund, ("**GR**") medlemskommuner, däribland Göteborgs kommun, ett samarbete kring utvecklingen av näringslivets förutsättningar i Göteborgsregionen. År 2000 formaliserades och fördjupades samarbetet när det nybildade BRG gavs i uppdrag av GR att arbeta med ett regionalt perspektiv och att stödja GR:s medlemskommuner i deras lokala näringslivsutvecklande arbete. Alltsedan dess har samarbetet bedrivits med ett regionalt perspektiv, där BRG:s kompetens har kommit till nytta i en vidare geografisk

region än vad som varit fallet om bolaget endast haft Göteborgs kommungräns som aktuellt verksamhetsområde. Till grund för den långa samverkan mellan BRG och GR har legat en mångårig politisk samsyn kring mervärdet av att parterna samverkar kring näringslivsfrågorna, en samsyn som kommit till uttryck genom en övergripande samverkansavtal mellan parterna.

- 2.2 Under [ÅR] inledde BRG och GR en översyn, i en strävan att utveckla och fördjupa detsamma. Med utgångspunkt i en rättslig utredning av alternativa samarbetsformer samt förutsättningarna för ett fortsatt samarbete, arbetade parterna - var och en, och sedan gemensamt - fram ett scenario för hur det framtida samarbetet skulle kunna se ut. Det materialet lades sedan till grund för det Samverkansavtal som är ifråga för detta tjänsteutlåtande.

3 OM DET FÖRNYADE SAMVERKANSAVTALET.

Syfte

- 3.1 BRG och GR är överens om att ett starkt näringsliv är en förutsättning för Göteborgsregionens utveckling. Genom att parterna bedriver ett gemensamt utvecklingsarbete skapas värden som inte skulle ha uppstått om parterna enskilt arbetade med dessa frågor. Syftet med Samverkansavtalet är således att skapa de bästa förutsättningar, och synergieffekter, för en framtida fördjupad samverkan. Genom avtalet regleras dels de övergripande verksamhetsområden parterna ska samverka kring, men även vilket ansvar i detta arbete som ska åvila respektive part samt hur löpande rapportering jämte finansiering ska ske.

Centrala moment i Samverkansavtalet

- 3.2 Ett centralt moment i Samverkansavtalet är den roll som samverkansarena för näringslivsutveckling i Göteborgsregionen som BRG tilldelas. Rollen omfattar att i alla relevanta delar anlägga både ett lokalt och regionalt perspektiv. Häri ligger även att föra en dialog och ett gemensamt planeringsarbete med GR:s medlemskommuner.

- 3.3 I Samverkansavtalet anges även fem områden som parterna ska samverka kring. Dessa är; *Kompetensförsörjning och attraktionskraft, Samhällsplanering, Företagsklimat och innovationskraft, Kunskapsöverföring och nätverksarbete* samt *Analys och faktaunderlag*. Därutöver ska parterna tillsammans verka för en dialog med andra regionala, nationella och internationella organ, inte minst för att bidra till en hållbar utveckling i Göteborgsregionen.

Centrala åtaganden i Samverkansavtalet

- 3.4 BRG åtar sig genom Samverkansavtalet att i kontinuerlig dialog med GR bedriva det arbete som parterna överenskommit samt att löpande redovisa resultaten. GR åtar sig å sin sida att svara för en grundfinansiering till den samverkan som ska ske.

Parternas bundenhet till Samverkansavtalet

- 3.5 Parterna förbinder sig ömsesidigt att bedriva samverkan tills vidare. Samverkansavtalet kan sägas upp med beaktande av en uppsägningstid om 24 månader.

Villkor för Samverkansavtalets ingående.

- 3.6 En förutsättning för att BRG ska ingå detta Samverkansavtal, är att även GR fattar ett bindande beslut om att ingå detsamma.

4 REKOMMENDATION OCH FÖRSLAG TILL BESLUT

- 4.1 Den samverkan som bedrivits mellan parterna under nästan tjugo års tid har bidragit mycket positivt till utvecklingen av näringslivets utveckling i Göteborgsregionen. Efter den översyn som Parterna gjort tillsammans, har uppfattningen om värdet med samverkan stärkts ytterligare. Parterna har en stor samsyn kring vikten av att denna samverkan fortsätter och fördjupas, och då utifrån de förutsättningar som Samverkansavtalet anger.

- 4.2 Styrelsen föreslås mot ovanstående bakgrund fatta beslut om att ingå

Samverkansavtalet, bilaga 1, med GR.

Patrik Andersson
VD

Samverkansavtal avseende näringslivsutveckling i Göteborgsregionen mellan Business Region Göteborg AB och Göteborgsregionens kommunalförbund samt dess medlemskommuner.

Mellan

Göteborgsregionens kommunalförbund, 222000-0265, Box 5073, 402 22 Göteborg,
(hädanefter "GR"),

och

Business Region Göteborg AB 556439-5878, Norra Hamngatan 14, 411 14 Göteborg,
(hädanefter "BRG"),

har denna dag följande avtal, (hädanefter "Samverkansavtalet"), träffats.

1. Bakgrund

Mellan GR:s medlemskommuner bedrivs sedan många år ett samarbete kring näringslivsutvecklingen i Göteborgsregionen. Samarbetet stärktes under 1990-talet och år 2000 formaliserades det ytterligare då Göteborgs Stad bildade BRG. BRG fick då bl.a. i uppdrag att arbeta med ett regionalt perspektiv samt stödja GR:s medlemskommuner i deras lokala arbete med näringslivsutveckling. Medlemskommunerna finansierade, och gör alltjämt, arbetet genom ett årligt anslag till BRG. En del i samarbetet är GR:s innehav av tre av bolagets nio platser i styrelsen.

För en fördjupad redogörelse av bakgrunden till detta Samverkansavtal hänvisas till den tjänsteskrivelse som legat till grund för parternas beslut om ett fortsatt samarbete, (*GR:s tjänsteskrivelse, diariennr. 2015.00065.013*).

2. Syfte

Ett starkt näringsliv är en förutsättning för Göteborgsregionens fortsatta positiva utveckling. Framgångsrika företag skapar arbetstillfällen och tillväxt. Göteborgsregionens kommuner skapar många av de förutsättningar som näringslivet behöver för att utvecklas.

Detta Samverkansavtal syftar till att reglera parternas samarbete och skapa förutsättningar för en framtida fördjupad samverkan. Det är parternas målsättning att bidra till gynnsamma förutsättningar för Göteborgsregionens näringsliv. Det är därtill parternas uppfattning att samarbetet skapar synergier som inte kunde ha skapats om parterna enskilt arbetade med näringslivsutvecklingsfrågor.

En del av GR:s uppdrag är att utgöra ett samverkansorgan för näringslivsfrågor. Genom detta Samverkansavtal bekräftas BRG:s uppdrag som samverkansarena för näringslivsutveckling i Göteborgsregionen. Uppdraget förutsätter såväl ett regionalt som

lokalt perspektiv. BRG ska här föra dialog och bedriva gemensam planering med berörda kommuner. Arbetssättet ska motsvara det som GR tillämpar i sitt uppdrag som samverkansarena för sakområdena utbildning, arbetsmarknad, miljö och samhällsbyggnad samt social välfärd inklusive hälso- och sjukvård på delregional nivå.

3. Samverkansavtalets delar

Samverkansavtalet består av ett huvudavtal med nedan bilagor. Bilagorna utgör del av Samverkansavtalet:

Bilaga 1: Organisationsmatris

Bilaga 2: Styrande dokument

Bilaga 3: Samverkansområden, (inkl. rapportmodell)

Bilaga 4: Samverkansformer, gemensam planering och uppföljning

Bilaga 5: Finansiering

Bilaga 6: Förteckning över medlemskommunerna i Göteborgsregionens kommunalförbund.

Om inget annat särskilt anges har definitioner i Samverkansavtalet samma betydelse i bilagorna.

Bilagorna kan ändras samt uppdateras, och då genom att nya bilagor numreras, datumnoteras samt undertecknas av båda parter. Sådan bilaga ersätter till fullo tidigare bilaga med samma bilagenummer.

Omfattningen på den samverkan som ska ske i anledning av detta avtal bestäms av avtalshandlingarna, vilka kompletterar varandra. Om avtalshandlingarna innehåller uppgifter som strider mot varandra ska handlingarna gälla i följande ordning:

1. Skriftliga ändringar och tillägg till Samverkansavtalet och dess bilagor, undertecknade av behöriga företrädare för båda parter.
2. Detta Samverkansavtal.

4. Samverkansområden

Näringslivsutveckling är en komplex process där många olika aktörer och faktorer påverkar resultatet. Det är parternas uppfattning att GR och BRG inom ramen för den kommunala kompetensen har kompletterande uppdrag, där fördjupad samverkan inom definierade områden skapar mycket goda förutsättningar för parterna att bidra till en stark näringslivsutveckling i hela Göteborgsregionen.

Som grund för Samverkansavtalet finns de politiskt beslutade dokument som framgår av bilaga 2. De områden som vid avtalstecknandet är aktuella för samverkan beskrivs i bilaga 3.

5. Samverkansformer

Förevarande samverkan ska ske mellan två offentliga, politiskt styrda organ. GR:s högsta beslutande organ är dess förbundsfullmäktige. BRG:s verksamhet leds ytterst av dess styrelse. Det är GR:s förbundsfullmäktige respektive BRG:s styrelse som är ytterst ansvariga för detta Samverkansavtal.

Den strategiska styrningen av den samverkan som ska ske, ska verkställas genom BRG:s bolagsstyrelse och GR:s förbundsstyrelse.

GR innehar tre ordinarie platser i BRG:s styrelse.

För Samverkansavtalets genomförande svarar respektive organisation genom förbundsdirektör respektive VD.

En utförligare beskrivning av Samverkansformerna framgår av bilaga 4.

6. Finansiering m.m.

Samverkansavtalet förutsätter en grundfinansiering. I bilaga 5 regleras den finansiering som tillhandahålls genom Göteborgsregionens kommuner via GR. Det ankommer på GR att, i anslutning till ordinarie budgetprocess, fastställa den årliga ersättning som ska utgå från GR.

Medelöverföringen för GR:s finansieringsåtagande ska ske genom att BRG månatligen fakturerar GR, med betalningsvillkor om trettio (30) dagar.

7. Rapportering och uppföljning

Samverkan förutsätter ett transparent och informativt arbetssätt mellan parterna. För det fall det bedöms nödvändigt med ytterligare informations- och rapporteringsvägar än de genom GR:s representantskap i BRG:s styrelse jämte övriga nämnda i bilaga 4, åligger det parterna att upprätta sådana. Utgångspunkten är dock att här nämnda ska gälla för denna samverkan.

8. Samverkansavtalets giltighet, uppföljning och uppsägning m.m.

Detta Samverkansavtals giltighet förutsätter att båda parter styrelser har fattat beslut om att ingå detsamma.

Samverkansavtalet gäller från dagen då båda parter firmatecknare undertecknat Avtalet, och därefter tills vidare.

Samverkansavtalet kan av endera parten sägas upp, med beaktande av en uppsägningstid om tjugofyra (24) månader. Uppsägning ska ske skriftligen.

Revideringar och tillägg till Samverkansavtalet eller dess bilagor ska, för att vara bindande, godkännas av respektive parts styrelse.

Parterna ska gemensamt, en gång per mandatperiod, genomföra en utvärdering av Samverkansavtalet.

10. Tvist

Tvist med anledning av detta avtal ska i första hand försöka lösas mellan parterna i samförstånd. För det fall överenskommelse inte kan nås ska tvisten, såvida inte parterna gemensamt beslutar annat, avgöras av allmän domstol med Göteborgs tingsrätt som första instans.

För Göteborgsregionens kommunalförbund

För Business Region Göteborg AB

Göteborg den

Göteborg den

[Förnamn Efternamn, (firmatecknare)]

[Förnamn Efternamn, firmatecknare]

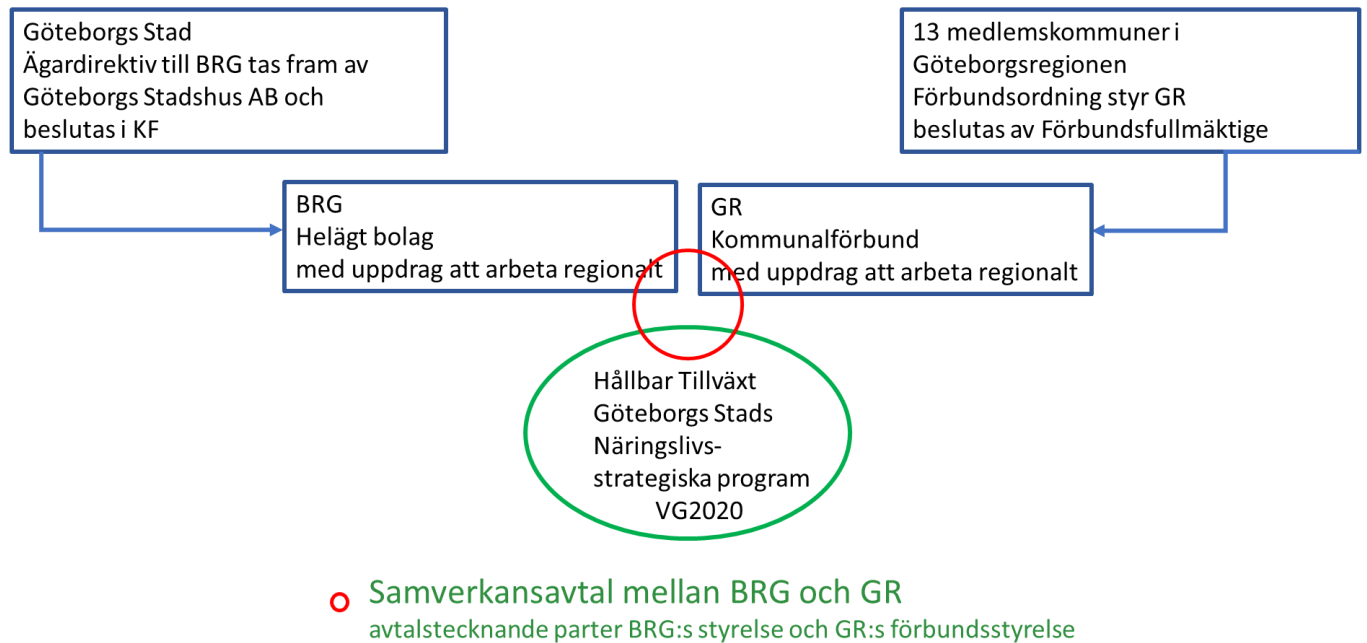
[Förnamn Efternamn, (firmatecknare)]

[Förnamn Efternamn, firmatecknare]

Bilaga 1 - Organisationsmatris

Mellankommunal samverkanskedja för näringslivsutveckling i Göteborgsregionen

Figur .1

Bilaga 2 - Styrande dokument

I denna bilaga anges de styrande dokument som vid var tid utgör ramen för Samverkansavtalet, och i vilka ledning ska sökas gällande samarbetets framtida utformning.

- GR:s förbundsordning
- GR:s och BRG:s gemensamma dokument "Hållbar tillväxt"
- GR:s dokument "Strukturbilden"
- Verksamhetsinriktning GR
- Årlig verksamhetsplan för GR
- BRG:s ägardirektiv
- BRG:s bolagsordning
- BRG:s årliga mål- och inriktningsdokument
- BRG:s dokument "Strategiplan, Hållbar tillväxt"
- Årlig verksamhetsplan för BRG
- Västra Götalandsregionens strategi för tillväxt och utveckling
- Näringslivsstrategiskt program, *(Beräknas beslutas av Göteborgs Stad under första halvåret 2018.)*

Bilaga 3 - Samverkansområden

I denna bilaga anges de av parterna överenskomna samverkansområden som i enlighet med Samverkansavtalet ska bidra till näringslivsutvecklingen i Göteborgsregionen.

1. Kompetensförsörjning och attraktionskraft

Tillgång till arbetskraft med relevant kompetens är en av de viktigaste förutsättningarna för att näringslivet i Göteborgsregionen ska vara konkurrenskraftigt och fortsätta utvecklas. För att säkerställa framtida kompetensförsörjning behöver kommunerna i Göteborgsregionen arbeta aktivt med att identifiera och tillvarata den kompetens som redan finns, men också attrahera ytterligare kompetens såväl från nationellt som globalt håll.

Parterna ska verka för långsiktiga och effektiva samverkansformer för att förbättra matchningen mellan näringslivets efterfrågan och utbudet av arbetskraft. Parterna ska även verka för en ökad samverkan mellan relevanta skolor och utbildningar och arbetsliv.

Tillväxten har en regional logik och det är regioner snarare än kommuner som konkurrerar om kompetens och kapital. Göteborgsregionen ska vara en plats som är attraktiv att verka och bo i, samt besöka. För att vara det behöver kommunerna både leverera en god samhällsservice och förmedla berättelsen om Göteborgsregionen som attraktiv plats.

2. Samhällsplanering

Göteborgsregionen befinner sig i ett utvecklingssprång, där miljardbelopp planeras att investeras de närmaste tjugo åren.

Med sitt geografiska läge mellan Oslo och Köpenhamn, samt med Göteborgs hamn som porten mot världen, har Göteborgsregionen en stark position som internationell logistiknod. För att stärka positionen ytterligare ska Göteborgsregionen fortsätta utveckla en fungerande infrastruktur med god tillgänglighet för både människor och gods, såväl inom som till och från Göteborgsregionen.

GR är regionplaneorgan enligt plan- och bygglagen. BRG har den huvudsakliga kontakten med näringslivets aktörer inom sektorn för samhällsplanering. Ett ökat samarbete mellan GR och BRG inom sektorn kommer att stärka den regionala planeringen. Parterna ska tillsammans verka för att den regionala planeringen sker i enlighet med de styrande dokumenten "Hållbar utveckling" och "Strukturbilden".

Parterna ska tillsammans planera för tillväxt för att därigenom underlätta näringslivets etablering och expansion. En långsiktigt säkrad markförsörjning för näringslivets behov ska analyseras utifrån ett regionalt perspektiv.

Parterna ska tillsammans fortsätta att stärka Göteborgsregionen som internationell logistiknod, genom att verka för en fungerande infrastruktur med god tillgänglighet för både människor och gods, såväl inom som till och från Göteborgsregionen.

3. Företagsklimat och innovationskraft

Ett positivt företagsklimat är en förutsättning för att näringslivet ska fortsätta att välja Göteborgsregionen som bas för etablering och expansion. I Göteborgsregionen ska det vara enkelt att driva företag, det är ledstjärnan för alla våra kontakter med företagen. Varje möte med näringslivets företrädare ska präglas av ett positivt bemötande, med kunden i fokus och med god kunskap om Göteborgsregionens erbjudande till företagen.

Göteborgsregionen är navet i Sveriges viktigaste industriregion och basen för flera globala kunskapsintensiva tillverkningsföretag. Det skapar unika förutsättningar för Göteborgsregionen att vara test-arena för utveckling av ny teknik som kan lösa framtidens samhällsutmaningar. Parterna ska tillsammans stödja denna utveckling inom kommunernas och näringslivets verksamhetsområden. Näringslivets förutsättningar för innovationer ska stärkas och öppenheten i kommunerna för innovationer i verksamheterna ska öka. Samarbetet med akademien är viktigt.

Parterna ska tillsammans arbeta för ett positivt företagsklimat. Det ska vara enkelt att starta, driva och utveckla företag i Göteborgsregionen. Kunden ska vara i fokus och kommunernas dialog med företagen stimuleras. Näringslivet gynnas av att kommunerna levererar kommunal service med hög tillgänglighet och kvalitet.

4. Kunskapsöverföring och nätverksarbete

Kunskapsöverföring är en central fråga för organisationers konkurrenskraft. En nyckel till organisationers framgång är att de är bra på att tillvarata och utveckla kunskap. I Göteborgsregionen verkar ett femtiotal nätverk med kommunrepresentanter, vilket skapar förutsättningar för framgångsrik samverkan kring utvecklingen i Göteborgsregionen. Kunskap och erfarenhetsutbyte som genereras i dessa nätverk ska tas till vara, utvecklas och överföras mellan aktörer inom relevanta verksamhetsområden.

Parterna förbinder sig att stödja varandras kompetensutveckling och ge varandra ömsesidigt expertstöd i relevanta frågor, på det sätt och i den omfattning som parterna vid var tid kommer överens om. Respektive part ska, om inte annat särskilt avtalas, bära sina kostnader i anledning av sådana beslutade aktiviteter.

Parterna förbinder sig att medverka vid gemensam introduktion av nya politiker och tjänstepersoner i ledande befattning inom respektive parts organisation.

5. Analys och faktaunderlag

I en region som präglas av tillväxt och utveckling, och där målsättningen är ett positivt och innovativt företagsklimat, är det viktigt att ta fram faktaunderlag och kunskapsöversikter. Det är även viktigt att göra regionala analyser, och då inte bara när det gäller näringsliv, utan även inom områden som skapar förutsättningar för näringslivsutvecklingen såsom arbetsmarknad, social välfärd, livslångt lärande, miljö och samhällsbyggnad.

Parterna ska löpande ta fram sammanställningar och rapporter i syfte att arbeta stärka omvärldskännedomen och kunskapen hos medlemskommunernas politiker och tjänstemän, näringsliv, medarbetare, medier och regionala samarbetspartners. Parterna ska göra analyser och ge förslag på förbättringsområden som kan stärka parternas verksamheter i samverkan samt Göteborgsregionens konkurrenskraft.

6. Dialog med regionala, nationella och internationella organ

Parterna ska bidra till hållbar utveckling i Göteborgsregionen. Det är helt avgörande för utvecklingen i Göteborgsregionens kommuner att den regionala dialogen och samarbetet med många olika aktörer regionalt, nationellt och internationellt fungerar väl. Detta Samverkansavtal ska skapa förutsättningar för att utveckla och fördjupa dialoger och samverkansmodeller, vilka i sin tur förstärker möjligheter och identifierar utmaningar kopplade till näringslivsutvecklingen i Göteborgsregionen såsom en storstadsregion.

Bilaga 4 - Samverkansformer, gemensam planering och uppföljning.

Strategisk styrning

Det är GR:s förbundsfullmäktige respektive BRG:s styrelse som är ytterst ansvariga för parternas samverkan enligt detta avtal. Den strategiska styrningen av parternas samverkan ska verkställas genom BRG:s styrelse och GR:s förbundsstyrelse.

Genom GR:s tre ordinarie platser i BRG:s styrelse har GR en värdefull insyn och påverkansmöjlighet i BRG:s hela verksamhet. BRG:s styrelse ska därför ses som ytterligare en plattform för parternas samverkan, utöver den styrningsstruktur som anges i denna bilaga. I sammanhanget ska understrykas vikten av att båda parter nyttjar denna möjlighet, och i respektive organisation etablerar rutiner för styrelseledamöterna som säkerställer att frågor blir omhändertagna, både i den egna organisationen och i styrelsearbetet. Här ska således åvila ett kommunikationsansvar på styrelseledamöterna, och deras uppdrag bör av respektive part tydliggöras i samband med tillsättandet.

Det är av central vikt att parternas högsta beslutande organ bereds insyn och beslutsmöjlighet i den samverkan som ska ske. Detta förutsätter ett forum där parternas representanter kan mötas för diskussion och beslut om den strategiska målsättningen med samverkan. För att möjliggöra detta, men även för att skapa förutsättningar för en vidare intressekrets att få kunskap och insyn om samverkan, ska parternas organisationer en gång om året anordna en gemensam "Näringslivsdag". En sådan dag ska även kunna innehålla moment såsom utbildning och nätverksaktiviteter, och också kunna riktas mot arbetsmarknadsregionens kommuner, (*för definition se bilaga 6.*). Detta forum ska även tydliggöra gränssnittet mellan de frågor som ska hanteras av de ytterst ansvariga och de frågor som tillkommer respektive parts styrelse att hantera.

All samverkan inom ramen för Samverkansavtalet ska kunna ske både på politisk och på tjänstemannanivå, på de sätt som parterna vid var tid finner lämpligt. För Samverkansavtalets praktiska genomförande ska GR:s förbundsdirektör respektive BRG:s VD svara.

Det ska åvila förbundsdirektör och VD att i sin respektive verksamhet organisera arbetsgrupper och eller enskilda medarbetare på ett för samverkan relevant sätt. VD och förbundsdirektör ska, utöver att föra en löpande dialog om denna samverkan, träffas för avstämningsmöte en gång per kvartal.

Parterna ska under avtalstiden genomföra gemensamma möten på ledningsnivå för att diskutera frågor relaterade till näringslivsutveckling. Mötena ska hållas vid de tidpunkter, samt behandla de frågor, som parterna gemensamt överenskommer. Dialogen ska ske på sådant vis och i sådan utsträckning som parterna gemensamt överenskommer.

Rapportering och uppföljning

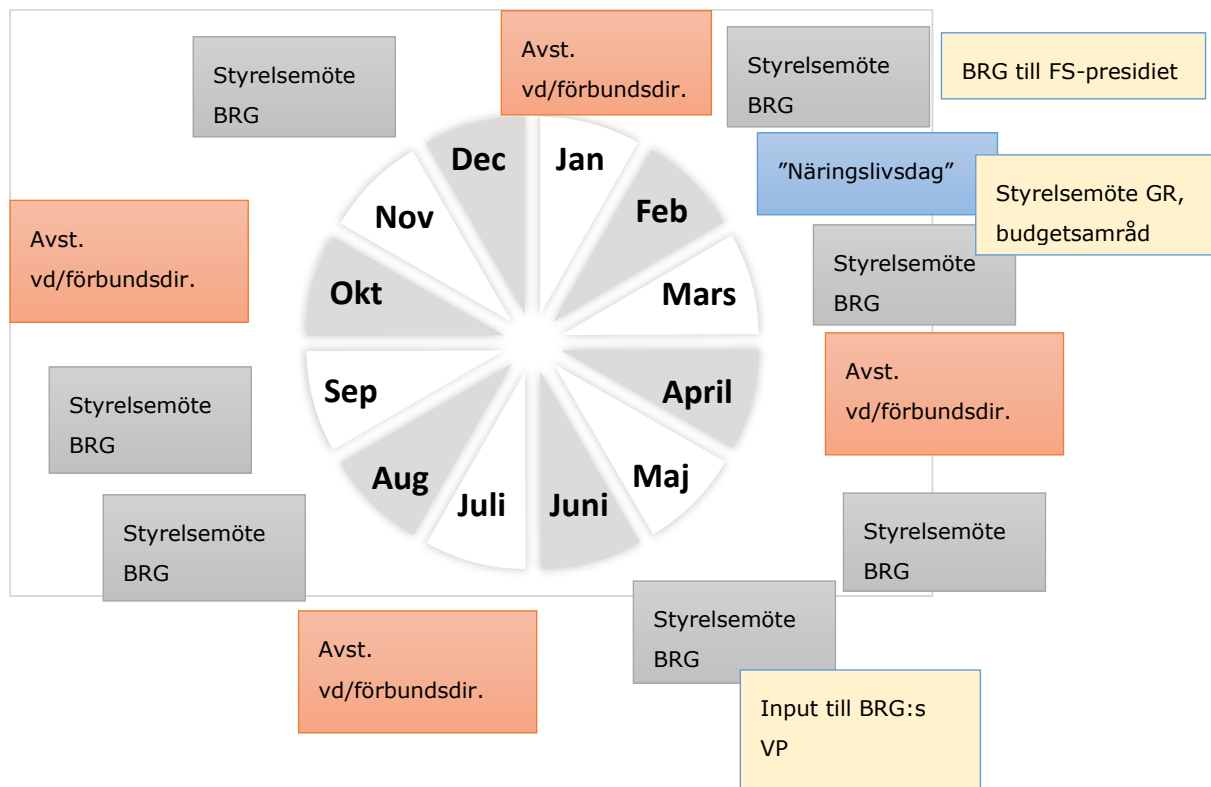
Parterna är eniga om att samverkan ställer krav på löpande rapportering och uppföljning. Utgångspunkten för den löpande rapporteringen ska vara den som sker genom BRG:s

styrelsemöten. Det åvilar därutöver VD och förbundsdirektör att gemensamt vid den årliga "Näringslivsdagen" avge rapport över slutfört verksamhetsår.

I samband med GR:s budgetsamråd med kommunerna skapas även en årlig möjlighet till samråd kring näringslivssamarbetet.

Årshjul för samverkan

Nedan anges schematiskt hur årlig styrning, rapportering och uppföljning kan ske; styrelsemöte BRG, 6-8 per år, avstämningsmöte mellan vd och förbundsdirektör, kvartalsvis samt en "Näringslivsdag" om året, som ska genomföras under årets första hälft.

Bilaga 5 - Finansiering

I bilagan regleras finansiella förutsättningar för Samverkansavtalet.

Ekonomisk ersättning

GR ska årligen tillskjuta medel till BRG:s budget till täckande av kostnad för samverkan enligt Samverkansavtalet. Medelöverföringen ska motsvara värdet på utförda insatser som kommer berörda kommuner till del.

Det ska kunna utgå ekonomisk ersättning mellan parterna, motsvarande kostnadstäckning för utfört arbete. Sådan ersättning ska i förekommande fall faktureras med tillägg av mervärdesskatt.

Utöver ovan nämnda medelöverföring, kan ytterligare finansiering aktualiseras genom projekt och uppdrag initierade av parterna. Fördelningen av sådan finansiering ska ske på det sätt parterna gemensamt bestämmer.

Parterna kan, utöver ersättning enligt ovan, var och en bidra med resurser genom eget arbete. Det ska då ske utan krav på ersättning från andra parten.

Parterna ska löpande bevaka möjligheterna till ytterligare finansiering till samverkan genom medel från bl.a. nationella och regionala aktörer eller EU:s institutioner.

Beslut avseende GR:s medelöverföring ska fattas årligen i anslutning till dess ordinarie budgetprocess, med beaktande att denna samverkan bygger på en långsiktig ambition mellan parterna.

Externa intäkter – Övriga intäkter

Det är parternas uppfattning att man genom sina respektive grunduppdrag inte verkar på en kommersiell och konkurrensutsatt marknad, i vanlig mening. Parterna är överens om att vardera parten ensam ansvarar för att part utövar mindre än 20 procent av den verksamhet som berörs av Samarbetsavtalet mot en kommersiell och konkurrensutsatt marknad. Eventuella krav i anledning av annat utfall än här nämnda procentuella verksamhetsandelar, kan inte riktas mot den andra parten.

Bilaga 6 - Förteckning över medlemskommunerna i Göteborgsregionens kommunalförbund

I bilagan anges vilka kommuner som ingår i Göteborgsregionens kommunalförbund och som därmed omfattas av den samverkan som ska ske inom ramen för Samverkansavtalet. Här förtecknas också de kommuner som enligt Statistiska Centralbyrån ingår i den funktionella arbetsmarknadsregionen.

GR:s medlemskommuner:

Ale
Alingsås
Göteborg
Härryda
Kungsbacka
Kungälv
Lerum
Lilla Edet
Mölnåls Stad
Partille
Stenungsund
Tjörn
Öckerö

Övriga kommuner i Göteborgsregionens funktionella arbetsmarknad:

Bollebygd
Falkenberg
Orust
Varberg
Vårgårda

**BUSINESS REGION
GÖTEBORG**

2017-12-12

Till
Styrelsen i
Business Region Göteborg AB

Ärende: Deltagare från Business Region Göteborg ABs styrelse på fastighets och investerarmässan Mipim 2018.

Beslut:

Styrelsen föreslås besluta:

-att fastställa BRG's styrelserepresentation under MIPIM 2018.

Business Region Göteborg AB

Patrik Andersson
VD

Motion av Mariah Ben Salem Dynehäll (L) om att utveckla slakthusområdet till Göteborgs version av Kødbyn/Meetpacking district

Göteborg den 14 september 2017

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunfullmäktige föreslås besluta

Att ge BRG i uppdrag att samla näringen och andra relevanta intressenter, inkl Higab och Klövern, samt andra närliggande fastighetsägare norr om Slakthusvägen, för att i samverkan utveckla Slakthusområdet till Göteborgs version av Kødbyn/Meetpacking District samt identifiera ev. medfinansiering genom Leader eller annan EU-finansiering.

Ärende

Göteborgs slakthus uppfördes mellan 1903-1905 av arkitekten Otto Dymling på uppdrag av kommunfullmäktige och invigdes av kung Oscar II i september 1905. Anläggningen omfattade 83 000 kvm, 24 byggnader inklusive slakhallar, marknadshallar, administrationslokaler, bostäder och restaurang. Anläggningen var i bruk som slakthus fram till 1968 och därefter har annan typ av kött- och livsmedelshantering tagit över. Idag finns det både kontor och lokaler för livsmedelsindustri i slakthusområdet så väl som nya aktörer inom näringen.

Slakthuset har ingått i Higabs fastighetsbestånd sedan 1987, men fastigheterna är eftersatta och står i flera fall tomma. Den privata fastighetsägaren Klövern äger också en del fastigheter i området. Flera privata aktörer inom mat- och dryckesen näringen har visat intresse för att etablera och investera i nya och innovativa verksamheter i området (ex. urban vinproduktion, mikrobryggerier, stadsodlingar (Stadslandet och Stadsjord), restauranger mm). Området har stor potential att utvecklas till en ny testarena för foodtech och Göteborgs version av Köpenhamns Kødbyn eller New Yorks Meetpacking District. Dessutom ligger området endast ett stenkast från Entreprenörskvarteret som samlar resurser och stöd för entreprenörer som vill utveckla nya spännande affärsmodeller.

Genom att bygga vidare på Slakthusområdets historia och skapa Göteborgs nya mötesplats- och testarena för mat och dryck skapar vi en ökad attraktionskraft till Göteborg som destination. Det skapar också ett stort värde för göteborgarna genom en ny mötesplats för nya matupplevelser i en stadsdel som redan nu är i stark utveckling. Denna utveckling bör bli en del i det pågående BID inspirerade arbetet i Gamlestaden.

Flera aktörer inom näringen vittnar om ett stort intresse av att etablera sig i området och själva bidra till att skapa denna mötesplats. Entreprenörsandan och nybyggjarviljan

riskerar att fastna i stadens byråkrati kring stadsutveckling där en satsning av denna karaktär hamnar långt ner på prioritet. I ett sådant projekt bör företagslotsarna vara en naturlig aktör för att underlätta för intresserade entreprenörer med tillstånd och andra kontakter för att påskynda etablering.

Restaurangnäringen erbjuder ett stort antal jobb för människor som står utanför arbetsmarknaden. Enklare jobb öppnar upp möjligheter för såväl unga (som får sitt första jobb inom näringen) som nyanlända. Genom att etablera Göteborgs ”meetpacking district” befolkar vi ett område som i dagsläget ligger öde. Det bidrar också till ökad trygghet i stadsdelen.

Mariah Ben Salem Dynehäll (L)

Tjänsteskrivelse

Till Stadsledningskontoret

Datum: 2017-12-11

SLK Dnr: 1277/17

Etablering- och Investeringsavdelningen

Namn: Lena Hasslöf Gustafsson, Henrik Einarsson

Telefon: 031-367 62 17

E-post: henrik.einarsson@businessregion.se

Yttrande från Business Region Göteborg AB (BRG) angående – Motion av Mariah Ben Salem Dynehäll (L) om att utveckla slakthusområdet till Göteborgs version av Kødbyn/Meetpacking district, Handling 2017 nr 166

Ärendet

BRG har fått möjlighet att inkomma med yttrande på en remiss angående en motion av Mariah Ben Salem Dynehäll (L) om att utveckla slakthusområdet till Göteborgs version av Kødbyn/Meetpacking district.

Kommunfullmäktige föreslås besluta om att ge BRG i uppdrag att samla näringen och andra relevanta intressenter, inklusive Higab och Klöver, samt andra närliggande fastighetsägare norr om Slakthusvägen, för att i samverkan utveckla Slakthusområdet till Göteborgs version av Kødbyn/Meetpacking District samt identifiera eventuell medfinansiering genom Leader eller annan EU-finansiering.

Yttrandet ska styrelsebehandlas och svar ska inkomma senast 2017-12-21.

Yttrandet är styrelsebehandlat i BRGs styrelse den 2017-11-27, se bifogat protokollsutdrag.

Förslag på yttrande från BRGs styrelse

BRG:s styrelse tar inte ställning till motionen utan anser att det först bör genomföras en förstudie för att säkerställa genomförandemöjligheterna. BRG kan mycket väl ta rollen att samla näringar och andra relevanta intressenter för att i samverkan utveckla Slakthusområdet. Men detta är under förutsättning att: nödvändiga resurser tillförs BRG då projektet inte idag ryms inom den ordinarie verksamheten, att satsningen prioriteras inom hela staden samtidigt (tex att detaljplan startas), att det görs en noggrann analys så att inte andra prioriterade projekt prioriteras ner hos tex HIGAB och SBK (om satsningen inte koordineras ser vi risker i genomförandet), samt att det görs en analys om hur satsningen påverkar andra liknande satsningar i staden så som Saltet på Ringön. Innan uppdraget delas ut föreslår vi att ovanstående frågor belyses i en förstudie.

Business Region Göteborgs generella synpunkter

BRG ställer sig mycket positiva till en utveckling av Slakthusområdet i Göteborg, som idag upplevs som ett mörkt och otryggt område men med god framtida potential. Angränsande område Gamlestaden genomgår

Tjänsteskrivelse

Till Stadsledningskontoret

Datum: 2017-12-11

SLK Dnr: 1277/17

Etablering- och Investeringsavdelningen

Namn: Lena Hasslöf Gustafsson, Henrik Einarsson

Telefon: 031-367 62 17

E-post: henrik.einarsson@businessregion.se

nu en betydande utveckling av både den befintliga Gamlestadens fabriker samt en omfattande nybyggnation av nytt resecentrum, nya verksamhetslokaler och bostäder. Vilket på sikt kommer att medföra att ett stort antal personer kommer att tillföras området och det kommer då att ge ett ökat flöde och underlag även för utveckling av Slakthusområdet.

BRG har under hösten 2017 etablerat entreprenörskvarteret Yesbox i Gamlestadens fabriker, vilket vi också anser kommer att innebära ett lyft för nyföretagandet i området och stärka det befintliga näringslivet.

Bakgrund och konsekvensanalys

HIGAB har sedan ett par år tillbaka redan påbörjat utvecklingen av Slakthusområdet i dialog med andra aktörer i området. Detta genom att göra förstudier, omvärldsanalyser samt begärt ändringen av detaljplanen för Slakthusområdet för att kunna bredda utbudet av verksamhet i området att inte enbart innefatta mat. I de omvärldsanalyser HIGAB har genomfört framkommer det att det efterfrågas mötesplatser i området som inte bara är relaterat till mat utan även till kultur och idrott. HIGAB arbetar nu på att utveckla området både på kort sikt, ca 5 år, beroende på planarbetet och på lång sikt när detaljplanen är fastlagd och man kan börja göra ny- och ombyggnationer i området. Stadsbyggnadskontoret har meddelat HIGAB att planarbetet kan komma att påbörjas under 2018, men vi vet att trycket är hårt just nu och att det finns risk för förseningar. För att projektet skall lyckas behöver det säkerställas att alla inblandade kommunala parter kan prioritera projektet.

Yesbox har sedan starten i början på hösten 2017 märkt av en ökning av intressenter som visar intresse för att etablera verksamhet i Slakthusområdet.

Konsekvensen av ett beslut där BRG i linje med motionen ska erhålla uppdraget att samla alla intressenter för att i samverkan utveckla Slakthusområdet, är att det måste tillföras mer resurser till BRG. Annars kommer projektet konkurrera ut annan prioriterad verksamhet. På motsvarande sätt bör det först göras en noggrann konsekvensanalys för hur motionen påverkar andra prioriterade projekt hos HIGAB, SBK mfl. BRG driver idag ett liknande projekt på Ringön, Saltet på Ringön, därför bör det även göras en analys om hur dessa satsningar förhåller sig till varandra innan alla aktörer samlas enligt förslaget i motionen.

Näringslivsperspektivet

BRG anser att det ur ett näringslivsperspektiv är mycket positivt att utveckla Slakthusområdet som en naturlig fortsättning och ett komplement till utvecklingen av Gamlestaden. Yesbox har även märkt av en ökad efterfrågan på etablering i området.

Tjänsteskrivelse

Till Stadsledningskontoret

Datum: 2017-12-11

SLK Dnr: 1277/17

Etablering- och Investeringsavdelningen

Namn: Lena Hasslöf Gustafsson, Henrik Einarsson

Telefon: 031-367 62 17

E-post: henrik.einarsson@businessregion.se

Ekonomiska perspektivet

BRG anser att det är mycket positivt ur ett ekonomiskt perspektiv att utveckla området då det kommer att ges möjlighet för nystartade företag att pröva starta upp sin verksamhet i området. Detta kan innebära möjlighet till jobb för människor som idag står utanför arbetsmarknaden samt att det öppnar upp möjlighet till enklare jobb som ofta är ett första steg in på arbetsmarknaden.

Som vi tryckt på ovan krävs även extra ekonomiska resurser till BRG för genomförandet.

Barnperspektivet (FN:s barnkonvention)

BRG ser ingen påverkan på barnperspektivet.

Jämställdhetsperspektivet

BRG ser ingen påverkan på jämställdhetsperspektivet.

Mångfaldsperspektivet

Restaurangnäringen kan erbjuda enkla arbeten som instegsjobb på arbetsmarknaden till människor som står långt från arbetsmarknaden såsom unga och utrikesfödda.

Miljöperspektivet

Området är ett gammalt industriområde och i och med utvecklingen av området kommer marken och befintliga fastigheter att inventeras och saneras från eventuella gamla miljögifter.

Omvärldsperspektivet

Utvecklingen av de i motionen utpekade områdena Ködbyn i Köpenhamn och Meetpacking district i New York har inneburit ett stort lyft för områdena, som liksom Slakthusområdet, var eftersatta, mörka och otrygga. Utvecklingen av områdena har inneburit att man skapat nya stadsdelar som bidragit till att stärka näringslivet och turismen.

Göteborg 2017-11-

Patrik Andersson, VD, Business Region Göteborg AB

Motion av David Lega (KD) om att utveckla företagslotsens arbete genom informationsinsatser

Göteborg den 19 oktober 2017

Kommunens allra viktigaste uppgift är att säkerställa att det finns välfärd med god kvalitet. Tyvärr kan vi konstatera att välfärden i Göteborg har stora problem. För att förbättra kvaliteten krävs att de resurser som finns riktas mot välfärdsverksamheterna, och att resurserna blir fler. Nyckeln till att skapa fler resurser är jobb, och nyckeln till jobb är fler och välmående företag. Då krävs det ett bättre företagsklimat.

Företagsklimatet i Sveriges kommuner rankas årligen av olika organisationer. I Svenskt Näringslivs rankning har Göteborg 2017 plats 208 av Sveriges 290 kommuner. Det kan jämföras med 2009, när Göteborg låg på plats 70. I Göteborg finns Skandinavien största hamn, flera mycket stora företag, universitet och teknisk högskola, närhet till flygplatser och förhållandevis goda kommunikationer. Staden är dessutom landets näst största. Kristdemokraterna tycker att stadens placering borde vara betydligt bättre med tanke på de förutsättningar vi har.

Stora företag är viktiga, men vi vet att 9 av 10 arbetstillfällen skapas i små och medelstora företag. Det är också bland dessa som missnöjet med kommunen är störst, vilket avspeglas i SKL:s mätning Insikt. En orsak till detta kan vara att små företag har svårare att orientera sig i kommunens organisation, där det ofta krävs kontakt med olika avdelningar inom olika förvaltningar för att komma framåt i ett ärende. Då måste kommunens service till dessa företag förbättras.

Som ett led i att ha en god service till företag har Göteborg genom Business Region Göteborg (BRG) en så kallad företagslots som hjälper företagare att hitta rätt i kommunen. Kristdemokraterna anser att det är en bra och välbehövlig verksamhet men att den kan utvecklas ytterligare. Inte minst behöver kännedomen om företagslotsen öka bland företagare. Vi vill därför att BRG gör informationsutskick till nystartade företag med säte i Göteborgs stad utifrån registreringar hos Bolagsverket. Utskicket bör innehålla information om att företagslotsarna finns och vilken hjälp de kan bistå med. Som exempel kan en avstämning mot Bolagsverket göras varje månad och därefter skickas information till de nyregistrerade företag som finns.

Det startas många företag i Göteborg men överlevnaden är en kritisk fråga. Företagsakuten är en verksamhet som finns för att stödja företag som har ekonomiska problem. För att fler företag ska överleva vill vi att BRG efter två år återigen hör av sig till företag med information om exempelvis företagslotsen och företagsakuten så att företagaren är medveten om att verksamheterna finns om problem skulle uppstå.

Det finns stora problem i välfärden i Göteborg, och för att stärka den krävs det satsningar på ett bättre företagsklimat. Att marknadsföra det stöd och den hjälp som finns att få i Göteborg är ett steg som bidrar till en förbättring.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige

Att BRG får i uppdrag att regelbundet genomföra informationsinsatser riktade till Göteborgsföretag om det stöd företagare kan ta del av, enligt ovan

David Lega (KD)

Tjänsteskrivelse

Till Stadsledningskontoret

Datum: 2017-10-20

SLK Dnr: 1399/17

BRG Dnr: DNR 0270/17

Business Region Göteborg

Namn: Henrik Einarsson, Susanne Robertsson

Telefon: 031-367 61 27, 031-367 61 04

E-post: henrik.einarsson@businessregion.se,
Susanne.Robertsson@businessregion.se

Yttrande från Business Region Göteborg AB (BRG) angående – Motion av David Lega (KD) om att utveckla företagslotsens arbete genom informationsinsatser Handling 2017 nr 190

Ärendet

BRG har fått möjlighet att inkomma med yttrande på en motion av David Lega (KD) om att utveckla företagslotsens arbete genom informationsinsatser

Kommunfullmäktige föreslår besluta om att ge BRG i uppdrag att regelbundet genomföra informationsinsatser riktade till Göteborgsföretag om det stöd som företagare kan ta del av enligt motionen. Motionen vill att BRG skall göra ett informationsutskick till nystartade företag utifrån registreringar från Bolagsverket. Utskicket bör innehålla information om företagslotsarnas erbjudande och kan tex genomföras varje månad. Motionen från KD vill även att BRG följer upp med ett nytt utskick efter två år med information om exempelvis Företagslotsen och Företagsakuten. Detta i syfte att öka överlevnadsgraden bland nystartade företag.

Yttrandet är styrelsebehandlat i BRGs styrelse den 2017-12-21, se bifogat protokollsutdrag.

Förslag till yttrande från BRGs styrelse

BRGs styrelse anser att motionen är besvarad med hänvisning till den beskrivning som återges nedan kring pågående och planerade informationsinsatser kring om det bredare erbjudandet som det samlade stödsystemet genomför mot målgruppen nyföretagare.

Business Region Göteborgs generella synpunkter

BRG ställer sig mycket positiva till att frågan om information till nystartade företag uppmärksammas som en viktig fråga för Göteborg. Att öka kännedomen om Företagslotsen och Företagsakuten är en del i det arbete BRG gör för att förbättra företagsklimatet i Göteborg. Likaså är det viktigt att nå ut med det bredare erbjudandet som vi och andra aktörer i främjandesystemet erbjuder företag. En kanal för detta kan vara utskick så som motionen föreslår, men vi måste också jobba med andra kommunikationskanaler – inte minst digitala, och noggrant utvärdera vilken kanal som är mest effektiv för olika målgrupper.

Tjänsteskrivelse

Till Stadsledningskontoret

Datum: 2017-10-20

SLK Dnr: 1399/17

BRG Dnr: DNR 0270/17

Business Region Göteborg

Namn: Henrik Einarsson, Susanne Robertsson

Telefon: 031-367 61 27, 031-367 61 04

E-post: henrik.einarsson@businessregion.se,
Susanne.Robertsson@businessregion.se

Bakgrund och konsekvensanalys

Motionen handlar om att BRG skall genomföra informationsinsatser om Företagslotsen och Företagsakuten. Mot den bakgrunden ges nedan en kort beskrivning av företagslotsens bakgrund, uppdrag och syfte

Sedan några år tillbaka har BRG och några av stadens förvaltningar med mycket företagskontakter bedrivit ett gemensamt förbättringsarbete i företagsklimatfrågan. Tillsammans har styrgruppen enats om en målbild och insatser som nu genomförs – en av dessa insatser är tjänsten företagslots. Det övergripande målet för projektet är att företagsklimatet enligt undersökningen Insikt skall rankas högst bland landets storstäder. De insatsområden som gruppen jobbar med är:

- Företagslots som vägleder företag som är i kontakt med kommunen
- Kvalitetsmätning av kommunens servicenivå gentemot företag i tillståndsärenden.
- Kommunikationsinsatser på temat "Det skall vara enkelt att driva företag i Göteborg"
- Handlingsplan som stärker samverkan mellan förvaltningarna / bolagen och leder arbetet framåt. Se bilaga 1
- Gemensam utbildning FHE av medarbetare och politiker i service och bemötande

En företagslotsfunktions främsta uppgift handlar om att vara en väg in till kommunen gällande svåra och komplexa tillståndsfrågor och processer. Det är vanligtvis ärenden där det inte redan finns ett tydligt ansvar i linjeorganisationen, ärenden som berör flera förvaltningar/bolag eller att företagaren helt enkelt inte förstår hur processen inom kommunen fungerar. Företagslotsen agerar då som en fördjupad svarsgrupp till kontaktcenter som vägleder kunden till rätt instans och följer även upp ärendet under och efter processen. Genom att företagslotsen tar sig an dessa mer komplexa ärenden får staden även kunskap om hur våra processer upplevs när det inte fungerar som det ska. Denna kunskap förs tillbaka till en arbetsgrupp som en del i arbetet med ständiga förbättringar. Företagslotsen bemannas av två personer.

Det är viktigt att framhålla att företagslotsen endast är en stödfunktion till linjeorganisationen vid komplexa ärenden. Den absoluta majoriteten av alla ärenden hanteras bäst via linjeorganisationen hos respektive förvaltning. Kontaktcenter och stadens hemsida har funktionen att vara en väg in till kommunen och det är genom den vägen som företagen får bäst och snabbast hjälp. En alltför bred och ensidig marknadsföring av lotsfunktionen kan leda till att företag leds mot fel kontaktvägar vilket kan leda till längre svarstider för kunden. Därför är det viktigt att företagslotsen marknadsförs specifikt mot den utpekade målgruppen och inte som en generell väg in till kommunen. Idag är marknadsföringen av företagslotsen väl integrerad i stadens samlade erbjudande till företagen på tex www.goteborg.se. Naturligtvis finns det förbättringspotential i kommunikationsarbetet och i kommande års kommunikationsplan kan utskick till nystartade företag enligt motionen vara en idé att överväga. Denna måste dock ställas i relation till andra

Tjänsteskrivelse

Till Stadsledningskontoret

Datum: 2017-10-20

SLK Dnr: 1399/17

BRG Dnr: DNR 0270/17

Business Region Göteborg

Namn: Henrik Einarsson, Susanne Robertsson

Telefon: 031-367 61 27, 031-367 61 04

E-post: henrik.einarsson@businessregion.se,
Susanne.Robertsson@businessregion.se

kommunikationskanaler och kostnad för att genomföras. När det gäller information till nystartade företag är det dock viktigt att framhålla att BRG och andra aktörer har ett bredare och mer specifikt erbjudande än företagslotsens tjänster. Dessa erbjudanden och tjänster är sannolikt än mer relevant än enbart information om företagslotsen.

BRGs insatser inom nyföretagande och entreprenörskap ska främja entreprenörskap och bidra till ett ökat nyföretagande genom att öka kunskapen kring vad det innebär att starta och driva företag, stimulera till företagande i utsatta områden i Göteborg och skapa mötesplatser. Vår målsättning är att det ska vara enkelt att hitta rådgivning bland stadens aktörer. Vi vill öka kunskapen om att starta och driva ett hållbart företag och vi vill se ökad överlevnadsgrad bland företagen.

Under hösten har vi mot den bakgrunden öppnat Yesbox i Gamlestaden som är stadens nya mötesplats för entreprenörer och innovatörer. Det är "en dörr in" där flera av stadens aktörer inom främjandesystemet samverkar för att underlätta för den som vill starta eller driver företag. En samverkan som erbjuder rådgivning, kurser och seminarier där vi kan underlätta för företagaren att ta nästa steg på företagsresan. Just nu ingår drygt 10 aktörer i samverkan vilket skapar ett bredare utbud och även en ökad möjlighet att sprida information om vad stödsystemet kan erbjuda.

I den kommunikationsplan som är framtagen för Yesbox, i samverkan med berörda aktörer, ligger fokus på att sprida information om de aktiviteter som stödsystemet erbjuder i form av rådgivning, utbildningar, workshops och event riktade mot nyföretagare.

Valda kommunikationskanaler är:

- hemsidor för Yesbox, yesboxgoteborg.se, verksamt.se samt respektive aktörs hemsidor där BRG är en av aktörerna.

- facebook där vi sprider nyheter om aktiviteter

- event och informationsträffar där företagare är inbjudna för att ta del av Yesbox och BRGs erbjudande både vad gäller nystart, driva och utveckla. Vid dessa träffar når vi oftast även andra organisationer såsom banker, försäkringsbolag och revisorer som alla möter målgruppen i sin vardag.

Vi kan i dagsläget inte mäta hur många av de nyregistrerade företagarna vi når ut till med vald strategi men vi kan se att vi har en stor trafik till Yesbox hemsida.

Tjänsteskrivelse

Till Stadsledningskontoret

Datum: 2017-10-20

SLK Dnr: 1399/17

BRG Dnr: DNR 0270/17

Business Region Göteborg

Namn: Henrik Einarsson, Susanne Robertsson

Telefon: 031-367 61 27, 031-367 61 04

E-post: henrik.einarsson@businessregion.se,
Susanne.Robertsson@businessregion.se

Trenden de senaste åren vad gäller kommunikationsinsatser är ett ökat fokus på digitala medier då målgruppen alltmer söker information den vägen. Det utesluter dock inte att komplettera med brevutskick till nyregistrerade företag. I Göteborg startar knappt 5.000 företag per år. Hantering av brevutskick kräver resurser för framtagning av adressuppgifter, kuvertering mm. Ett effektivare och billigare alternativ skulle kunna vara digitalt brevutskick vilket då kräver tillgång till aktuella emailadresser.

Företagsakutens målgrupp är svår att nå och under tidigare år har försök gjorts med riktade brevutskick till företag i riskzonen. Det blev blandade reaktioner från företagen, en del kände sig utpekade och utskicken togs bort.

Vi ser positivt på förslaget att nå nyregistrerade företag med riktade kommunikationsinsatser. Inför kommande år kommer vi åter att överväga utskick utifrån bolagsverket som en alternativ metod för att nå målgruppen. Men den metoden måste utvärderas mot digitala kanaler.

Näringslivsperspektivet

Ett högt nyföretagande är viktigt för Göteborg och Göteborgsregionen. Genom att synliggöra befintliga stödstrukturer underlättar vi för de som vill starta och växa med sina företag och skapar hållbar tillväxt.

Ekonomiska perspektivet

Val av distributionskanal har påverkan på kostnadsbudgeten.

Brevutskick innebär arbete med framtagning av adressregister, utskrifter och kuvertering. Portokostnad tillkommer för ca 5.000 nyregistrerade företag per år.

Digitala brev är mer kostnadseffektiv än postala utskick. Utskrift och kuvertering utgår och kostnad för köp av e-mailadresser motsvarar halva portokostnaden.

Barnperspektivet (FN:s barnkonvention)

BRG ser ingen påverkan på barnperspektivet.

BUSINESS REGION
GÖTEBORG

Tjänsteskrivelse

Till Stadsledningskontoret

Datum: 2017-10-20

SLK Dnr: 1399/17

BRG Dnr: DNR 0270/17

Business Region Göteborg

Namn: Henrik Einarsson, Susanne Robertsson

Telefon: 031-367 61 27, 031-367 61 04

E-post: henrik.einarsson@businessregion.se,
Susanne.Robertsson@businessregion.se

Jämställdhetsperspektivet

BRG ser ingen påverkan på jämställdhetsperspektivet.

Mångfaldsperspektivet

Miljöperspektivet

Vi har de senaste åren reducerat pappersförbrukningen för att minska miljöpåverkan.
Digitala utskick är ur miljösynpunkt ett bättre alternativ.

Omvärldsperspektivet

Göteborg 2017-11-

Patrik Andersson, VD

Business Region Göteborg AB

2017-12-13

Till
styrelsen i
Business Region Göteborg AB

Ärende: Återrapportering intern kontroll 2017

I november 2016 fastställde styrelsen bolagets internkontrollplan för 2017 innehållande fem övergripande verksamhetsrisker och verifiering av tre interna processer. I enlighet med tidigare gällande riktlinjer återrapporteras det interna arbetet en gång per år, vid årets sista styrelsemöte.

Under 2017 har styrelsen behandlat bolagets samlade riskbild och i oktober fastställt Åtgärdsplan samt Intern kontrollplan för 2018. Från och med 2018 återrapporteras intern kontroll i Uppföljningsrapporterna eller vid styrelsemöte.

Business Region Göteborg AB

Patrik Andersson
VD

2017-12-13

Till styrelsen i
Business Region Göteborg AB

Ärende: Återrapportering intern kontroll 2017

Styrande dokument

I enlighet med tidigare gällande riktlinjer återrapporteras det interna arbetet en gång per år, vid årets sista styrelsemöte.

KF har 2016-09-08 fastställt Riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll som trädde i kraft 2017-01-01 vilket innebär att riktlinjerna tillämpas fullt ut för verksamhetsåret 2018. Från och med nästa år återrapporteras intern kontroll i Uppföljningsrapporterna eller till styrelsen/presidiet i enlighet med Åtgärdsplan och Intern kontrollplan 2018.

När det gäller styrelsens bedömning av systemet för styrning, uppföljning och kontroll sker denna i samband med Årsrapporten för verksamhetsåret 2017. SLK har lämnat en mall med anvisningar till stöd för den årliga bedömningen som ska göras av bolagsledningen. Avstämning inför beslut av årsrapporten ger en möjlighet till dialog mellan styrelse/bolagsledning om hur systemet fungerar.

Samlad bedömning

Såväl externa som interna granskningar pekar på att bolaget håller god ordning och har tillräckligt effektiv hantering med god kontroll över bolagets risker. Vi anpassar ständigt våra rutiner i syfte att effektivisera och förbättra vårt arbete. Underliggande risker ingår i den löpande interna kontrollen och vi har under året genomfört olika granskningar och stickprov för att försäkra oss att riskerna hanteras. I årets riskhantering har alla risker och underliggande kontroller gått igenom, med stöd av PwC.

Externa granskningar under året har gjorts av EY inom Bokslutsprocessen, Processen för projektredovisning, Inköp och utbetalningar, Löneprocessen samt Försäljning och inbetalningar. Ekonomistyrningsverket har granskat projektet Lärandets Torg. Tillväxtverket har granskat projekten Catalyser och Tillväxt Turism. Samtliga revisioner visar på god ordning.

Stadsrevisionen har under hösten förutom en allmän granskning genomfört fördjupad granskning på tjänsteresor, bisysslor och arbetsmiljö. Återrapportering sker genom en granskningsrapport som föredras på styrelsemöte i februari 2018.

Intern kontrollplan 2017

2017 års internkontrollplan har omfattat test av utvalda områden/processer som särskilt granskats för att verifiera att de riskreducerande åtgärderna fungerar på ett tillfredsställande sätt. Därtill har vi summerat riskhanteringsåtgärder på ett antal verksamhetsövergripande risker.

Kommentarer på årets iakttagelser sammanfattas på efterföljande sidor.

IKP 2017 - övergripande verksamhetsrisker

Med utgångspunkt från våra strategiska målsättningar har fem av de tio högst prioriterade riskerna varit föremål för fortsatt analys.

Finansiering	Brist på samordning	Marknadsföring och kommunikation	Varumärke BRG / Göteborg	Näringslivsklimat

FINANSIERING

Vi har bedömt att det föreligger risk att verksamhetens finansiering är otillräcklig i förhållande till uppdrag och åtaganden. Viss risk uppstår genom att vi har ettåriga driftbidrag som kan utebli eller att bolaget får nya uppdrag, utan att tillföras finansiering. Viss risk uppstår genom att vi har långsiktig verksamhet och åtaganden över år som binder våra resurser i personal och pengar samtidigt som vi är beroende av viss andel projektfinansiering för att bibehålla tillsvidareanställd personal. Risken har lyfts fram och ingår i IKP 2018; Test av riskhanteringsåtgärder kommer göras för att försäkra oss om att kontrollen är tillräcklig.

Frågan har diskuterats löpande i ledningsgruppen under året samt med alla chefer som har budgetansvar. På kort sikt är prognosen relativt god och finansieringen tillräcklig. Vi ser ökad risk kommande år då bolaget behöver effektivisera och prioritera för att frigöra kapital för att möta krav på organisatorisk flexibilitet och behov av rätt kompetens men även för att möta högre kostnader för t.ex. hyra. Det går att se flera olika scenarier men gemensamt är att bolagets personalkostnader samt fasta kostnader tillsammans med åtaganden enligt avtal för deläggande knappt täcks av ren basfinansiering.

Nuvarande volym kräver viss andel medfinansiering i form av uppdrag eller projekt. Det finns en risk att nya uppdrag inte går att växlas upp eller inrymmas i projektverksamheten. Förlust av medfinansiering är ett område som bevakas och hanteras löpande och vi har sammantaget god kontroll. Vi ser att utmaningen kvarstår om nya uppdrag ersätter det som vi planerat att göra för de bidrag vi redan blivit beviljade från exempelvis VGR (delregionala tillväxtmedel) som förutsätter riktade insatser om 30 mkr för att erhålla våra 15 mkr. Inför kommande år behöver vi analysera vad minskning av EU-bidrag ger för konsekvenser på längre sikt för vår organisation och bemanning. Viss risk uppstår i att denna intäktskälla minskas kraftigt eller helt uteblir kommande år, vilket även är fallet om bolaget minskar projektverksamheten.

Under 2018 kommer vi fördjupa våra analyser på längre sikt gällande bemanning, projektandel, medfinansiering och balans mellan intäktskällor. Vi kommer att analysera hur vi påverkas av ny roll genom t.ex. näringslivsstrategiska programmet och behovet av nya verksamhetsstrategiska roller samt vilken konsekvens det ger på finansieringen.

BRIST PÅ SAMORDNING

Vi har bedömt att det föreligger risk för att BRG och liknande organisationer som t.ex. VGR, Gbg Stad, GR, Almi, Stadshus, LSP, JSP och SSP, Connect, Västsvenska Handelskammaren m.fl. motverkar varandra och inte hittar synergier för att uppnå effektivitet mot vår målgrupp, företagen.

I BRGs kärnuppdrag ingår det att samverka, vilket har gjorts med andra organisationer inom den så kallade Triple Helix-modellen sedan bolaget startade 2000. I modellen samverkar näringslivet, akademien och samhället. Stora initiativ har tagits under 2017 i syfte att formalisera och öka samverkan på bred front med många aktörer.

BRG fick i uppdrag att ta fram ett näringslivsstrategiskt program som har ökat och kommer öka samverkan med stadens bolag och nämnder, företag och akademi. Programmet förväntas att beslutas i vår styrelse 20 december 2017 och ska därefter upp till beslut i KS och KF under våren 2018.

Vi har samarbetat med Göteborgsregionens kommunalförbund sedan BRG startade som bolag 2000, ett arbete som nu förstärks i och med att båda organisationerna gemensamt tagit fram ett samverksavtal där samverkan formaliseras genom avtal. Avtalet förväntas att beslutas av respektive organisation december 2017/januari 2018.

Under 2017 har ägarna gett oss i uppdrag att formalisera samverkan med Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildningen genom att tillsammans arbetat fram en kompetensförsörjningsplan är nu är beslutad och som båda verksamheterna har ansvar för. Ett annat uppdrag som BRG fått är att projektleda den Strategiska Näringslivsdialogen som lett till ökad och förstärkt samverkan inom staden, med näringslivet och med akademien.

Vi har tillsammans med Göteborg & Co formaliserat vårt samarbete genom att återskoppla till våra styrelser och ägare. Områden som vi kan samverka inom är kompetensförsörjning, etableringar och kommunikation. Inom Yesbox, entreprenörernas hus, har vi också ökat den externa samverkan genom att flera organisationer flyttar ihop i Gamlestadens Fabriker med gemensam arena för kundkontakter och aktiviteter. Vi har fortsatt förbättra förutsättningarna för att attrahera talanger tillsammans med Västsvenska handelskammaren m.fl. under konceptet "Move to Gothenburg".

Under året har också BRG som klustermoder till tre Science parks arbetat med två frågor i formella ägardialoger. Det ena är Associationsformer och här ligger ett förslag framme för beslut. Det andra gäller Ägardirektiv som fortsatt är inne i ägardialogsprocessen. Vi har fört dialog om ökad ömsesidig samverkan med Almi gällande rådgivningsinsatser till småföretag.

Med start 2018 ska nu bl.a. handlingsplanerna i kompetensförsörjningsplanen realiseras och det näringslivsstrategiska programmet kommer ligga till grund för samverkan inom Göteborgs Stad och för samarbetet med övriga tolv kommuner inom Göteborgsregionen. Vi ska tillsammans med GR och VGR hålla ett antal dialogmöten för att förankra VG2020 utifrån den halvtidsutvärdering som är gjord och för att börja förbereda inför nästa strategi 2021 -. Representanter från såväl näringsliv, akademi kommer att involveras samt olika nätverk från de 13 kommunerna.

MARKNADSFÖRING OCH KOMMUNIKATION

BRG:s kommunikation får inte äventyra förtroende hos ägare, samarbetspartners, näringslivet och övriga intressenter. En sådan utveckling skulle få direkta och omfattande konsekvenser för bolagets förutsättningar att nå verksamhetsmålen.

Effektiv och framgångsrik marknadsföring är en väsentlig del av arbetet med att attrahera investeringar, etableringar, affärssamarbeten och kompetens till Göteborgsregionen. Misslyckas vi med att skapa efterfrågan på företagets tjänster går även det ut över möjligheterna att nå verksamhetsmålen. Samtidigt har vi ett ansvar för att ge allsidig och trovärdig analys av förutsättningarna för Göteborgsregionens näringsliv. Det innebär fokus på både fördelar och utmaningar.

Kommunikationen måste därför noggrant anpassas utifrån situation och målgrupp. Marknadsföring utanför regionen ser annorlunda ut än kommunikation på hemmaplan. Marknadsföring av våra tjänster på lokal och regional nivå får inte gå ut över vår trovärdighet i analysen av näringslivets förutsättningar. Det finns risk att vi uppfattas beskriva situationen som ljusare än den egentligen är av marknadsföringsskäl och blunda för större problem. Det skulle göra att Business Region Göteborg förlorar i relevans.

Nationellt och internationellt marknadsför vi Göteborg och Göteborgsregionen i konkurrens med andra regioner. Risken är att vi inte är tillräckligt framgångsrika och därigenom förlorar positioner i kampen om investeringar, etableringar och arbetstillfällen. Risken förstärks om vi blir otydliga i hur Göteborgsregionen uppträder internationellt. Vi behöver därför fortsätta kalibrera vår presentation av Göteborgsregionen med den som andra intressenter står för. På den här nivån finns risken att vi prioriterar fel varumärke. Göteborg/Gothenburg är överordnat Business Region Göteborg. Vi har ett tydligare fokus på uppdraget att marknadsföra Göteborgsregionen som näringslivsdestination.

Samtidigt har det uppstått ett nytt riskmoment genom vår omfattande ökning av egen redaktionell kommunikation som i sin form är snarlikt artiklar och andra inslag i oberoende medier. Risken är att detta innehåll uppfattas som tillrättalagt från någon form av kommunal agenda. Organisationen är medveten om denna risk och håller en hög nivå på daglig diskussion om dessa frågor.

VARUMÄRKE

Syftet med att lyfta risken är att varumärkets styrka har en direkt koppling till bolagets förmåga att skapa resultat i förhållande till uppsatta mål. Varumärket påverkar våra möjligheter att etablera bra samarbeten, komma in i processer som stöttar målen, få förtroende hos finansiärer och ägare samt att attrahera rätt personal.

Företaget hanterar flera varumärken i en tydlig hierarki. På vår egen högsta nivå finns Business Region Göteborg och Göteborg/Gothenburg som näringslivsdestination. Längre ner i strukturen finns varumärken som ADA, Yesbox och Green Gothenburg som var för sig har starka positioner. Samtliga varumärken är i olika omfattning kopplade till Göteborgs Stads varumärke. Vårt varumärke har därigenom påverkan på Göteborgs Stads renommé. Vi hanterar även projektnamn som samägs av flera andra intressenter. Vårt varumärke har därför betydelse även för andra.

Detta ställer stora krav på vår förmåga att uppträda enhetligt och genomtänkt. Risken är att vi skadar både egna och andras kommersiella värden genom ovarsam hantering av varumärken och projektnamn. Risken är också att vi inte är tillräckligt tydliga med vem som är avsändare och projektägare. Internt finns god medvetenhet om värdet av Business Region Göteborg som varumärke. Externt behöver varumärket stärkas. Våra medarbetare är de viktigaste bärarna av varumärket. Risken är att medarbetarna inte har tillräckliga verktyg att förmedla vad verksamheten står för och levererar för resultat. Det gör i så fall att varumärket är svagare än det behöver vara.

Vår organiserade kommunikation bygger också varumärket. Risken är att den inte får tillräckligt genomslag eller inte uppfattas som relevant. Våra tjänster och den nytta vi gör för våra intressenter betyder allra mest för varumärket. Risken är att vi inte uppfattas som tillräckligt bra på att skapa nytta.

Andras, till exempel mediernas, uppfattning och beskrivning av vår verksamhet påverkar varumärket. Negativ uppmärksamhet i medierna, förtjänad eller oförtjänad, skadar varumärket. Risken är att vi drar på oss sådan uppmärksamhet genom att inte följa regler, som bolag eller medarbetare.

Vi har en etablerad organisation för Kommunikation med ansvar för att övervaka varumärkesfrågor. Varumärkets synlighet har ökat i Göteborgsregionen och det finns en tydlighet och enighet i att Göteborgsregionen internationellt marknadsförs under varumärket Gothenburg.

Aktivitetsstrategier och kommunikationsstrategier utformas i ett tidigt skede när vi går in i en ny aktivitet, projekt eller verksamhetsområde. Eventuella problemställningar hanteras därmed i ett tidigt skede. Vi kommer fortsätta arbetet med att undvika misstag i efterlevande av regelverk som leder till ifrågasättande publicitet.

NÄRINGSLIVSKLIMAT

Syftet med att lyfta risken är att reducera risken att potentiella investeringsmöjligheter som skulle kunna förläggas i regionen inte tillvaratas. Vi ser att näringslivsklimatet fortfarande är en riskfaktor som vi fortsätter arbeta med.

Identifierade riskfaktorer är: svag konjunktur, bristande kommunal service, låg framtidstro, brist på tillväxtvilja/entreprenörsanda, för lite regional samverkan, brist på bostäder och detaljplanerad mark för näringslivet, brist på etableringsmöjligheter. Av de identifierade riskerna är det främst två risker som bedöms som mer aktuella än de övriga för tillfället. Det är dels kommunal service och dels brist på etableringsmöjligheter. De övriga riskerna ligger kvar som mer latent med lägre sannolikhet.

När det gäller kommunal service ser vi att framsteg görs över tid, inte minst i Insiktsmätningen, som visar ökad nöjdhet från företagen. Dock går framstegen allt för sakta och vi kan också konstatera att under innevarande år ser vi att ökningstakten avtar med en liten tendens till fallande bedömning. För att hantera risken har BRG systematiserat stadens arbete i process där styr- och arbetsgrupper följer utvecklingen och genomför insatser. Förbättringsområde som vi ser handlar om att få en bredare förankring i de berörda förvaltningarna, utbildningsinsatser samt stramare uppföljning av arbetet.

Under året har det blivit allt svårare för många företag att hitta lokaler och mark för etablering i Göteborgsregionen och i synnerhet i Göteborg. Tydliga förbättringsområden är att få fram fler

detaljplaner för kontor i attraktiva lägen under 2018-2020. Vi ser att också att bristen på mark för uppställning, lättare industri och blandade verksamheter blir allt mer akut. Framför allt i Göteborg. Mer mark behöver tillgängliggöras för näringslivetableringar av detta slag. Det riskerar att leda till uteblivna etableringar och minskad tillväxt på sikt. BRG kommunicerar detta till fastighets- och stadsbyggnadskontoren genom vårt etableringsforum som träffas regelbundet.

Risken kvarstår och har snarare ökat under senare år. Vi kan delvis påverka den genom att tillsätta en resurs för att arbeta med frågan. Området ingår som en väsentlig del i förslaget till näringslivsstrategiskt program och därmed även i arbetet med att ta fram nytt samverkansavtal med GR.

Arbetet med att förbättra Göteborgs Stads service gentemot företag är viktigt för att stärka företagsklimatet. BRG har i uppdrag 2018 att utreda hur arbetet med att förbättra Göteborgs Stads service till företag har utvecklats så långt och vad som behöver göras för att åstadkomma ytterligare förbättringar.

IKP 2017 - interna processrisker

Med utgångspunkt från interna processområden har tre processer varit utvalda för att specifikt fördjupas och testas så att kontrollen är tillfredsställande.

Tydlig fördelning av ansvar och befogenheter	Rutiner för arkivering / registrering, allmän handling	Rätt kompetens hos personalen
<i>Fokus på projektmodellen</i>	<i>Fokus på test av ny process</i>	<i>Fokus på verksamhets- och budgetperspektiv</i>

TYDLIG FÖRDELNING AV ANSVAR OCH BEFOGENHET - *projektmodellen*

Vi har bedömt att det föreligger risk att beslut tas av fel personer och att uppföljning inte sker ändamålsenligt. Viss risk uppstår genom att inte tillräckligt dokumentera eller ha underlag på våra beslut. Ändamålsenlig arbetsfördelning och tydliga roller ger bolaget ett effektivt styrmedel och vi säkerställer att beslut tas och följs upp på rätt nivå och plats i organisationen. Ansvarsområden definieras utifrån verksamhetsplan och budget. Uppföljningssamtal sker regelbundet mellan medarbetare/chef och chef/vd-vice vd.

Kontrollsystemet bedöms ha tillräckligt effektiv hantering.

Kontrollåtgärder omfattar att följa upp dokumentation och stickprov på beslut samt efterlevnad och följsamhet till projektmodell.

För vår gemensamma verksamhetsplanering och kunna göra rätt prioriteringar är det viktigt att ha överblick och underlag på pågående projekt och vilka idéer respektive ansökningar som lämnats in och vilka som beviljats. Efter genomlysningen av efterlevnad och följsamhet till projektmodellen ser vi potential att vidareutveckla vår befintliga projektmodell (som vi haft sedan 2011) i syfte att i högre grad tillgodose bolagets behov.

Det finns inga pågående projekt som inte är dokumenterade eller kända av bolagsledningen. 2017 startade fyra nya projekt och ett par nya uppdrag från vår ägare. Beslut bedöms ha tagits och följs upp på rätt plats i organisationen. Information om beslutsordning gällande projekt har lämnats till styrelsen mars 2017. Vi ser inga risker med att beslut om projektmedverkan går emot våra mål eller att projekten inte följs upp ändamålsenligt.

RUTINER FÖR ARKIVERING/REGISTRERING, ALLMÄN HANDLING - *test av ny process*

Vi har bedömt att det föreligger risk att om det finns osäkerhet i hur handlingar hanteras riskerar vi att inte tillgodose de krav som ställs på oss och försvårar eftersökning av handlingar.

Kontrollsystemet bedöms ha tillräckligt effektiv hantering gällande nuvarande process.

Kontrollåtgärder syftar till att följa upp efterlevnad och följsamhet till arbetssätt och process för arkivering och dokumenthantering. Det kan göras genom att stämma av och utvärdera vår

arbetsprocess samt granska dokumentation.

BRG har arbetat fram förslag till beslut inom de olika områdena och inväntar Arkivnämndens ev. synpunkter för att slutligen beslutas i BRG:s styrelse. Arbetet har inte kunnat slutföras beroende på att vi inväntar externa beslut som BRG inte kan påverka. Således har det inte varit möjligt att testa den nya processen.

Efter beslut i BRG:s styrelse kommer ett implementeringsarbete att ske till följd av de nya riktlinjerna. Ett nytt digitalt dokumenthanteringsverktyg kommer också att arbetas fram under 2018. BRG har följt de nya riktlinjer som är beslutade av Arkivnämnden, vilket omfattar att upprätta klassificeringsstruktur, arkivbeskrivning, arkivförteckning och dokumenthanteringsplan utifrån de nya riktlinjerna. All personal behöver höja sin kompetens kring nytt arbetssätt och anpassa rutiner när implementeringen är klar.

Våra rutiner och material provas och granskas vid revisioner och begäran om utlämnande av handlingar, vilket sker löpande och i olika stor omfattning. Bolagets hantering av utlämnade av handlingar fungerar väl och sker skyndsamt. Externa revisioner visar på god ordning.

RÄTT KOMPETENS HOS PERSONALEN – verksamhets- och budgetprocessen

Vi har bedömt att det föreligger risk att vi inte har den kompetens som krävs för att nå de resultat vi eftersträvar eller som krävs för ständig utveckling av verksamheten på såväl kort som lång sikt.

Kontrollsystemet bedöms ha tillräckligt effektiv hantering.

Kontrollåtgärder omfattar de insatser som gjorts för att öka kunskapsöverföring och dokumentation av förändringar och resursutnyttjandet vid prognos och budgetarbetet.

BRG är ett tjänsteproducerande kunskapsföretag där medarbetarna kännetecknas av lång branschfarenhet, god verksamhetskompetens, hög och relevant utbildningsnivå, och med en förmåga att sätta sig in i och möta näringslivets behov. BRG:s kompetens är summan av våra engagerade medarbetares individuella kunskap och erfarenhet samt de verktyg och metoder som vi använder för att utföra vårt uppdrag.

Under 2017 har BRG fortsatt genomfört genomlysning av behov kring framtida roller och befattningar för att uppnå BRG:s mål samt vilken rörlighet och flexibilitet inom BRG som är möjlig. Vi noterar att det kvarstår utmaningar inför kommande år men att vi har god och löpande kontroll på risken.

VD, Vice VD, Ekonomi och HR-chef haft ett fortsatt nära samarbete med respektive kärnverksamhet och ansvarig avdelningschef i verksamhets- och budgetprocessen samt vid prognoser, dels för att öka kunskapsöverföringen och dokumentera förändringar och resursutnyttjandet. Vid årets fyra prognoser har genomlysning gjorts av samtliga personalkostnader och vi har därav hög beredskap på ev. förändringar på tidigt stadium.

Årets process har upplevts positivt av våra chefer med högre kunskapsöverföring om varandras verksamheter och tydligare dokumentation av prioriteringar och beslut.

Ledningsgruppen har vid flera tillfällen samt strategidagar analyserat behovet av att bemanna med rätt kompetens på såväl kort som lång sikt. BRG står inför fortsatt strategiska utmaningar, varför rätt kompetens hos medarbetarna fortsatt är ett prioriterat område att arbeta vidare med under 2018. Vi kommer att analysera hur vi påverkas av delvis ny roll utifrån det näringslivsstrategiska programmet och behovet av nya verksamhetsstrategiska roller samt vilken kompetens som vi behöver, hur den växlingen sker mot befintlig bemanning och vilka åtgärder som behöver göras.

BUSINESS REGION GÖTEBORG

2017-12-18

Till
Styrelsen i
Business Region Göteborg AB

Ärendet:

Under 2016 gav Kommunfullmäktige i Göteborg Business Region Göteborg AB (BRG) och kommunstyrelsen i uppdrag att, i samverkan med berörda aktörer i Göteborgs Stad och Göteborgsregionen ta fram ett näringslivsstrategiskt program. Förslag till Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program har nu varit på remiss och ett slutförslag föreligger.

Mot den bakgrunden skall BRGs styrelse på styrelsemöte 2017-12-20 behandla följande frågeställningar.

Förslag till beslut

I styrelsen för Business Region Göteborg AB:

1. Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018 – 2035, godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Business Region Göteborg AB får i uppdrag att i samverkan med berörda nämnder och styrelser utarbeta handlingsplaner med konkreta åtgärder hur de strategiska målen som anges i programmet ska nås.
2. Business Region Göteborg AB får i uppdrag att redovisar programmets måluppfyllelse till kommunfullmäktige i samband med programmets revidering 2023 och därefter vart fjärde år.
3. Business Region Göteborg AB och kommunstyrelsen får i uppdrag att i samband med ny mandatperiod under programperioden, samt vid behov, utvärdera och föreslå eventuella förändringar i det näringslivsstrategiska programmet till kommunfullmäktige.

4. Kommunfullmäktiges uppdrag till Business Region Göteborg AB och kommunstyrelsen att ta fram ett näringslivsstrategiskt program för Göteborgs Stad förklaras slutfört.

Efter styrelsemötet 2017-09-26 och efter att remisser inkommit föreligger nu ett reviderat förslag om näringslivsstrategiskt program i enlighet med bilaga.

Totalt har 34 nämnder och styrelser svarat. Av dem avstår två från att yttra sig. Av de som har svarat så tillstyrker 14 och 0 avstyrker. Dessutom har 16 organisationer utanför Göteborgs stad svarat på remissen. En sammanställning av remissvaren har skickats ut till styrelsen.

Förslag till beslut:

Styrelsen föreslås besluta:

- att ställa sig bakom den version av det näringslivsstrategiska programmet som bifogas

Att föreslå följande beslut i Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige

- att Business Region Göteborg AB får i uppdrag att i samverkan med berörda nämnder och styrelser utarbeta handlingsplaner med konkreta insatser hur de strategiska målen som anges i programmet ska nås.
- Business Region Göteborg AB får i uppdrag att redovisa programmets måluppfyllelse till kommunfullmäktige i samband med programmets revidering 2023 och därefter vart fjärde år
- att Business Region Göteborg AB och kommunstyrelsen får i uppdrag att i samband med ny mandatperiod, samt vid behov, under programperioden utvärdera och föreslå eventuella förändringar i det näringslivsstrategiska programmet till kommunfullmäktige.
- att kommunfullmäktiges uppdrag till Business Region Göteborg AB och kommunstyrelsen att ta fram ett näringslivsstrategiskt program för Göteborgs Stad förklaras slutfört.

Business Region Göteborg AB

Patrik Andersson
VD

Göteborgs
Stad

Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018-2035

Planerande styrande dokument

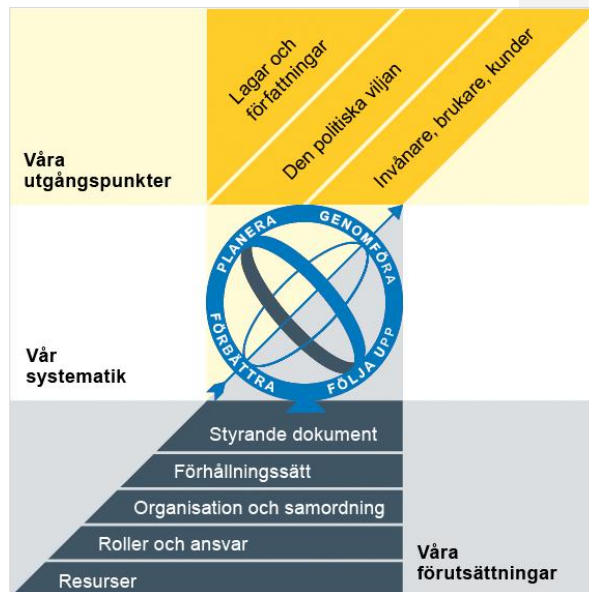
Vision

► Program

Plan

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Dokumentnamn: Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018-2035			
Beslutad av: [Nämnd/styrelse/befattning]	Gäller för: [Text]	Diarienummer: [Nummer]	Datum och paragraf för beslutet: [Text]
Dokumentsort: Program	Giltighetstid: 2018-2035	Senast reviderad: [Datum]	Dokumentansvarig: [Funktion]
Bilagor: [Bilagor]			

Innehåll

Inledning	<u>53</u>
Syftet med detta program	<u>53</u>
Vem omfattas av programmet	<u>54</u>
Bakgrund	<u>54</u>
Koppling till andra styrande dokument	<u>64</u>
Styrdokument på övergripande nivå	<u>64</u>
Styrdokument inom strategiska områden	<u>65</u>
Övriga styrdokument av betydelse för näringslivets utveckling	<u>75</u>
Målkonflikter	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Genomförande och uppföljning av programmet	<u>76</u>
Läsanvisning	<u>87</u>
Utgångspunkter	<u>98</u>
Globala trender	<u>98</u>
Regionalt perspektiv	<u>109</u>
Lokala förutsättningar	<u>109</u>
Göteborgs styrkor	<u>1140</u>
Göteborgs utmaningar	<u>1413</u>
Målbild och mål för stadens näringslivsutveckling	<u>1615</u>
Målbild 2035	<u>1615</u>
Mål och indikatorer	<u>1615</u>
Mål 1: Kompetensförsörjning och attraktionskraft	<u>1746</u>
Mål 2: Samhällsplanering	<u>1817</u>
Mål 3: Företagsklimat och innovationskraft	<u>1817</u>
Sex strategier för att stärka näringslivets förutsättningar	<u>2019</u>
Utmaningsdrivna strategier	<u>2019</u>
Specifika och strategiska insatser	<u>2120</u>
Strategi 1: Kompetensförsörjning	<u>2221</u>
Strategi 2: Attraktionskraft	<u>2221</u>

Strategi 3: Infrastruktur och tillgänglighet	2221
Strategi 4: Markberedskap och fysisk planering	2322
Strategi 5: Företagsklimat	2322
Strategi 6: Innovationskraft	2423
Bilaga 1. Arbetsprocess.....	2524
Dialogmöten med externa aktörer	2524
Företag, näringslivsorganisationer och fackförbund.....	2524
Akademi och Science Parks.....	2625
Workshops och möten med aktörer inom Göteborgs Stad.....	2625
Regionala aktörer.....	2625
Bilaga 2: Mål och indikatorer.....	2726
Prioriterade indikatorer	2827
Önskat läge	2827
Nuläge.....	2827
Prioriterade indikatorer	3029
Önskat läge	3029
Nuläge.....	3130
Prioriterade indikatorer	3534
Önskat läge	3534
Nuläge.....	3534
Bilaga 3: Förklaringar av begrepp.....	3938
Inledning.....	3
Syftet med detta program.....	3
Vem omfattas av programmet.....	3
Bakgrund.....	3
Koppling till andra styrande dokument.....	4
Stödjande dokument.....	4
Genomförande och uppföljning av programmet.....	5
Läsanvisning.....	6
Utgångspunkter.....	7
Globala trender.....	7
Regionalt perspektiv.....	8
Lokala förutsättningar.....	8
Göteborgs styrkor.....	9
Göteborgs utmaningar.....	12
Målbild och mål för stadens näringslivsutveckling.....	14

Formaterat: Innehåll 3

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Fet, Språkkontrollera text

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Språkkontrollera text

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Språkkontrollera text

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Språkkontrollera text

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Språkkontrollera text

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Språkkontrollera text

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Språkkontrollera text

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Språkkontrollera text

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Fet, Språkkontrollera text

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Språkkontrollera text

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Språkkontrollera text

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Språkkontrollera text

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Språkkontrollera text

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Språkkontrollera text

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Fet, Språkkontrollera text

Målbild 2035	14
Mål och indikatorer	14
Mål 1: Kompetensförsörjning och attraktionskraft	15
Mål 2: Samhällsplanering	16
Mål 3: Företagsklimat och innovationskraft	16
Sex strategier för att stärka näringslivets förutsättningar	18
Utmänningsdrivna strategier	19
Specifika och strategiska insatser	19
Strategi 1: Kompetensförsörjning	20
Strategi 2: Attraktionskraft	20
Strategi 3: Infrastruktur och tillgänglighet	20
Strategi 4: Markberedskap och fysisk planering	21
Strategi 5: Företagsklimat	21
Strategi 6: Innovationskraft	22
Bilagor — 1. Arbetsprocess, 2. Mål och indikatorer, 3. Begrepp	23

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Språkkontrollera text

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Språkkontrollera text

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Språkkontrollera text

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Språkkontrollera text

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Språkkontrollera text

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Språkkontrollera text

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Språkkontrollera text

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Språkkontrollera text

Formaterat: Standardstycketeckensnitt, Teckensnitt:11 pt, Fet, Språkkontrollera text

Inledning

Syftet med detta program

Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program beskriver hur staden ska arbeta med strategiska näringslivsfrågor på ett konkret, långsiktigt och målinriktat sätt. Syftet med programmet är att tydliggöra och stärka Göteborgs Stads samlade arbete gentemot näringslivet för att skapa goda förutsättningar för företagande.

Programmet tar sin utgångspunkt i staden Göteborgs centrala roll i hela Göteborgsregionens utveckling och stadens betydelse för utvecklingen av Sverige som nation. Öppenhet för omvärlden och samarbete över gränser är grundläggande principer som omfattas både av Göteborgs Stad och av näringslivet. I programmets perspektiv ligger också ett ömsesidigt beroende och ett bra samarbetsklimat mellan alla kommuner i Göteborgsregionen.

Programmets målbild uttrycker stadens viljeinriktning för vad som ska uppnås genom det samlade arbetet med näringslivsutveckling till år 2035. Programmet innehåller konkreta mål och strategier för hur Göteborgs Stad ska arbeta för att uppnå målbilden.

Programmet är framtaget i nära dialog med näringsliv, akademi, andra regionala aktörer med kopplingar till näringslivet, samt stadens förvaltningar och bolag som har täta kontakter med näringslivet.¹

Vem omfattas av programmet

Det näringslivsstrategiska programmet är ett av stadens övergripande styrdokument och omfattar hela Göteborgs Stad. Programmet gäller från dess antagande och fem år framåt. Det revideras 2023 för att sedan löpa 2024-2035, med revision vart fjärde år.

Bakgrund

Ett starkt näringsliv med framgångsrika företag är en förutsättning för både stadens och regionens utveckling. Företagen skapar arbetstillfällen och tillväxt, staden skapar flera av de förutsättningar som näringslivet behöver för att utvecklas och växa. Göteborgs Stads arbete med näringslivsfrågor är därför av strategisk betydelse och inom staden finns många olika aktörer med ett konkret näringslivsuppdrag kopplat till det egna grunduppdraget.

Mot bakgrund av detta gav kommunfullmäktige 2016 Business Region Göteborg AB och kommunstyrelsen i uppdrag att, i samverkan med berörda aktörer i Göteborgs Stad och Göteborgsregionen, ta fram ett näringslivsstrategiskt program som tydliggör stadens samlade arbete gentemot näringslivet för att skapa goda förutsättningar för företagande.²

¹ En detaljerad beskrivning av arbetsprocessen finns i bilaga 1.

² Tjänsteutlåtande utfärdat 2016-05-20, diarienummer 0959/14.

Koppling till andra styrande dokument

Styrdokument på övergripande nivå

Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program tar sin utgångspunkt i stadens vision om Göteborg som en hållbar stad, öppen för världen. Hållbar tillväxt går som en röd tråd genom hela programmet. En tillväxt som lägger grunden för bättre välfärd parallellt med att den minskar miljöpåverkan är grundläggande i programmet.

På en övergripande nivå relaterar programmet till Göteborgs Stads budget, som beslutas i kommunfullmäktige och är överordnad alla andra styrdokument. I budgeten finns mål bland annat för näringsliv och arbetsmarknad, som det näringslivsstrategiska programmet anknyter till.

Programmet utgår också från Business Region Göteborgs (BRG) strategiplan Hållbar tillväxt, där bolagets insatser för att utveckla näringslivet i Göteborgsregionen mot hållbar tillväxt beskrivs.

Utöver styrande dokument inom Göteborgs Stad, relaterar programmet på en övergripande nivå också till styrdokument som Göteborgsregionens program "Hållbar tillväxt" och Västra Götalandsregionens strategi för tillväxt och utveckling "Västra Götaland 2020", då dessa dokument omfattar åtgärder som bidrar till att stärka näringslivets förutsättningar i regionen.

Styrdokument inom strategiska områden

Inom de sex strategiska områden som det näringslivsstrategiska programmet omfattar, finns också kopplingar till en rad styrdokument, till exempel:

- **Kompetensförsörjning**
Kompetensförsörjningsplan för bättre jobbmatchning och ökad sysselsättning 2017
- **Attraktionskraft**
Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling fram till 2030
Göteborgs Stads kulturprogram 2013
Göteborgs Stads Miljöprogram 2013
Klimatstrategiskt program för Göteborgs Stad 2014
- **Infrastruktur och tillgänglighet**
Göteborg 2035 Trafikstrategi för en nära storstad
Regional plan för transportinfrastrukturen i Västra Götaland 2014 - 2025 (under revidering till 2018 - 2029)
- **Markförsörjning och fysisk planering**
Översiktsplan för Göteborg 2009
Vision Älvstaden 2012
Strategi för utbyggnadsplanering 2014 - 2035
Grönstrategi för en tät och grön stad 2014
- **Företagsklimat**
Handlingsplaner: Det skall vara enkelt att driva företag i Göteborg, 2013
- **Innovationskraft**
Göteborgs Stads innovationsprogram 2018 - 2023

Kommenterad [KD1]: Underrubriker har lagts till för att tydliggöra kopplingen till olika typer av styrdokument.

Kommenterad [KD2]: Tillagt. Hållbarhetsperspektivet har förtydligats i programmet enligt remissvar från Miljö- och Klimatnämnden, SDN Angered, SDN Västra Göteborg, SDN Östra Göteborg, CSR Västsverige, Länsstyrelsen och VGR.

Kommenterad [KD3]: Dessa tre styrande dokument har flyttats från att tidigare legat under punkten "Attraktiv stad" i det borttagna underkapitlet "Stödjande dokument" nedan.

Kommenterad [KD4]: Dessa två styrande dokument är tillagda enligt remissvar från Älvstranden Utveckling.

Kommenterad [KD5]: Texten har kompletterats med fullständiga namn och årtal för de styrande dokumenten.

Stödande dokument

Övriga styrdokument av betydelse för näringslivets utveckling

De delar av ett starkt företagsklimat som Göteborgs Stad kan påverka, omfattar mer än stadens planering inom de sex strategiska områden som programmet innehåller. Förutsättningarna för företagande är beroende av alla övriga delar av stadens verksamheter. Företag föredrar att verka i en stad som uppfattas som trygg ~~och attraktiv~~, med social hållbarhet, god tillgång till bostäder och ett utbildningssystem som håller hög kvalitet. Det ger goda förutsättningar för tillväxt.

Därför finns ytterligare styrande dokument som stödjer-relaterar till det näringslivsstrategiska programmet inom de aspekter som är viktiga för näringslivet, men som inte omfattas i programmet:

- **Trygg och jämlik stad**

Dialog och samarbete - Ett samlat program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete, 2014
Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026

- **Attraktiv stad**

Göteborgs Stads kulturprogram 2013,
Göteborgs Stads Miljöprogram 2013

- **Klimatstrategiskt program för Göteborgs Stad 2014**

- **Kvalitativ skola**

Kommunen är ansvarig för utveckling av skolverksamheten så att den håller hög kvalitet. Det arbetet styrs till största delen av statliga regler och lagstiftning.
Utöver stödande dokument inom Göteborgs Stad, är också Göteborgsregionens program "Hållbar tillväxt" och Västra Götalandsregionens strategi för tillväxt och utveckling "Västra Götaland 2020" att betrakta som stödande dokument, då dessa dokument omfattar åtgärder som bidrar till att stärka näringslivets förutsättningar i regionen.

De styrande dokument som programmet har kopplingar till innehåller sammantaget ett mycket stort antal mål. Det finns därför en uppenbar risk att målkonflikter kan uppstå. Potentiella målkonflikter ska bedömas, prioriteras och hanteras i det efterföljande arbetet med att ta fram handlingsplaner inom respektive strategiskt utvecklingsområde.

Kommenterad [KD6]: Samtliga dokument som programmet relaterar till är att betrakta som styrande dokument enligt stadens riktlinje. Uppdelningen i styrande och stödande dokument har därför tagits bort, vilket även påtalats i remissvar från Gbg&Co, Kulturnämnden, samt Miljö- och klimatanmännen.

Kommenterad [KD7]: Program för en jämlik stad har lagts till som styrdokument att relatera till enligt remissvar från SDN Angered, SDN Centrum, SDN Majorna-Linné, SDN Norra Hisingen, SDN Västra Göteborg, SDN Östra Göteborg, Social resursnämnd, Trafiknämnden, Coompanion, GR, LO-förbunden, VGR

Kommenterad [KD8]: Korrigerad enligt ö.k. på möte med BRGs styrelsepresidie 12/12.

Genomförande och uppföljning av programmet

Business Region Göteborg AB har ett övergripande samordningsansvar för programmets genomförande. Det innebär att BRG, i samråd med berörda nämnder och styrelser, ska säkerställa att handlingsplaner tas fram och genomförs inom de sex strategiska utvecklingsområdena. BRG:s uppdrag är här att koordinera och stödja arbetet.

Följande nämnder och styrelser har delansvar inom respektive strategiskt område:

- **Kompetensförsörjning**

Business Region Göteborg AB, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, utbildningsnämnden, grundskolenämnden, social resursnämnd

Kommenterad [KD9]: BRGs roll som samordningsansvarig har tydliggjorts enligt remissvar från Gbg&Co, Göteborgs Hamn, Fastighetsnämnden, Stadshus och GR. Korrigerad enligt ö.k. på möte med BRGs styrelsepresidie 12/12.

- **Attraktionskraft**
Business Region Göteborg AB, Göteborg & Co AB, Higab AB, kulturnämnden
- **Infrastruktur och tillgänglighet**
Business Region Göteborg AB, trafiknämnden, byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, Parkeringsbolaget AB, Göteborgs Hamn AB
- **Markberedskap och fysisk planering**
Business Region Göteborg AB, byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, Älvstranden AB, Göteborgs Hamn AB
- **Företagsklimat**
Business Region Göteborg AB, miljö- och klimatinämnden, fastighetsnämnden, nämnden för konsument- och medborgarservice, trafiknämnden, inköps- och upphandlingsnämnden, byggnadsnämnden, förbundsstyrelsen för räddningstjänsten storgöteborg
- **Innovationskraft**
Business Region Göteborg AB, Lindholmen Science Park AB, Sahlgrenska Science Park AB, Johanneberg Science Park AB, inköps- och upphandlingsnämnden, miljö- och klimatinämnden, kulturnämnden

Utöver facknämnder och styrelser har också stadsdelsnämnderna en viktig roll i programmets genomförande. För att Göteborg ska kunna leva upp till programmets målbild är det viktigt att staden kan tillhandahålla nödvändiga samhällstjänster för medborgarna. Stadsdelarna har en viktig roll som servicegivare, sammantaget bidrar de till att skapa goda förutsättningar för både medborgare och företag att bo och verka i staden.

Business Region Göteborg AB ansvarar för uppföljning av handlingsplanerna och redovisar programmets måluppfyllelse till kommunfullmäktige i samband med programmets revidering 2023 och därefter vart fjärde år. En årlig uppföljning av programmet redovisas i BRG:s verksamhetsberättelse. Som grund för denna uppföljning redovisar respektive nämnd/styrelse som har delansvar, årligen resultatet av handlingsplanernas arbete inom respektive strategiskt område till BRG, som koordinerar och sammanställer uppföljningen.

Kommenterad [KD10]: Nytt stycke. Stadsdelarnas och den kommunala grundservicens roll i programmets genomförande har förtydligats enligt remissvar från Lokalnämnden, SDN Angered, SDN Centrum, SDN Majorna-Linné, SDN Norra Hisingen, SDN Västra Göteborg och SDN Örgryte-Härlanda.

Kommenterad [KD11]: Se kommentar ovan ang BRGs roll som samordningsansvarig.

Läsanvisning

- Kapitel 2   Beskriver programmets utgångspunkter.
- Kapitel 3   Beskriver programmets målbild, mål och indikatorer.
- Kapitel 4   Beskriver strategier och insatser för att målbild och mål ska uppnås.

Utgångspunkter

Globala trender

Ett starkt näringsliv med framgångsrika företag är en förutsättning för både stadens och regionens utveckling. Göteborgsregionen har ett starkt, diversifierat näringsliv som agerar på en global marknad. Därmed påverkas både näringslivet, staden och hela Göteborgsregionen av ett antal globala megatrender, som det näringslivsstrategiska programmet förhåller sig till:

Näringslivet är en del av lösningen på samhällsutmaningarna

Vi står inför omvälvande samhällsutmaningar som klimatförändringar, urbanisering och en åldrande befolkning. I näringslivet läggs stora resurser på utveckling av produkter och tjänster som bidrar till lösningar inom samtliga dessa utmaningar. Utvecklingen mot cirkulär ekonomi, delningsekonomi/kollaborativ ekonomi och social ekonomi ger upphov till helt nya affärsmodeller och sätt att organisera välfärden, som i sin tur ger nya lösningar på samhällsutmaningarna.

Hållbarhet blir en hygienfaktor för näringslivet

Miljömässiga och sociala hänsynstaganden går inte längre att separera från ekonomiska hänsynstaganden. Hållbarhet och lönsamhet går hand i hand. Att agera hållbart ur samtliga tre dimensioner – den sociala, den miljömässiga och den ekonomiska – blir därför en hygienfaktor för företag som vill överleva på en global marknad. På motsvarande sätt får regioner med ett hållbart näringsliv en konkurrensfördel i kampen om både kompetensen och konsumenterna. Morgondagens medarbetare söker sig i allt större utsträckning till företag som bedriver ett aktivt hållbarhetsarbete. Likaså efterfrågar morgondagens konsumenter i allt högre utsträckning hållbara produkter.

Digitaliseringen medför ett paradigmskifte

Samhällsutvecklingen drivs och formas till stor del av digitaliseringen och vi befinner oss i ett paradigmskifte som är lika omvälvande som övergången från jordbrukssamhället till industrisamhället. Digitaliseringen medför att vi kan göra helt nya saker och att saker vi tidigare gjort kan göras på helt nya sätt. Förändringen påverkar hela samhället i grunden och berör allt från hållbar lokal och regional utveckling, till hela länders och världsdelars konkurrenskraft.

Framtidens jobb är inte definierade än

Digitaliseringen medför att gamla yrken försvinner och nya tillkommer i en allt snabbare takt. Mer än hälften av de jobb som kommer att finnas om 15-20 år är ännu inte definierade, vilket ställer höga krav på flexibilitet i både utbildningssystemet och hos arbetskraften. Framtidens arbetsmarknad kan komma att präglas av ett större inslag av tidsbegränsade anställningar, egenanställningar och egenföretagande. Det skulle i så fall medföra att flexibilitet och entreprenöriell förmåga blir allt viktigare egenskaper hos morgondagens arbetskraft. Det skulle också medföra att det livslånga lärandet och kontinuerlig kompetensutveckling blir allt viktigare för attraktionskraften hos morgondagens arbetsgivare.

Tillväxten drivs av storstadsregioner

Ekonomisk tillväxt drivs av storstadsregioner som konkurrerar om kompetens och kapital

Kommenterad [KD12]: Nytt stycke.

Hållbarhetsperspektivet har förtydligats i programmet enligt remissvar från Miljö- och Klimatnämnden, SDN Angered, SDN Västra Göteborg, SDN Östra Göteborg, CSR Västsverige, Länsstyrelsen och VGR.

på en global marknad. Näringslivet känner inte av några kommungränser, utan har snarare regionen som plattform för att nå sina marknader runt om världen. Ju större region, desto större förmåga att generera tillväxt. Regionförstoring, där fler kommuner ingår i Göteborgs lokala arbetsmarknad genom förbättrade pendlingsmöjligheter, ger därför förutsättningar för ökad sysselsättning och tillväxt i hela Västsverige.

Kommenterad [KD13]: Centrala begrepp, så som regionförstoring, förklaras tydligare första gången de förekommer i löpande text, samt i en lista över centrala begrepp i bilagorna, enligt löpande kommentarer under remissperioden samt kutym i styrdokument.

Regionalt perspektiv

Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program har ett regionalt perspektiv där Göteborg är motor i Göteborgsregionens och hela Västsveriges utveckling. Det regionala perspektivet utgår från Göteborgsregionens (GRs) strategi "Hållbar tillväxt".³

GRs tretton medlemskommuner verkar för att Göteborgsregionen ska vara en stark och tydlig tillväxtregion i Europa – en region som är attraktiv att leva och verka i samt besöka. En bärande del av denna utveckling, är att stärka regionens kärna Göteborg. Kärnan utgörs av den centrala del av Göteborg som är lätt att nå från hela Göteborgsregionen.

Kommenterad [KD14]: Se kommentar ovan om centrala begrepp.

Kärnans utveckling är av central betydelse för hela Göteborgsregionens utveckling. Det är en gemensam uppgift att verka för att skapa en attraktiv och lättillgänglig regional kärna, som utgörs av de centrala delarna av Göteborg. Här finns regionens bästa tillgänglighet till kommersiell service, kultur, nöjen och offentlighet, men också regionens största koncentration av arbetsplatser och en stor potential att skapa ett starkt nav för hela regionens och Västsveriges utveckling.

Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program har fokus på det gemensamma ansvaret att utveckla Göteborgsregionen, då det omfattar strategiska insatser för att stärka Göteborgs attraktionskraft och tillgänglighet. Målen i det näringslivsstrategiska programmet är formulerade i samklang med GRs strategiska mål för 2030, som säger att:

- Göteborgs lokala arbetsmarknad ska år 2030 omfatta 1,75 miljoner invånare.
- Göteborgsregionens kärna ska stärkas med ytterligare 45 000 boende och 60 000 arbetstillfällen till 2030.
- Utöver kärnan ska det sammanhängande stadsområdet, huvudstråken och kustzonens större tätorter till samma tidpunkt stärkas med 135 000 boende och 50 000 arbetstillfällen.

Genom samstämmiga mål och strategier för ökad attraktionskraft och tillgänglighet för regionens kärna Göteborg, harmonierar det näringslivsstrategiska programmet för Göteborgs Stad med den av GR överenskomna stukturbilden och strategin för hållbar tillväxt i GR.

Lokala förutsättningar

Utöver de globala trender som påverkar näringslivet och staden, samt det regionala perspektivet, tar programmet också utgångspunkt i Göteborgs lokala förutsättningar – både dess styrkor och dess utmaningar.

³ GR Hållbar tillväxt. Mål och strategier med fokus på regional struktur. Antagen av förbundsfullmäktige juni 2013.

Göteborgs styrkor

Göteborgsregionen är en av Europas mest snabbväxande storstadsregioner och befinner sig just nu mitt i ett utvecklingsprång, som drivs av stora investeringar i forskning och utveckling. I Göteborgsregionen finns planer på investeringar i infrastruktur och annat byggande för 1 000 miljarder kronor de kommande 20 åren.⁴

Flera internationella jämförelser placerar Göteborgsregionen högt när det gäller konkurrenskraft och framtidspotential, vilket illustreras av nedanstående punkter:

- **Innovationer**

EU Regional Innovation Scoreboard 2016

Innovationsledare bland 214 regioner

Mäter innovationsförmågan i europeiska regioner. Västsverige framstår i rapporten som en innovationsledare inom Europa. Bland annat får regionen högt betyg för:

- Välutbildad befolkning
- Export av högteknologiska varor
- Process- och produktinnovationer inom SME
- Ökande sysselsättning inom kunskapsbaserade yrken

Källa: EU-kommissionen

- **Konnektivitet**

European Cities and Regions of the Future 2016/2017

9 av 468 städer/regioner

Rankar städer och regioner i Europa med bäst IT- och logistikinfrastruktur. Bland europeiska storstäder hamnar Göteborg på nionde plats när det gäller bäst IT- och logistikinfrastruktur.

Källa: fDi

- **Tillväxtpotential**

Performance Index 2014

10 av 117 regioner

Mäter europeiska storstadsregioner som har bäst framtida tillväxtpotential.

Göteborgsregionen utmärker sig i:

- Ekonomisk tillväxt
- Sysselsättning

Källa: BAK Basel

- **Konkurrenskraft**

Europe 2020 Regional Index 2015

5 av 268 regioner

Mäter hur nära EU:s regioner är sina målstrategier för att uppnå förbättrad konkurrenskraft. Göteborgsregionen möter alla sina uppsatta EU-mål och får bland annat positivt omdöme för:

- Sysselsättning
- Högre utbildning
- Forskning och utveckling (FoU)

⁴ Fakta och statistik om Göteborgsregionens näringsliv 2017. Business Region Göteborg, 2017.

Källa: EU-kommissionen

- **Kompetens**

Global Cities Talent Competitiveness Index 2017

5 av 46 städer

Indexet rankar städer utifrån deras förmåga att attrahera, utveckla och behålla kompetens. Göteborgs höga placering drivs av:

- Hög livskvalitet
- Välutbildad befolkning

Källa: INSEAD och Adecco

Göteborgsregionens höga placering på internationella rankinglistor bygger på en rad styrkor ur ett näringslivsperspektiv, som också framkommit i dialogen med näringsliv och akademi i samband med programmets framtagande. Följande styrkor betonades särskilt i dialogen:⁵

Det geografiska läget

Göteborgsregionens strategiska läge i Skandinavien, en internationell flygplats och Skandinavien största hamn gör regionen tillgänglig för internationell arbetskraft, investerare och affärspartners. Inom en radie av 50 mil finns 70 procent av Nordens samlade industri.

Här finns Göteborgs Hamn, en viktig länk mellan Atlanten och Östersjöområdet, vars huvudsakliga upptagningsområde omfattar tio nordiska och baltiska länder. Korta avstånd mellan hamn och lager ger låga logistikkostnader och ett 25-tal direktlinjer för godståg mellan Göteborgs Hamn och olika inlandsterminaler i Sverige och Norge sparar på miljön.

I Göteborgsregionen finns även tillgång till internationell flygfrakt. På Göteborg Landvetter Airport finns godsterminaler och lager i nära anslutning till flygplatsen vilket ger den snabbaste omlastningen av gods i hela Europa. Sammantaget gör detta Göteborgsregionen till Sveriges främsta logistiknav.

Ett diversifierat näringsliv

Göteborgsregionen har varit Skandinavien nav för global handel sedan 1700-talet. Inom Göteborgsregionen finns idag allt från multinationella företag till småföretagare och kluster med kompetens som efterfrågas på globala marknader.

I dag finns mer än 750 olika branscher i Göteborgsregionen. Det motsvarar hela 93 procent av rikets alla branscher, vilket illustrerar mångfalden i regionens näringsliv. Fordonsindustri och logistik, informations- och kommunikationsteknik och läkemedelsindustri är dominerande. Andra stora områden är maritima näringar, besöksnäring och handel. Små och stora företag samverkar på ett fruktbart sätt i att utveckla, producera och marknadsföra nya tjänster och produkter.

Göteborgsregionens diversifierade näringsliv är också i allra högsta grad globalt. Sedan 1990 har antalet utlandsägda företag i Göteborgsregionen nästan fyrdubblats och nu finns det cirka 3 000 utlandsägda arbetsställen som sysselsätter drygt 84 000 personer.

---

⁵ Fakta och statistik som beskriver respektive styrka kommer från Näringsliv och Tillväxt 2016, samt Fakta och statistik om Göteborgsregionens näringsliv 2017, Business Region Göteborg.

Motorn i Sveriges industri

Göteborgsregionens näringsliv kännetecknas av globala och kunskapsintensiva tillverkningsföretag. Tillverkningsindustrin står för nästan en fjärdedel av den totala omsättningen i Göteborgsregionens näringsliv och merparten av regionens största företag återfinns inom den högteknologiska industrin.

Den starka tillverkningsindustrin och den industrinära tjänstesektorn gör Göteborgsregionen till en forskningsintensiv region. Detta är särskilt framträdande inom tre områden; fordon, läkemedel/kemi och företagstjänster. Regionens fordonsindustri står för mer än 60 procent av landets privata investeringar i forskning och utveckling. Inom läkemedel/kemi är motsvarande andel 42 procent. Inom företagstjänster är andelen 27 procent, till stor del beroende på våra stora teknikintensiva konsultföretag.

Göteborgsregionens starka industri gör också regionen till Sveriges ledande exportregion. Under 2016 exporterade regionens företag för cirka 400 000 kronor per sysselsatt. Exportvärdet per sysselsatt är därmed klart högre än i de övriga två storstadsregionerna och Sverige. Varuexporten uppvisar dessutom en positiv trend och ökade under 2016 med hela 6 procent i Göteborgsregionen, medan Sveriges varuexport endast ökade marginellt.

En hög kompetensnivå

Med två universitet och hundratals yrkesutbildningar finns välutbildad arbetskraft i Göteborgsregionen. Regionen har en större andel högutbildade än övriga Sverige och nästan hälften av alla i åldrarna 25 till 64 år i regionen har en eftergymnasial utbildning.

Inom Göteborgsregionen finns ett 140-tal yrkesutbildningar, utformade i samarbete med arbetsgivare för att matcha arbetsmarknadens kompetensbehov. Chalmers tekniska högskola och Göteborgs universitet samlar runt 50 000 studenter, många med internationell bakgrund. Vid de två lärosätena bedrivs spetsutbildningar samt tvärvetenskaplig forskning i samarbete med företag och myndigheter inom en rad olika områden.

Regionens näringsliv bidrar också i allra högsta grad till den höga kompetensnivån genom kontinuerlig kompetensutveckling av sin personal. Dessutom investerar företag i Göteborgsregionen varje år runt 20 miljarder kronor i forskning och utveckling, vilket motsvarar nästan en fjärdedel av Sveriges samlade privata investeringar i forskning och utveckling. Det gör regionen till en av de mest forskningsintensiva i Europa.

En miljonregion med unik samarbetsförmåga

Göteborgsregionen präglas av ett unikt samarbete mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor. Nätverk, kluster och tre science parks skapar förutsättningar för innovation och spetskompetens. Inom flera områden finns världsledande forskning och produktutveckling. En stark tradition av samarbete mellan olika aktörer bidrar till framgångarna.

Göteborg är en växande storstadsregion som våren 2017 har drygt en miljon invånare. Det skapar fördelar bland annat i form av ökad tillgång till kompetens, kapital och idéer. Samtidigt är närheten mellan beslutsfattare och en väl utvecklad förmåga att samarbeta fördelar i konkurrensen med andra storstadsregioner. Tillväxten, investeringsmöjligheterna och koncentrationen av kompetens inom vissa områden väcker ett ökat nationellt och internationellt intresse. Framgångsrika samarbeten mellan näringslivet, akademien och samhällets andra aktörer ger också stor uppmärksamhet.

Göteborgs utmaningar

Trots Göteborgs många styrkor ur ett näringslivsperspektiv, står vi inför ett antal utmaningar de kommande åren. Business Region Göteborg har i rapporten "Näringsliv och Tillväxt 2016" identifierat tio utmaningar som behöver mötas för att Göteborg och Göteborgsregionen ska vara en konkurrenskraftig region även i framtiden.⁶ Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program utgår från dessa utmaningar.

Säkra kompetensförsörjningen

Framtidens kompetensförsörjning är den utmaning som näringslivet framhåller som den största utmaningen. Kampen om kompetens hårdnar och Göteborg behöver både tillvarata och attrahera kompetens, såväl nationellt som globalt. Ökad tillgång till bostäder och en tydligare bild av Göteborgs attraktivitet är två av de frågor som näringslivet framhåller som viktigast. Dit hör också utbildning och fortbildning som motsvarar näringslivets kompetensbehov nu och i överskådlig framtid.

Öka delaktigheten på arbetsmarknaden

Nära kopplad till behovet av att säkra kompetensförsörjningen, är utmaningen att öka delaktigheten på arbetsmarknaden. Samtidigt som kompetensbehovet är stort, står många utanför arbetsmarknaden och över hälften av dem är utrikes födda. I ett läge där arbetslösheten i Göteborgsregionen successivt har minskat och nu är lägst bland Sveriges storstadsregioner, är det av största vikt att förbättra matchningen och aktivt jobba för att öka delaktigheten på arbetsmarknaden.

Planera för tillväxt

De kommande tjugo åren planeras investeringar på 1000 miljarder kronor i Göteborgsregionen. Regionen står därmed för en stor del av hela Sveriges tillväxt och trenden är tydlig att allt mer kompetens och tillväxt samlas i storstadsregioner. Det innebär att Göteborgsregionens kommuner har ett särskilt nationellt ansvar att planera för tillväxt. Utan nya bostäder, nya arbetsplatser och mark för näringslivet kommer regionen att tappa konkurrenskraft. Det råder idag brist på kontor i de mest attraktiva lägena och även en brist på bostäder i hela Göteborgsregionen. Därför behöver Göteborgsregionen ha en samordnad planering som skapar attraktivitet i nya lägen.

Möta klimatutmaningen

Samtidigt som Göteborgsregionen befinner sig i en tillväxtfas med planerade investeringar i mångmiljardklassen, är det avgörande att tillväxten är långsiktigt hållbar och att regionen möter klimatutmaningen. I Göteborgsregionen har nivån på koldioxidutsläppen varit konstant under hela 2000-talet, för att sedan falla markant från 2011 och framåt. Samtidigt har den ekonomiska tillväxten i vår region ökat med mer än 50 procent. Denna så kallade "decoupling-effekt" visar att regionen gradvis har förbättrat insatserna för att uppnå en hållbar ekonomisk tillväxt.

Stärka både arbetsmarknadsregionen och kärnan

Det finns starka samband mellan folkmängden i en region och dess förmåga att generera tillväxt. Ju större region, desto större utbud av arbetstillfällen, branscher, kompetenser, upplevelser, kultur, varor och tjänster – och desto större förutsättningar för tillväxt. För att Göteborgsregionen ska fortsätta att vara en av Sveriges ledande tillväxtregioner, måste både arbetsmarknadsregionen utvidgas och kärnan stärkas. Bättre pendlingsmöjligheter

⁶ Näringsliv och Tillväxt 2016. Business Region Göteborg, 2016.

till Uddevalla, Trollhättan, Borås, Varberg och Falkenberg bidrar till en större och mer diversifierad hemmamarknad. Samtidigt behöver staden förtätas med fokus på att vara attraktiv och” fortsätta vara den drivande kraften i regionförstoringen.

Stärka regionens internationella position och tillgänglighet

Lika viktigt som att stärka tillgängligheten inom Göteborgsregionen, är det att stärka den till och från regionen. Tillgängligheten till omvärlden är god jämfört med liknande regioner. Samtidigt är förbättrad tillgänglighet via tåg, väg och flyg avgörande för vår framtida konkurrenskraft – inte minst med tanke på regionens exportinriktade näringsliv. Ytterligare en avgörande faktor är att ha en väl fungerande hamn som kan drivas med full kapacitet, eftersom den har stor betydelse för Sveriges utrikeshandel. Göteborg behöver också bindas ihop ännu starkare med Oslo och Köpenhamn. I takt med ökad regional konkurrens blir det också allt viktigare att Göteborg syns och hörs internationellt för att attrahera kompetens, kapital och etableringar.

Skapa grogrund för fler växande små och medelstora företag

Stora och små företag lever i symbios och den ekonomiska hållbarheten i Göteborg och regionen skulle stärkas av att fler små och medelstora företag startas och utvecklas. Idag är de mindre företagen underrepresenterade och entreprenörskapet lägre i Göteborgsregionen än i de båda andra storstadsregionerna i Sverige. Med tanke på att de mindre företagen, och framför allt de mindre tjänsteföretagen, växer allt snabbare och står för en högre andel av jobbtillväxten, behöver Göteborg skapa en bättre grogrund för dessa växande små och medelstora företag.

Förbättra företagsklimatet

Företagsklimatet utgör en huvudkomponent i att skapa en bra grogrund för såväl små och medelstora företag, som för stora företag. Företagens upplevelse av det allmänna företagsklimatet i Göteborg måste bli mer positiv. En del av detta arbete är att förbättra stadens service till företagen. En lika viktig del är att aktivt arbeta med attityderna till företag och företagare bland både politiker och tjänstemän i Göteborg såväl som i regionens kommuner.

Stärka resurserna inom forskning och utveckling

Göteborgsregionen har genom flera stora företag en unik koncentration av forskning och utveckling (FoU) inom främst teknik och Life Science. FoU-verksamheter är strategiskt viktiga och ger stora spridningseffekter till den övriga ekonomin. Därför är det avgörande att ytterligare stärka FoU-resurserna inom regionen, genom att stärka samverkan mellan företag, kommun och akademi för att bland annat skapa världsledande demonstrationsmiljöer för regionens innovativa företag.

Öka regionens produktivitet

Denna sista utmaning hänger ihop med samtliga övriga. Med fler företag med höga och växande förädlingsvärden, satsningar på utbildning och infrastruktur, samt ökade FoU-resurser, ökar produktiviteten i regionen. Fler kommer i arbete, högre värden skapas med samma insats och nya processer utvecklas och genererar högre värden. Detta är avgörande, eftersom Göteborgsregionens ekonomiska attraktivitet och konkurrenskraft ständigt behöver stärkas i förhållande till omvärlden.

Målbild och mål för stadens näringslivsutveckling

Målbild 2035

Utifrån de nyckelord för Göteborgs näringsliv 2035 som formulerades i dialogen med näringsliv och akademi, samt efter ett nära arbete med berörda förvaltningar och bolag inom staden, har en målbild för 2035 formulerats. Målbilden uttrycker stadens viljeinriktning för vad som ska uppnås genom det samlade arbetet med näringslivsutveckling till år 2035. Mållåret är satt i samklang med andra beslutade styrdokument, som stadens trafikstrategi, utbyggnadsplan och grönplan, vilka samtliga tar sikte på år 2035.

Göteborg är en internationell förebild för förmågan att samarbeta – i en miljö där människor utvecklas och trivs. Näringslivet har fullt stöd från staden och kan känna stolthet över att verka i en av världens mest nytänkande storstadsregioner.

I målbilden uttrycks att Göteborg ska vara en internationell förebild för sin samverkansförmåga. Det innebär en utvecklad samverkan mellan stadens organisationer, mellan staden, näringslivet, akademien och ideella sektorn, samt med regionala aktörer, både nationellt och internationellt. Syftet med denna utvecklade samverkan är att skapa en ett stad-näringslivsklimat som präglas av nytänkande, som där snabbt fångar upp nya lösningar snabbt fångas upp och präglas av nytänkande där människor kan utvecklas och trivas.

Kommenterad [KD15]: Korrigerad enligt ö.k. på möte med BRGs styrelsepresidie 12/12.

Målbilden uttrycker också att näringslivet ska ha fullt stöd från staden. Detta stöd kan bland annat manifesteras i det lilla, genom en effektiv handläggning av ärenden, positiva attityder och ett gott bemötande från både tjänstepersoner och politiker. Stödet kan också uttryckas i de övergripande processerna, som till exempel genom en stadsplanering som skapar möjligheter för företag att växa, skolor som utvecklar bra kompetens, samt stort utbud av bostäder av olika slag.

Kommenterad [KD16]: Förtydligande av vad målbilden innebär har lagts till enligt remissvar från Trafiknämnden, Älvstranden Utveckling AB, Coompanion, Nämnden för konsument- och medborgarservice, Fastighetsnämnden, SDN Norra Hisingen, Vasakronan AB och Västsvenska Handelskammaren.

Mål och indikatorer

Det övergripande målet för Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program är att skapa förutsättningar för:

Minst 120 000 nya jobb till 2035

Med nya jobb avses minst 120 000 fler sysselsatta från 2016 till 2035 inom hela Göteborgsregionen. Det innebär en ambitionshöjning jämfört med den bedömda ökningen, 100 000 nya jobb, som förväntas med nuvarande befolkningsutveckling och sysselsättningsgrad.⁷

⁷ En mer utförlig beskrivning av det övergripande målet, nuläge och hur vi räknat finns i bilaga 2.

För att uppnå den långsiktiga målbilden och det övergripande målet, har tre underliggande mål formulerats. Målen tar fasta på de strategiska områden som det näringslivsstrategiska programmet omfattar. De tre underliggande målen är:

Mål 1: Kompetensförsörjning och attraktionskraft

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som är bäst på att tillvarata kompetens och attrahera talang.

Mål 2: Samhällsplanering

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som erbjuder bäst förutsättningar för en hög och hållbar tillväxt.

Mål 3: Företagsklimat och innovationskraft

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som har bäst klimat för företagande och innovation.

Till varje mål kopplas prioriterade indikatorer och önskvärt läge för dessa, för att kunna följa målens utveckling vid uppföljning. De prioriterade indikatorerna kommer kontinuerligt att ses över för att säkerställa att de mäter vad som avses, samt kompletteras om nya indikatorer uppkommer som är bättre lämpade till att mäta måluppfyllelse.

I följande stycken beskrivs vart och ett av målen, de prioriterade indikatorer som används för att följa målens utveckling, samt önskat läge för dessa indikatorer.⁸

Mål 1: Kompetensförsörjning och attraktionskraft

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som är bäst på att tillvarata kompetens och attrahera talang.

Det första målet har fokus på människan och att tillvarata varje människas inneboende drivkraft och talang. För att Göteborgs Stad ska lyckas nå målet, krävs ett strategiskt arbete inom kompetensförsörjning och attraktionskraft.

Prioriterade indikatorer:

- Arbetslöshet
- Flyttnetto högutbildade
- Europe 2020 Regional Index

Önskat läge:

- Arbetslösheten i Göteborg och Göteborgsregionen ska vara lägst bland svenska storstäder/storstadsregioner.
- Flyttnettot till Göteborgsregionen för högutbildade ska vara positivt för samtliga åldersspann.
- Göteborgsregionen⁹ ska ligga bland de tio bästa regionerna i EU enligt Europe 2020 Regional Index.

⁸ En djupare analys av de prioriterade indikatorerna, nuläge och utveckling över tid finns i bilaga 2.

⁹ Göteborgsregionen definieras här som NUTS 2 Västsverige och består av Västra Götalands län och Halland.

Mål 2: Samhällsplanering

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som erbjuder bäst förutsättningar för en hög och hållbar tillväxt.

Det andra målet har fokus att skapa en hållbar tillväxt ur samtliga dimensioner – den ekonomiska, den ekologiska och den sociala. För att Göteborgs Stad ska lyckas nå målet, krävs ett strategiskt arbete inom hela det regionala samhällsplaneringsområdet, inklusive infrastruktur, tillgänglighet, markberedskap och fysiskt planering.

Prioriterade indikatorer:

- Produktivitet (BRP/capita och förädlingsvärde/sysselsatt)
- Decouplingeffekt (gapet mellan BRP-tillväxt och CO₂-utsläpp)
- Antal invånare och sysselsatta i Göteborgs lokala arbetsmarknad respektive Göteborgsregionens kärna

Önskat läge:

- Göteborgsregionens produktivitet ska öka i samma takt som eller snabbare än liknande storstadsregioner¹⁰ i Europa.
- Gapet mellan BRP-tillväxt och CO₂-utsläpp ska fortsätta öka över tid i Göteborgsregionen.
- Göteborgs lokala arbetsmarknad ska utvidgas och Göteborgsregionens kärna ska förtätas enligt målen i GRs regionala utvecklingsplan ”Hållbar tillväxt, som säger att:
  - Göteborgs lokala arbetsmarknad ska omfatta 1,75 miljoner invånare år 2030.
  - Göteborgsregionens kärna ska stärkas med ytterligare 45 000 boende och 60 000 arbetstillfällen till 2030.
  - Utöver kärnan ska det sammanhängande stadsområdet, huvudstråken och kustzonens större tätorter till samma tidpunkt stärkas med 135 000 boende och 50 000 arbetstillfällen.

Mål 3: Företagsklimat och innovationskraft

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som har bäst klimat för företagande och innovation.

Det tredje målet har fokus på näringslivsklimatet och att skapa gynnsamma förutsättningar för nya företag att etableras, befintliga företag att växa och innovationer att utvecklas. För att Göteborgs Stad ska lyckas nå målet, krävs ett strategiskt arbete inom företagsklimat och innovationskraft.

Prioriterade indikatorer:

- Företagsklimat
- Investeringar i forskning och utveckling (FoU)
- EU Regional Innovation Scoreboard

¹⁰ Liknande storstadsregioner avser här t ex Stuttgart, München, Lille, Helsingfors, Wien, Lyon, Oslo, Stockholm, Öresundsregionen, Hamburg och Milano.

Önskat läge:

- Göteborgs Stad och Göteborgsregionen ska ha bäst företagsklimat bland de svenska storstäderna respektive storstadsregionerna enligt både Sveriges Kommuner och Landstings Insiktsmätning och andra mätningar, så som Svenskt Näringslivs sammanfattande omdöme.
- Göteborgsregionen¹¹ ska ha högre resultat vad gäller privata investeringar inom FoU i relation till liknande storstadsregioner i Europa. Göteborgsregionen ska ha högst FoU-investeringar/sysselsatt och högst varuexportvärde/sysselsatt bland svenska storstadsregioner.
- Göteborgsregionen¹⁰ ska rankas som ”innovationsledare” enligt EU Regional Innovation Scoreboard.

---

¹¹ Göteborgsregionen definieras här som NUTS 2 Västsverige och består av Västra Götalands län och Halland.

Sex strategier för att stärka näringslivets förutsättningar

Utifrån de utmaningar som Göteborg och regionen står inför, samt de prioriteringar som framkommit i dialogen med näringsliv och akademi, har sex strategiska områden identifierats. För att Göteborgs Stad ska lyckas uppnå målbild och mål, måste ett strategiskt arbete drivas inom samtliga dessa områden:

- Kompetensförsörjning
- Attraktionskraft
- Infrastruktur och tillgänglighet
- Markberedskap och fysisk planering
- Företagsklimat
- Innovationskraft

Utmaningsdrivna strategier

De sex strategiska områdena tar sin utgångspunkt i de tio utmaningar som identifierats i BRGs skrift Näringsliv och Tillväxt 2016. I dialogen med näringsliv och akademi fick organisationerna rangordna utmaningarna, ge inspel till fler utmaningar och sedan föreslå åtgärder som skulle kunna möta dessa utmaningar. Därmed kopplar varje strategiskt område an till åtminstone tre och i vissa fall fyra av de tio utmaningarna enligt nedanstående matris:

Kommenterad [KD17]: Ett nytt underkapitel som förklarar hur föreslagna strategier kopplar an till de tio utmaningar som programmet har som utgångspunkt har lagts till enligt remissvar från Göteborg Energi, Stadshus, Fastighetsnämnden, Konsument & Medborgarservice, Coompanion, Fastighetsägarna och GR.

Tio utmaningar för Göteborgsregionen	Strategiska områden					
	Kompetensförsörjning	Attraktionskraft	Infrastruktur och tillgänglighet	Markberedskap och fysisk planering	Företagsklimat	Innovationskraft
Säkra kompetensförsörjningen						
Öka delaktigheten på arbetsmarknaden						
Planera för tillväxt						
Möta klimatutmaningen						
Stärka både arbetsmarknadsregionen och kärnan						
Stärka regionens internationella position och tillgänglighet						
Skapa grogrund för fler växande små och medelstora företag						
Förbättra företagsklimatet						
Stärka resurserna inom forskning och utveckling						
Öka regionens produktivitet						

 Skärningspunkt där ett strategiskt område möter en utmaning

Utmaningarna att säkra kompetensförsörjningen och att öka delaktigheten på arbetsmarknaden möts genom de insatser som föreslås inom det strategiska området kompetensförsörjning. Det är också dessa båda utmaningar som prioriterades högst av näringslivet i dialogmötena.

Utmaningen att planera för tillväxt möts genom insatserna inom det strategiska området markförsörjning och fysisk planering. Insatserna inom detta område, tillsammans med insatserna inom infrastruktur och tillgänglighet möter också utmaningen att stärka både arbetsmarknadsregion och kärna. På motsvarande sätt möter insatserna inom områdena infrastruktur och tillgänglighet samt attraktionskraft utmaningen att stärka regionens internationella position och tillgänglighet.

För att möta klimatutmaningen föreslås flera insatser inom både det strategiska området infrastruktur och tillgänglighet, och området innovationskraft. Detta område innehåller även insatser för att möta utmaningen att stärka resurserna inom forskning och utveckling.

Utmaningen att skapa en grogrund för fler växande små och medelstora företag möts genom insatser inom de strategiska områdena attraktionskraft och företagsklimat. Det sistnämnda området har också direkt bäring på utmaningen att förbättra företagsklimatet.

Den sista utmaningen, att öka regionens produktivitet, hänger ihop med de övriga utmaningarna och har således kopplingar till samtliga sex strategiska områden.

Specifika och strategiska insatser

Inom varje strategiskt område anges en huvudstrategi och ett antal insatser för att genomföra huvudstrategin. Dessa strategier och insatser är *specifika* för det näringslivsstrategiska programmet och finns inte lika tydligt uttryckta i något annat av Göteborgs Stads styrande dokument och program.

På motsvarande sätt innehåller Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program inte sådana strategier och insatser som redan omfattas av befintliga styrande dokument och program. Insatser för att skapa en trygg stad med social hållbarhet och bygga fler bostäder hör till denna kategori och finns därför inte med bland insatserna i det näringslivsstrategiska programmet, även om det är av största vikt för näringslivet att dessa insatser genomförs.

Särskilt betydelsefullt är också att det finns ett väl fungerande utbildningssystem av hög kvalitet, där en attraktiv internationell skola har stor betydelse för näringslivets möjligheter att rekrytera internationell kompetens. Även denna typ av insatser inryms i andra styrdokument och är därför inte inkluderade i det näringslivsstrategiska programmet.

Insatserna i programmet är vidare av *strategisk* snarare än operativ karaktär. Det operativa genomförandet av programmet, *samt vilka konkreta åtgärder som ska vidtas*, kommer att beskrivas i separata handlingsplaner då programmet är beslutat, där berörda nämnder och styrelser inom ramen för sina uppdrag tar fram dessa. Utifrån dialogen med näringsliv och akademi, är det avgörande att det operativa genomförandet präglas av mod, nytänkande, handlingskraft och samverkan. Dessa fyra aspekter bör genomsyra arbetet inom samtliga strategiska områden.

Kommenterad [KD18]: Förstärkning av formulering som förtydligar att konkreta, operativa åtgärder inte ryms i programmet, utan kommer att finnas i handlingsplaner har gjorts, enligt remissvar från Göteborg Energi, Miljö- och klimatnämnden, Stadshus, Fastighetsnämnden, Konsument & Medborgarservice, Coompanion, Fastighetsägarna och GR.

I följande stycken beskrivs vart och ett av de strategiska områdena, dess huvudstrategier samt insatserna de omfattar.

Strategi 1: Kompetensförsörjning

Göteborg tillvaratar och attraherar kompetens.

Tillgång till arbetskraft med relevant kompetens är en av de viktigaste förutsättningarna för att näringslivet i Göteborg ska vara konkurrenskraftigt och fortsätta utvecklas. För att säkra morgondagens kompetensförsörjning ska Göteborgs Stad arbeta aktivt med att identifiera och tillvarata den kompetens som redan finns här, samt attrahera kompetens nationellt och globalt.

Det gör Göteborgs Stad genom att:

- Utveckla skola-näringslivssamverkan och låta entreprenörskap löpa som en röd tråd genom hela utbildningssystemet.
- Utveckla relevanta utbildningar som arbetslivet efterfrågar på alla nivåer.
- Aktivt stödja utvecklingen av akademien i staden.
- Utveckla möjligheten till fortbildning och kontinuerligt lärande på arbetsplatsen.
- Verka för bättre matchning och snabbare validering av kompetenser tillsammans med näringslivet för ökad delaktighet på arbetsmarknaden.
- Satsa aktivt på att tillvarata och attrahera internationell kompetens och stödja initiativ som stärker den internationella gemenskapen (international community) i staden.

Kommenterad [KD19]: Begreppet "åtgärder" har genomgående ersatts med "insatser", då åtgärder hör hemma i handlingsplaner och inte i program, enligt stadens riktlinje för styrande dokument samt remissvar från Miljö- och klimatnämnden.

Kommenterad [KD20]: Har återinfogats som att-sats/insats för att tydliggöra akademins betydelse, enligt remissvar från Göteborg Energi, Göteborgs Hamn och Göteborgs Universitet. Korrigerad enligt ö.k. på möte med BRGs styrelsepresidium 12/12.

Strategi 2: Attraktionskraft

Göteborg är en attraktiv plats att verka och bo i, samt besöka.

Tillväxten har en regional logik och det är regioner snarare än kommuner som konkurrerar om kompetens och kapital. Som navet i Göteborgsregionen är därför Göteborgs attraktionskraft avgörande. Göteborg ska vara en plats som är attraktiv att verka och bo i, samt besöka. För att vara det behöver Göteborgs Stad både leverera en god samhällsservice och förmedla berättelsen om Göteborg som attraktiv plats.

Det gör Göteborgs Stad genom att:

- Utarbeta en välutvecklad process för att attrahera investeringar och stödja företagsetableringar.
- Aktivt marknadsföra staden genom att utveckla berättelsen om Göteborg och det utvecklingsprång vi befinner oss i.
- Skapa tillåtande miljöer som främjar entreprenörskap och där gräsrotsinitiativ får möjlighet att utvecklas.

Strategi 3: Infrastruktur och tillgänglighet

Göteborg har en fungerande infrastruktur och god tillgänglighet.

Med sitt geografiska läge mitt emellan Oslo och Köpenhamn, samt med hamnen som porten mot världen, har Göteborg en stark position som internationell logistiknod. För att stärka positionen ytterligare, ska Göteborgs Stad fortsätta utveckla en fungerande infrastruktur med god tillgänglighet för både människor och gods – såväl inom staden och regionen, som till och från regionen.

Det gör Göteborgs Stad genom att:

- Fortsätta utveckla Göteborg som Skandinavians logistiknav, med Göteborgs Hamn och Landvetter Flygplats som centrala hubbar.
- Verka för effektiva snabba, hållbara resor med alla trafikslag inom både stad och arbetsmarknadsregion.
- Tillvarata Göteborgs unika kompetens inom hållbara transportsystem och mobilitetslösningar och låta det präglade stadens omvandling.
- Stödja omställningen till en smart stad genom att tillvarata digitaliseringens möjligheter.

Kommenterad [KD21]: Ändrat från "snabba" till "effektiva" enligt remissvar från Byggnadsnämnden och Trafiknämnden.

Strategi 4: Markberedskap och fysisk planering

Göteborg erbjuder bra lokaler och verksamhetsmark i rätt lägen

Göteborg befinner sig i ett utvecklingssprång där mångmiljardbelopp kommer att investeras de närmaste tjugo åren. För att underlätta näringslivets etablering och expansion, behöver Göteborgs Stad, tillsammans med Göteborgsregionen, planera för tillväxt, genom att skapa förutsättningar för fastighetsmarknadens aktörer att kunna utveckla lokaler för näringslivets behov, samt att i stadens planering erbjuda verksamhetsmark i lägen som stärker utvecklingen av en hållbar region.

Det gör Göteborgs Stad genom att:

- Bedriva en mark- och lokalförsörjning med insikt om näringslivets etablerings- och expansionsbehov.
- Stärka och utveckla strategiska lägen med bra kommunikationer och service som möter näringslivets behov av tillväxt.
- Utarbeta ändamålsenliga detaljplaner som fungerar för ett föränderligt näringsliv, möjliggör snabbare etableringar och skapar förutsättningar för att arbeta nytänkande med stadens rum.

Kommenterad [KD22]: Formuleringar om lokalförsörjning har lagts till enligt remissvar från Higab, Älvstranden Utveckling och Trafiknämnden.

Kommenterad [KD23]: Korrigerad enligt ö.k. på möte med BRGs styrelsepresidium 12/12.

Strategi 5: Företagsklimat

I Göteborg är det enkelt att driva företag.

Ett positivt företagsklimat är en förutsättning för att näringslivet ska fortsätta välja Göteborg som bas för etablering och expansion. I Göteborg ska det vara enkelt att driva företag, det är ledstjärnan för alla våra kontakter med företagen. Varje möte ska präglas av ett positivt bemötande, vi ska alltid ha kunden i fokus och vi ska ha god kunskap om stadens erbjudande till företagen.

Det gör Göteborgs Stad genom att:

- Arbeta aktivt med attityder till och förståelse för företag och företagande hos politiker och tjänstemän.
- Arbeta systematiskt med att förenkla stadens processer ur ett näringslivsperspektiv.
- Tillse att stadens beslut i relevanta frågor innehåller en analys om hur det påverkar näringslivet.
- Arbeta i samverkan med externa aktörer för att stödja nyföretagande samt utveckling av. Koordinera insatser från externa aktörer för att stödja små och medelstora företag.

Kommenterad [KD24]: Korrigerad enligt ö.k. på möte med BRGs styrelsepresidium 12/12.

Kommenterad [KD25]: Ändrat enligt remissvar från Byggnadsnämnden, VGR, Coompanion och SDN Norra Hisingen.

Strategi 6: Innovationskraft

Göteborg stärker näringslivets förutsättningar för innovation.

Göteborg är navet i Sveriges viktigaste industriregion och basen för flera globala kunskapsintensiva tillverkningsföretag. Det skapar unika förutsättningar för staden att vara testarena för utveckling av ny teknik, nya processer och affärsmodeller som kan lösa framtidens samhällsutmaningar. Göteborgs Stad ska stödja denna utveckling genom att stärka näringslivets förutsättningar för innovation och inom staden vara öppen för innovationer i sina verksamheter.

Kommenterad [KD26]: Tillagt enligt remissvar från Älvstranden Utveckling.

Det gör Göteborgs Stad genom att:

- Initiera, utveckla och samordna klusterinitiativ och strategiska samverkansprojekt där kompetenser korsbefruktas.
- Positionera staden som internationellt ledande test- och demomiljö för hållbara lösningar på samhällsutmaningar.
- Stärka Göteborgs position som den innovativa motorn i svensk industri.
- Satsa aktivt på kreativa näringar som katalysator för innovation.

Bilaga 1. Arbetsprocess

Dialogmöten med externa aktörer

Under framtagandet av Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program har projektgruppen haft separata dialogmöten med nedanstående organisationer, i syfte att lyssna in vad dessa organisationer önskar att staden utvecklar för att skapa bättre förutsättningar för företagande. I dialogmötena utgick diskussionen från de tio utmaningarna som identifierats i BRCs skrift Näringsliv och Tillväxt 2016.

Organisationerna fick rangordna utmaningarna, ge inspel till fler utmaningar och sedan föreslå åtgärder som skulle kunna möta dessa utmaningar. Dialogmötena genomfördes under februari-mars 2017. Samtliga organisationer som deltog i dialogmötena erbjöds därefter i juni att i en enkät ge sina synpunkter på förslag till program.

Företag, näringslivsorganisationer och fackförbund

AB Volvo
Angered Företagarförening
Avenyföreningen
Cevt AB
Fastighetsägarna
Företagarföreningen Göteborg
Företagarna
Gbg & Co:s näringslivsgrupp
Getinge AB
G-Lab21
Gårda Företagarförening
Högsbo-Sisjön Företagarförening
Innerstaden Göteborg AB
Lindex AB
Livsanda Care AB
LO (inkl Handelsanställdas Förbund, IF Metall, Kommunalarbetareförbundet, Transportarbetareförbundet)
Majorna Älvsborg Företagarförening
Norra Älvstranden Företagarförening
Nyföretagarorganisationerna i entreprenörskvarteret Yesbox (Almi Företagspartner, Brewhouse, Connect Sverige Region Väst, Coompanion, Drivhuset, Framtidens företag, Framtidsfrön, Göteborgs Uppfinnareförening, Nyföretagarcentrum, One Stop Future Shop, Skatteverket, Ung Företagsamhet, Venture Cup, Winnet Västra Götaland)
SKF Sverige AB
Småföretagarnas Riksförbund
Startup Grind
Stena AB
Svenskt Näringsliv (inkl Almega, Plåt och Ventföretagen, Svensk Handel, Teknikföretagen, Transportföretagen, Visita)
Sveriges Byggindustrier
The Techno Creatives
Torslanda Företagarförening

Unionen
Vinngroup AB
Västsvenska Handelskammaren
Wallenstam AB

Akademi och Science Parks

Chalmers tekniska högskola
Göteborgs universitet
Johanneberg Science Park
Lindholmen Science Park
Sahlgrenska Science Park

Workshops och möten med aktörer inom Göteborgs Stad

Utifrån de inspel som framkom i dialogmötena, tog en referensgrupp vid med representanter för 15 förvaltningar och bolag som har omfattande näringslivskontakter:

Angereds stadsdelsförvaltning
Fastighetskontoret
Förvaltningen för inköp och upphandling
Förvaltningen för konsument och medborgarservice
Gbg & Co
Göteborgs Hamn
HIGAB
Lundby stadsdelsförvaltning
Miljöförvaltningen
Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning
Social resursförvaltning
Stadsbyggnadskontoret
Trafikkontoret
Utbildningsförvaltningen
Älvstranden Utveckling AB

Under april-maj 2017 hölls fyra workshops med referensgruppen, där målbild, mål och strategiska områden med åtgärder definierades. Dessa förslag diskuterades därefter på djupet i separata möten med samtliga förvaltnings- och bolagsledning som varit representerade i referensgruppen. De förslag som arbetats fram utifrån ovanstående dialogmöten och workshops med referensgruppen diskuterades sedan i maj ur ett regionalt perspektiv med följande aktörer:

Regionala aktörer

Göteborgsregionens Kommunalförbund (GRs presidium samt kommunchef och näringslivschefer i GR)
Länsstyrelsen i Västra Götaland (Ledningsgrupp)
Västra Götalandsregionen (Regionutvecklingsnämndens presidium och Koncernstab
Regional utveckling)

Ett tiotal informationsmöten med politiken har även genomförts under våren 2017. Under hela processen har månatliga avstämningar gjorts med ledningsgruppen för Business Region Göteborg samt med projektets styrgrupp. Projektgruppen har löpande sammanvägt de inspel som inkommit och på detta sätt tagit fram det förslag som ligger.

Bilaga 2: Mål och indikatorer

Övergripande mål

Det övergripande målet för Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program är att skapa förutsättningar för:

Minst 120 000 nya jobb till 2035

Med nya jobb avses minst 120 000 fler sysselsatta från 2016 till 2035 inom hela Göteborgsregionen.¹² Det innebär en ambitionshöjning jämfört med den bedömda ökningen, 100 000 nya jobb, som förväntas med nuvarande befolkningsutveckling och sysselsättningsgrad.

Nuläge:

- 2016 var antalet sysselsatta i åldern 16-74 år totalt 518 195 personer i Göteborgsregionen.
- Den totala folkmängden i åldern 16-74 år uppgick 2016 till 733 450 personer i Göteborgsregionen.
- Detta motsvarar en förvärvsgrad på 71 procent i åldern 16-74 år i Göteborgsregionen år 2016.

Så har vi beräknat målet på minst 120 000 nya jobb:

- Enligt Västra Götalandsregionens befolkningsprognos, kommer Göteborgsregionen år 2035 ha en folkmängd i åldern 16-74 år på 868 871 personer.
- Med en fortsatt förvärvsgrad i nivå med dagens 71 procent, skulle antalet sysselsatta i åldern 16-74 år vara 616 898 personer i Göteborgsregionen år 2035.
- I jämförelse med dagens antal sysselsatta på 518 195 personer, innebär det en ökning med närmare 100 000 personer från 2016 till 2035. (616 898-518 195=98 703)
- En ökning med minst 120 000 fler sysselsatta förutsätter därför en höjd förvärvsgrad jämfört med dagens.
- Vi utgår från att de strategier och insatser som finns beskrivna i det näringslivsstrategiska programmet mynnar ut i handlingsplaner, som i sin tur omfattar konkreta åtgärder som leder till att förvärvsgraden successivt höjs fram till 2035.

Kommenterad [KD27]: Nulägesbeskrivning samt en redogörelse för hur vi beräknat det övergripande målet har lagts till enligt remissvar från Trafiknämnden, Älvstranden, Coompanion, Konsument- och medborgarservice, Fastighetsnämnden, SDN Norra Hisingen, Vasakronan och Västsvenska Handelskammaren.

¹² I Göteborgs lokala arbetsmarknad ingår förutom Göteborgsregionens kommuner idag (2015 år siffror) även Bollebygd, Falkenberg, Mark, Orust, Varberg och Vårgårda.

Mål 1: Kompetensförsörjning och attraktionskraft

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som är bäst på att tillvarata kompetens och attrahera talang.

Prioriterade indikatorer

- Arbetslöshet
- Flyttnetto högutbildade
- Europe 2020 Regional Index

Önskat läge

- Arbetslösheten i Göteborg och Göteborgsregionen ska vara lägst bland svenska storstäder/storstadsregioner.
- Flyttnettot till Göteborgsregionen för högutbildade ska vara positivt för samtliga åldersspann.
- Göteborgsregionen¹³ ska ligga bland de tio bästa regionerna i EU enligt Europe 2020 Regional Index.

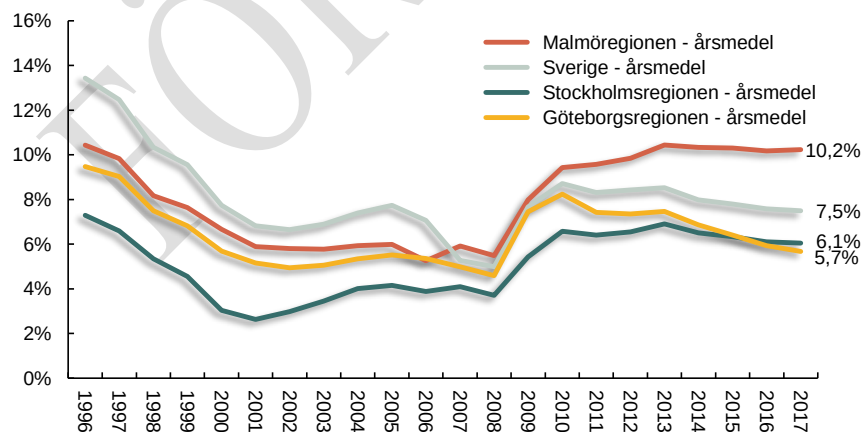
Nuläge

Arbetslöshet

Den öppna arbetslösheten inklusive personer i arbetsmarknadspolitiska program var i genomsnitt 7,8 procent för Göteborg år 2016. I Stockholm låg motsvarande siffra på 6,1 procent och i Malmö 14,9 procent.

I hela Göteborgsregionen var den öppna arbetslösheten 5,7 procent under första halvan av 2017. Motsvarande siffror för riket var 7,5 procent, Stockholmsregionen 6,1 procent och Malmöregionen 10,2 procent (se figur 1.1).

Figur 1.1 Öppet arbetslösa samt i arbetsmarknadspolitiska program, procent av den registerbaserade arbetskraften 16-64 år i Sveriges storstadsregioner

Källa: Arbetsförmedlingen och SCB

¹³ Göteborgsregionen definieras här som NUTS 2 Västsverige och består av Västra Götalands län och Halland.

Flyttnetto högutbildade

Göteborgsregionen hade år 2016 ett positivt flyttnetto av högutbildade inom hela åldersspannet 21-64 år. Flyttnettot av högutbildade var däremot negativt för ålderskategorierna 28-44 år och 45-64 år, vilket är ett resultat som även gäller för Västra Götalands län (se tabell 1.2).

Tabell 1.2 Flyttnetto av högutbildade 21-64 år

REGION	ÅLDER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Göteborgsregionen	21-64 år	-149	236	133	32	233	54	356
	21-27 år	253	368	452	357	382	469	580
	28-44 år	-367	-153	-303	-287	-151	-365	-182
	45-64 år	-35	21	-16	-38	2	-50	-42
Västra Götalands län	21-64 år	-513	-99	-278	-243	-193	-199	102
	21-27 år	153	352	332	342	232	436	491
	28-44 år	-591	-453	-603	-484	-454	-535	-329
	45-64 år	-75	2	-7	-101	29	-100	-60

Källa: Västra Götalandsregionen

Europe 2020 Regional Index

Göteborgsregionen placerar sig på rank nr 5 av 268 regioner enligt den senast publicerade Europe 2020 Regional Index 2015 (se tabell 1.3).

Tabell 1.3 Rankinglista Europe 2020 Regional Index

RANK	REGION, NUTS2
1	Köpenhamnsregionen, Danmark
2	Helsingfors-Uusimaa, Finland
3	Stockholm, Sverige
4	Östra Mellansverige, Sverige
5	Västsverige, Sverige
6	Sydsverige, Sverige
7	Oberbayern, Tyskland
8	Vlams-Brabant, Nederländerna
9	Tübingen, Tyskland
10	Stuttgart, Tyskland
*	*
268	Campania, Italien

Källa: EU-kommissionen

Mål 2: Samhällsplanering

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som erbjuder bäst förutsättningar för en hög och hållbar tillväxt.

Prioriterade indikatorer

- Produktivitet (BRP/capita och BRP/sysselsatt)
- Decouplingeffekt (gapet mellan BRP-tillväxt och CO₂-utsläpp)
- Antal invånare och sysselsatta i Göteborgs lokala arbetsmarknad respektive Göteborgsregionens kärna

Önskat läge

- Göteborgsregionens produktivitet ska öka i samma takt som eller snabbare än liknande storstadsregioner¹⁴ i Europa.
- Gapet mellan BRP-tillväxt och CO₂-utsläpp ska fortsätta öka över tid i Göteborgsregionen.
- Göteborgs lokala arbetsmarknad ska utvidgas och Göteborgsregionens kärna ska förtätas enligt målen i GRs regionala utvecklingsplan "Hållbar tillväxt, som säger att:
  - Göteborgs lokala arbetsmarknad ska omfatta 1,75 miljoner invånare år 2030.
  - Göteborgsregionens kärna ska stärkas med ytterligare 45 000 boende och 60 000 arbetstillfällen till 2030.
  - Utöver kärnan ska det sammanhängande stadsområdet, huvudstråken och kustzonens större tätorter till samma tidpunkt stärkas med 135 000 boende och 50 000 arbetstillfällen.

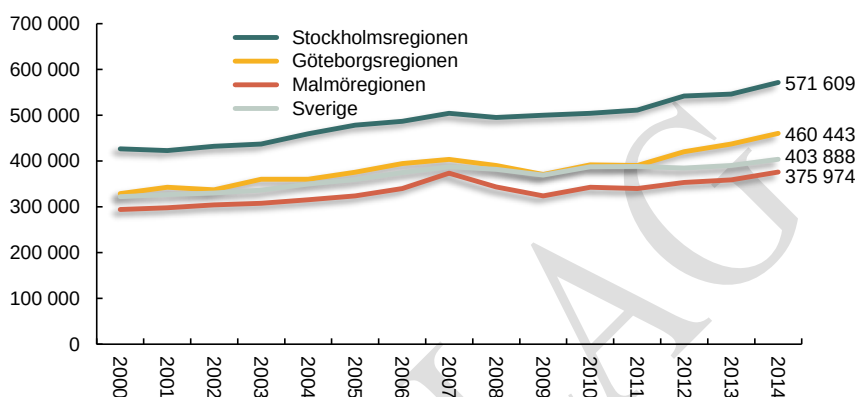
¹⁴ Liknande storstadsregioner avser här t ex Stuttgart, München, Lille, Helsingfors, Wien, Lyon, Oslo, Stockholm, Öresundsregionen, Hamburg och Milano.

Nuläge

Produktivitet

Göteborgsregionens BRP/capita har ökat med 40 procent mellan 2000-2014. Motsvarande förändring i Stockholmsregionen var 34 procent och i Malmöregionen 28 procent. Jämfört med föregående år ökade Göteborgsregionens BRP/capita med 5 procent, vilket den även gjorde i de övriga två storstadsregionerna (se figur 2.1).

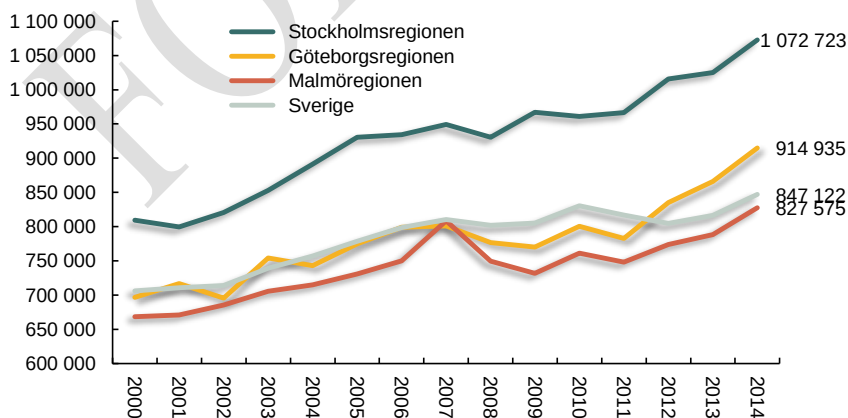
Figur 2.1 Realt BRP (förädlingsvärde i kronor) per capita i storstadsregioner och Sverige 2000-2014

Källa: SCB

Göteborgsregionens BRP/sysselsatt har ökat med 31 procent mellan 2000-2014. Motsvarande förändring i Stockholmsregionen var 33 procent och i Malmöregionen 24 procent. Jämfört med föregående år ökade Göteborgsregionens BRP/sysselsatt med 6 procent och i de övriga två storstadsregionerna med 5 procent (se figur 2.2)

Figur 2.2 Realt BRP (förädlingsvärde i kronor) per sysselsatt i storstadsregioner och Sverige 2000-2014

Källa: SCB

I jämförelse med liknande storstadsregioner i Europa, ligger Göteborgsregionens produktivitetsökning mellan 2006-2014 i det övre spannet och överträffas endast av Stockholm, Stuttgart och Öresundsregionen (se tabell 2.3).

Tabell 2.3 Realt BRP (förädlingsvärde i euro) per capita i Västsverige och jämförbara storstadsregioner enligt NUTS 2

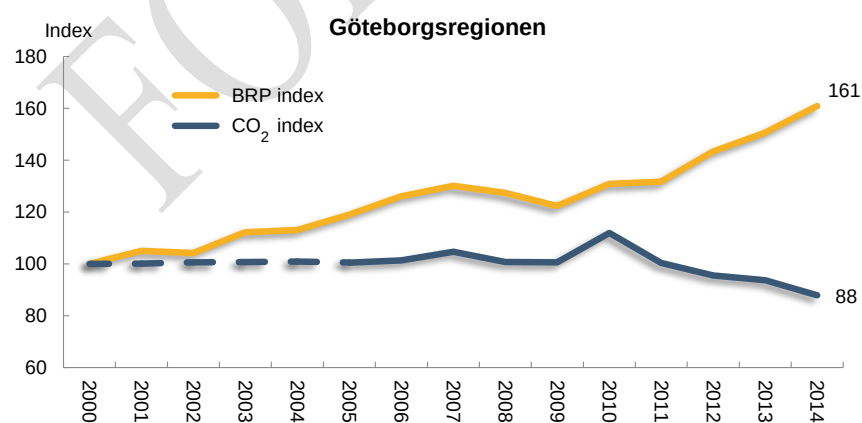
REGION	EURO PER INVÅNARE			FÖRÄNDRING 2006-2014	
	2006	2010	2014	EURO	%
Västsverige, Sverige	35 900	37 700	42 900	7 000	19%
Hamburg, Tyskland	52 900	55 600	60 100	7 200	14%
Helsingfors, Finland	43 900	47 500	49 200	5 300	12%
Lille, Frankrike	23 700	24 700	26 200	2 500	11%
Lyon, Frankrike	29 800	30 600	32 100	2 300	8%
Milano, Italien	43 800	51 000	49 900	6 100	14%
München, Tyskland	88 000	89 500	99 600	11 600	13%
Oslo, Norge	*	*	78 500	*	*
Stockholm, Sverige	50 500	54 600	62 800	12 300	24%
Stuttgart, Tyskland	37 900	40 900	46 500	8 600	23%
Wien, Österrike	42 700	45 700	47 300	4 600	11%
Öresundsregionen	49 800	55 300	59 800	10 000	20%

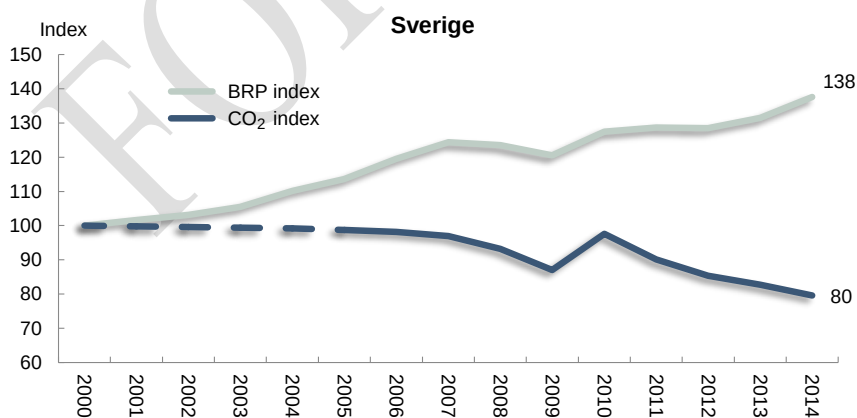
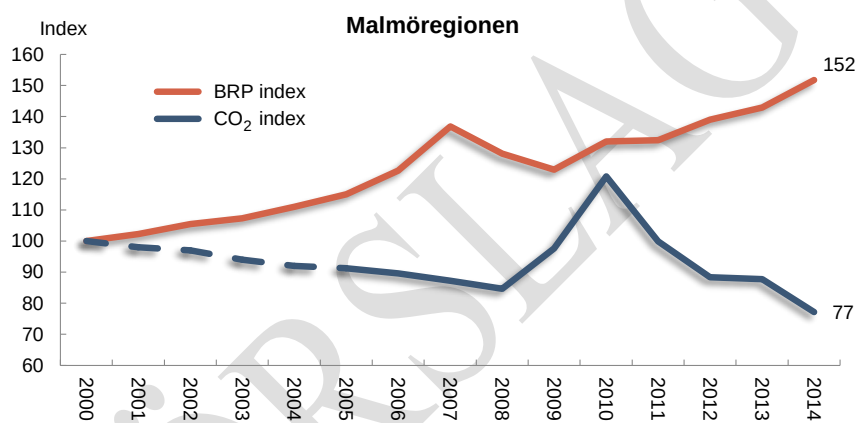
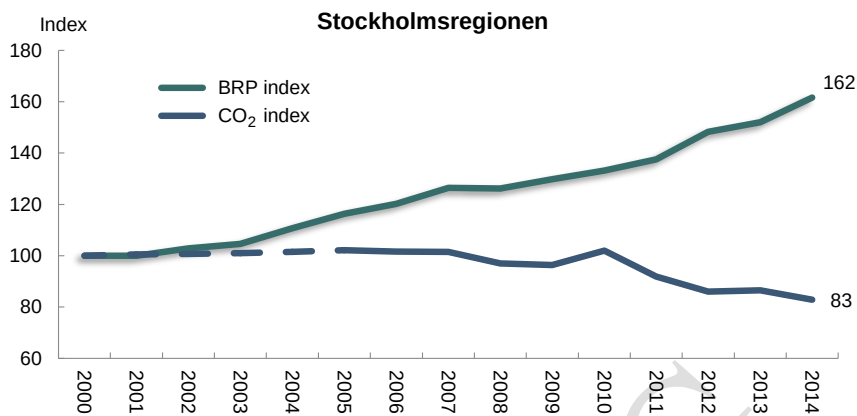
Källa: Eurostat

Decouplingeffekt

I Göteborgsregionen har gapet mellan BRP-tillväxt och CO₂-utsläpp, den s k decouplingeffekten, ökat över tid. Nivån på koldioxidutsläppen varit konstant under hela 2000-talet och fallit markant från 2011 och framåt. Samtidigt har den ekonomiska tillväxten i vår region ökat med mer än 50 procent. Samma mönster gäller för övriga storstadsregioner och Sverige som helhet (se figur 2.4).

Figur 2.4 Realt BRP och CO₂-utsläpp i storstadsregioner och Sverige 2000-2014 (Index 2000=100)

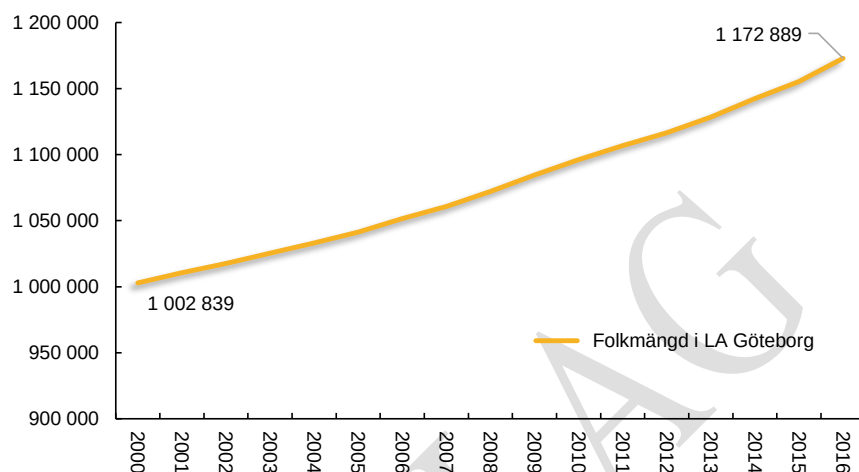

Källa: SCB och Nationella emissionsdatabasen

Antal invånare och sysselsatta i Göteborgs lokala arbetsmarknad respektive Göteborgsregionens kärna

Antal invånare 2016 i Göteborgs lokala arbetsmarknad var 1 172 889. Folkmängden har därmed ökat med 17 procent sedan år 2000 (se figur 2.5).

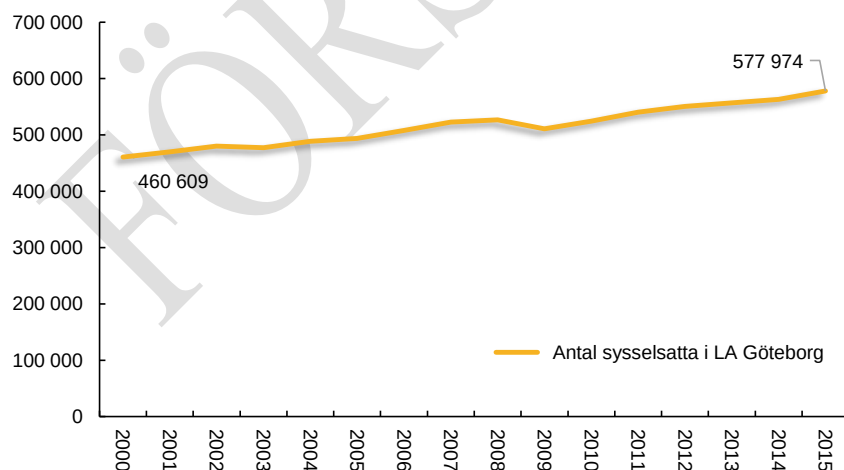
Figur 2.5 Folkmängd i Göteborgs arbetsmarknadsregion 2000-2016

Källa: SCB

Antal sysselsatta 2015 i Göteborgs lokala arbetsmarknad var 577 974. Antalet sysselsatta har därmed ökat med 25 procent sedan år 2000 (se figur 2.6).

Figur 2.6 Antal sysselsatta i Göteborgs arbetsmarknad 2000-2015

Källa: SCB

Vad gäller kärnans utveckling, kommer en nollmätning att genomföras i samband med halvtidsutvärderingen av GRs strategiplan "Hållbar tillväxt" 2018.

Mål 3: Företagsklimat och innovationskraft

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som har bäst klimat för företagande och innovation

Prioriterade indikatorer

- Företagsklimat
- Investeringar i forskning och utveckling (FoU)
- EU Regional Innovation Scoreboard

Önskat läge

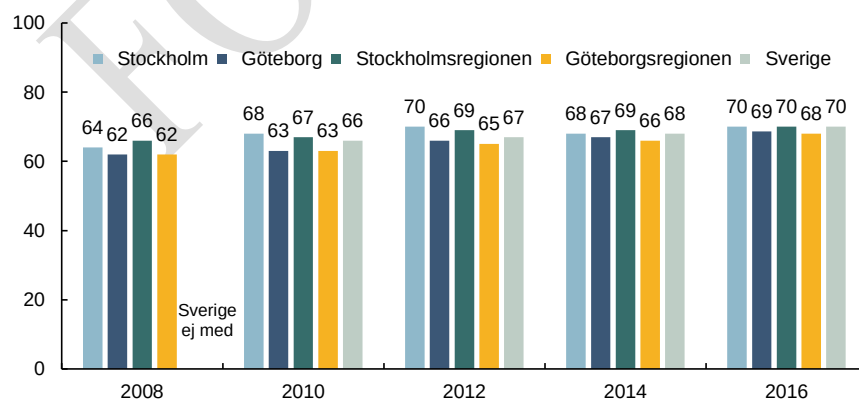
- Göteborgs Stad och Göteborgsregionen ska ha bäst företagsklimat bland de svenska storstäderna respektive storstadsregionerna enligt både Sveriges Kommuner och Landstings Insiktsmätning och andra mätningar, så som Svenskt Näringslivs sammanfattande omdöme.
- Göteborgsregionen¹⁵ ska ha högre resultat vad gäller FoU-investeringar i relation till liknande storstadsregioner i Europa. Göteborgsregionen ska ha högst FoU-investeringar/sysselsatt och högst varuexportvärde/sysselsatt bland svenska storstadsregioner.
- Göteborgsregionen¹³ ska rankas som ”innovationsledare” enligt EU Regional Innovation Scoreboard.

Nuläge

Företagsklimat

Göteborgs Stad ligger i 2016 års Insiktsmätning från Sveriges Kommuner och Landsting (SLK) på ett NKI på 69. Göteborgs resultat ligger därmed på den övre gränsen för godkänt som SKL satt upp för undersökningen (godkänt = 62 – 69), men ligger samtidigt en enhet under NKI för Stockholm samt för samtliga Sveriges kommuner, som båda har ett NKI på 70. Sedan 2008 har Göteborgs Stad ökat med sju enheter, från 62 till 69 (se figur 3.1).

Figur 3.1 Sammanfattande NKI för kommunal service i Göteborg, Göteborgsregionen, Stockholmsregionen och Sverige 2008-2016

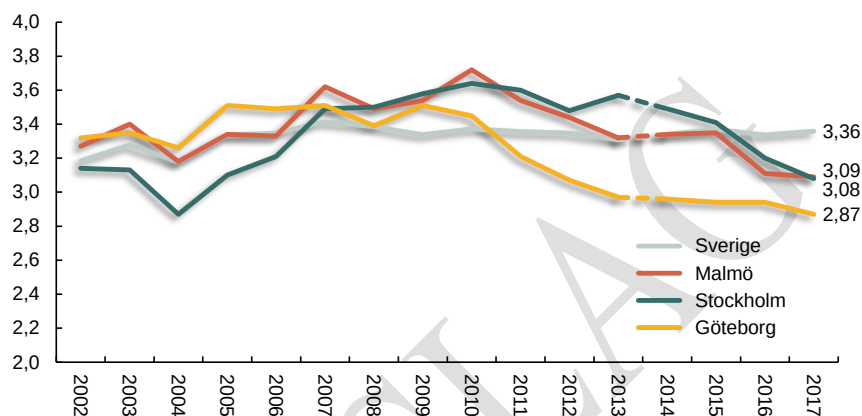
Källa: Sveriges Kommuner och Landsting

¹⁵ Göteborgsregionen definieras här som NUTS 2 Västsverige och består av Västra Götalands län och Halland.

Motsvarande utveckling för Göteborgsregionen är ett stigande NKI från 66 i undersökningen 2014 till 68 i 2016 års undersökning. Sedan 2008 har Göteborgsregionens NKI stigit från 62 till 68 (se figur 3.1).

Svenskt Näringslivs mätning av företagsklimatet visar en negativ utveckling för både Göteborgs Stad och Göteborgsregionen under motsvarande år. Det sammanfattande omdömet om företagsklimatet i Göteborgs Stad har stadigt minskat sedan 2009 och låg 2017 på 2,87, vilket är sämre än både Stockholms Stad och Malmö Stad (se figur 3.2).

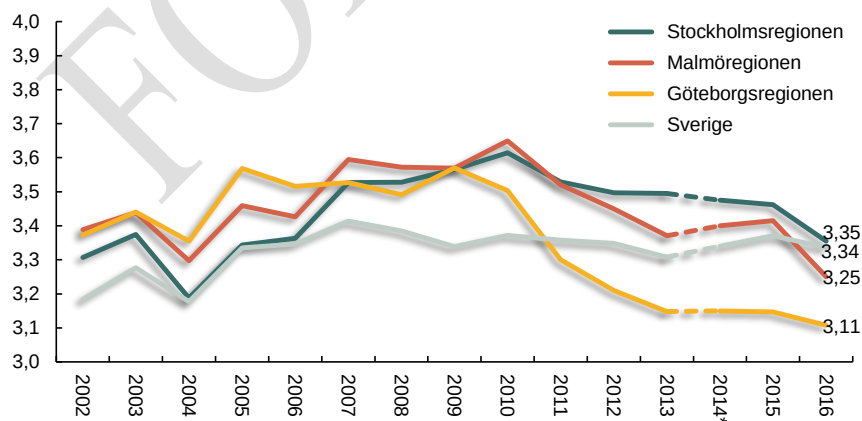
Figur 3.2 Sammanfattande omdöme, företagsklimatet i Sveriges storstäder, 2002-2016

* Undersökningen genomfördes inte under 2014
Källa: Svenskt Näringsliv

Motsvarande omdöme för hela Göteborgsregionen låg 2016 på 3,11. Det placerar Göteborgsregionen sämst bland Sveriges storstadsregioner (se figur 3.3).

Figur 3.3 Sammanfattande omdöme, företagsklimatet i Sveriges storstadsregioner, viktat utifrån folkmängd, 2002-2016

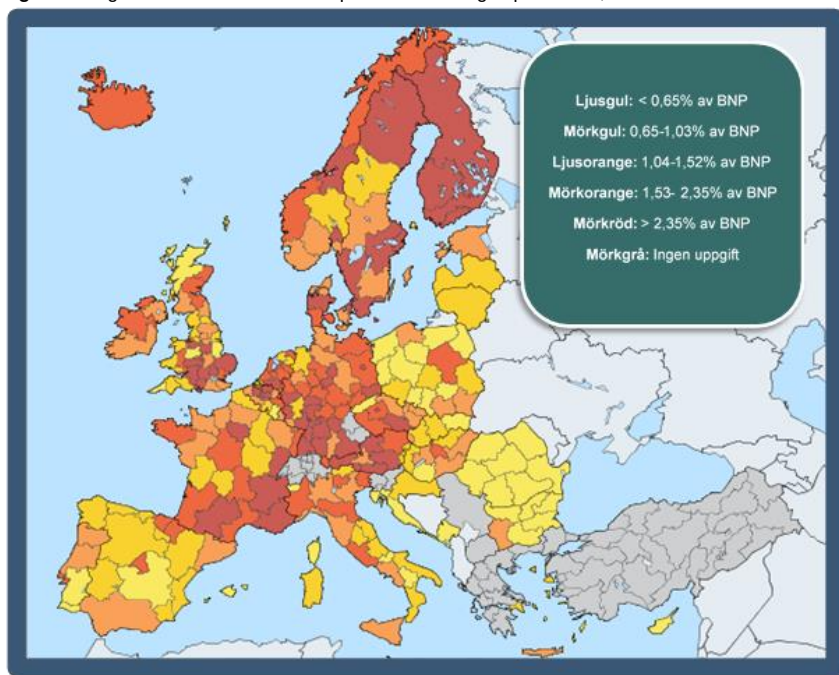
* Undersökningen genomfördes inte under 2014
Källa: Svenskt Näringsliv

Investeringar i forskning och utveckling (FoU)

Göteborgsregionen tillhör de regioner som har högst utgifter för FoU i förhållande till bruttoregionalprodukten i Europa, med en andel på över 2,35 procent av BRP (se figur 3.4).

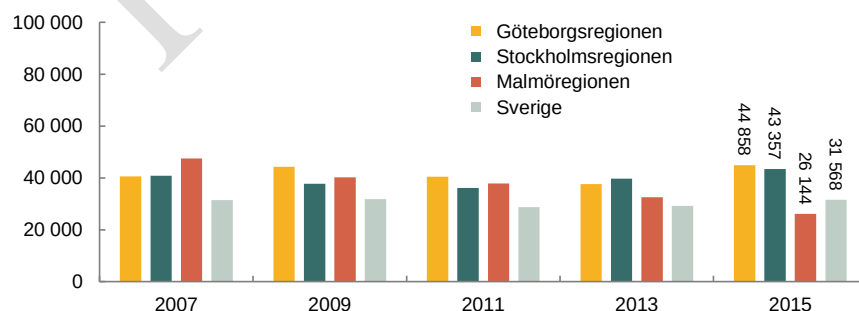
Figur 3.4 Utgifter för FoU inom EU28 - procent bruttoregionprodukten, avser år 2014

Källa: Eurostat

Göteborgsregionens reala FoU-investeringar per sysselsatt i privat sektor låg 2015 på 44 858 kronor. Göteborgsregionen placerar sig därmed högre än både de övriga storstadsregionerna och riket (se figur 3.5).

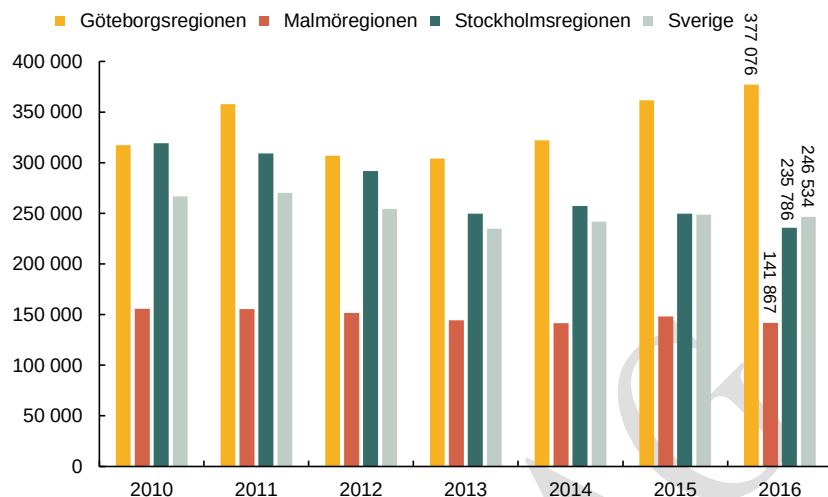
Figur 3.5 Reala FoU-investeringar (i kronor) per sysselsatt i privat sektor i storstadsregioner och Sverige 2007-2015

Källa: SCB

Varuexportvärdet/sysselsatt i Göteborgsregionen låg 2016 på 377 076 kronor, vilket är betydligt högre än både de övriga storstadsregionerna och riket (se figur 3.6).

Figur 3.6 Real varuexport (i kronor) per sysselsatt i storstadsregioner och Sverige 2010-2016

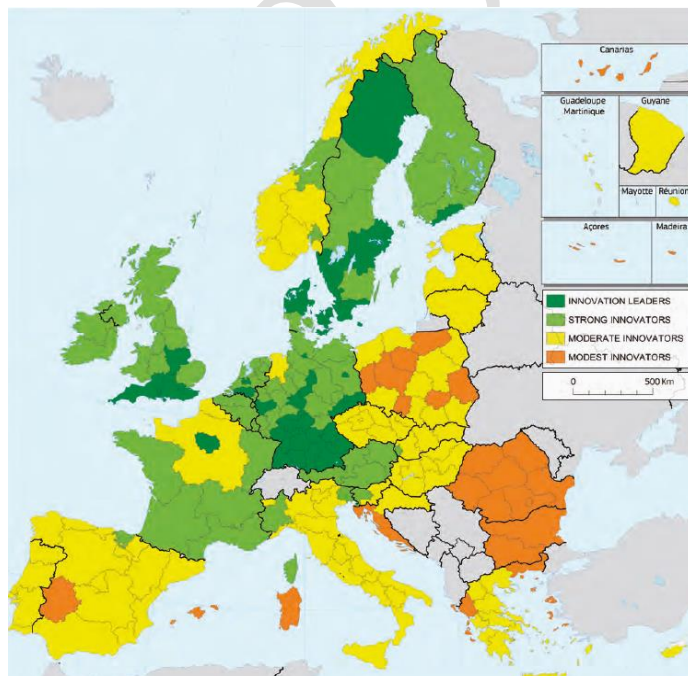

Källa: SCB

EU Regional Innovation Scoreboard

Göteborgsregionen räknas till gruppen innovationsledare tillsammans med regioner som Stuttgart, Nott-Brabant, Stockholm, Östra Mellansverige, Sydsverige, London, Itä-Soumi, och Utrecht etc (se figur 3.7)

Figur 3.7 Europas regioner enligt EU Regional Innovation Scoreboard

Källa: Eurostat

Bilaga 3: Förklaringar av begrepp

Kommenterad [KD28]: Lista med förklaringar av centrala begrepp har lagts till enligt löpande kommentarer under remissperioden samt kutym i styrdokument.

Akademi – Högre läroanstalt

Cirkulär ekonomi – Ett uttryck för ekonomiska modeller för affärsmöjligheter där cirkulära kretslopp i ett företag, samhälle eller en organisation används inspirerat av naturens kretslopp. Strävan är att avfall inte ska existera utan ses som en råvara.

Delningsekonomi/kollaborativ ekonomi – System för privatpersoner att dela på resurser; att hyra, hyra ut, byta eller låna tillgångar och tjänster av varandra.

Diversifierat (näringsliv) – Ett näringsliv med stor branschbredd.

Entreprenöriell förmåga – Förmåga att generera mervärde av sina kunskaper och färdigheter.

Företagsklimat – De samlade förutsättningarna för att driva företag, som omfattar summan av de institutioner, attityder, regler och kunskaper som möter företagaren i vardagen.

Företagstjänster – Tjänster som säljs av ett företag till ett annat, t ex bemanningstjänster, redovisningstjänster, kommunikationstjänster etc.

Förvärvsgrad – Andel sysselsatta av dagbefolkningen i arbetsför ålder (16-64 år).

Göteborgsregionen – Den geografiska yta som omfattar de 13 kommunerna som samverkar inom Göteborgsregionens Kommunalförbund, GR. Dessa kommuner är Ale, Alingsås, Göteborg, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Lilla Edet, Mölndal, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö.

Göteborgsregionens Kommunalförbund, GR – En samarbetsorganisation för 13 kommuner i Västsverige med uppgiften att verka för samarbete över kommungränserna och vara ett forum för idé- och erfarenhetsutbyte inom regionen.

Hållbar tillväxt – När vi kan tillfredsställa våra behov idag - ekonomiskt, miljömässigt och socialt - samtidigt som vi ger förutsättningar för kommande generationer att tillgodose sina behov.

Innovation – En innovation kan definieras som en ny idé, till exempel en produkt, lösning, affärsidé, tjänst, kemisk formel, matematisk metodik eller teknologi som visar sig lovande eller fungerar och som är ny.

Internationella gemenskapen / international community – Ett sammanhang där yrkesmänniskor, som p g a sin unika kompetens valt att arbeta utanför sitt hemland, engageras och upplever gemenskap.

Kreativa näringar – Näringar där kärnverksamhet utgår ifrån expressiva värden som estetiska aspekter och upplevelser. Det innebär att kreativa näringar kan omfatta allt ifrån konstnärlig verksamhet till turism och sport.

Kunskapsintensiva tillverkningsföretag – Tillverkningsföretag som konkurrerar med kunskapsintensiva, högt specialiserade varor och tjänster och där kompetensnivån i företagen därför ökat stadigt.

Logistiknod – En plats där många förbindelser för varuflöden korsar varandra och därför skapar förutsättningar för flera olika verksamheter och företag inom transport och distribution.

Lokal arbetsmarknad – Geografisk indelning som baseras på pendlingsnivåer mellan två eller flera kommuner. För att knytas till en lokal arbetsmarknad utanför den egna kommunen krävs en utpendling av mer än 20 % av den förvärvsarbetande nattbefolkningen under minst fem år. Största delen av dessa ska pendla till det som definieras som det lokala centrumet (till exempel. Göteborg) eller någon av de kommuner som är knuten till det lokala centrumet.

Matching – Hur effektivt utbud och efterfrågan möts på arbetsmarknaden KD alternativ:

Mobilitetslösningar – Möjligheter för människor att förflytta sig inom ett område.

Social ekonomi – Organiserade verksamheter som primärt har samhälleliga ändamål, bygger på demokratiska värderingar och är organisatoriskt fristående från den offentliga sektorn.

Test- och demomiljö – En fysisk eller virtuell miljö där företag, akademi och andra organisationer kan samverka vid utveckling, test och införande av nya produkter, tjänster, processer eller organisatoriska lösningar.

Tillgänglighet – Den lätthet med vilken medborgare och näringsliv kan nå det utbud och de aktiviteter i samhället som de har behov av.

Validering – En process som innebär en strukturerad bedömning, värdering, dokumentation och erkännande av kunskaper och kompetens som en person besitter oberoende av hur de förvärvats.

Sammanfattning av inkomna remissvar från stadens bolag och nämnder

Nr	Remissinstans	Övergripande synpunkter i korthet	Övriga kommentarer
	Stadens bolag		
1	Förvaltnings AB Göteborgslokaler	Göteborgslokaler ställer sig positiv till förslaget till program. Programmet är väl genomarbetat, med tydliga mål och strategier.	Om programmet får önskat genomslag kan det komma att påverka stadens utveckling mycket positivt.
2	Gbg&Co AB	Gbg&Co ser positivt på ambitionen att samordna och tydliggöra stadens ambitioner gällande näringslivsfrämjande arbete och förhoppningen är att programmet ska kunna stödja hela turism-, kultur- och evenemangsklustrets arbete med dessa frågor i framtiden.	Bolaget anser att programmets uppdelning av styrande och stödjande dokument är olycklig då program och planer som beslutats av kommunfullmäktige samtliga är styrande. Bolaget önskar också en problematisering av eventuella målkonflikter mellan programmet och centrala dokument i staden.
3	GotEvent AB	Lämnade svar efter remisstidens utgång. Följer lämnat remissvar från Gbg&Co.	
4	Grefab AB	Grefab bedömer att programmets innehåll och struktur väl stöder syftet med programmet. Omvärldsanalysen skapar en inspirerande språngbräda där man kan konstatera att Göteborgsregionen är välbeställt med de förutsättningar som strategin kräver.	Bolaget ser positivt på att det till varje strategi finns utpekade ansvariga organisationer och vill att fler än dessa redovisar framsteg inom strategin.
5	Göteborg Energi AB	Göteborg Energi anser att ambitionen med programmet är mycket vällovlig och delar bedömningen att ett gott näringslivsklimat har stor betydelse för göteborgsregionens konkurrenskraft.	Programmet innehåller en väl genomförd översikt över styrkor och framgångsfaktorer, men slutsatserna från denna återspeglas inte i de föreslagna åtgärderna i tillräcklig omfattning. Dessutom saknas koppling mellan de föreslagna åtgärderna och de tre målen, dess indikatorer och beskrivningar om önskat läge.
6	Göteborgs Hamn AB	Göteborgs Hamn anser att det är generellt positivt att staden har beslutat att ta fram ett näringslivsstrategiskt program och därmed bygga vidare och utveckla samarbetet med näringslivet för att på bästa sätt skapa goda förutsättningar näringslivets utveckling och därmed tillväxten i Göteborg.	Bolaget vill särskilt lyfta fram vikten av ett nära samarbete med akademien. Det behövs även ett förtydligande kring innebörden av delansvar samt hur utfall av arbetet årligen ska redovisas av delansvariga nämnder/styrelser.
8	Göteborgs Stads Parkering AB	Parkeringsbolaget ställer sig mycket positivt till att skapa ett näringslivsstrategiskt program som syftar till att skapa bättre förutsättningar för företagande i Göteborgsregionen.	Bolaget betonar att infrastruktur för transporter är en viktig fråga när företag söker mark för etablering och/eller expansion, samt att infrastrukturen bör vara flexibel och stödja flera transportsätt.

Sammanfattning av inkomna remissvar från stadens bolag och nämnder

Nr	Remissinstans	Övergripande synpunkter i korthet	Övriga kommentarer
10	Göteborgs Stadshus AB	Stadshus anser att utredningsarbetet är mycket väl genomfört, med djuplodade analyser kring globala trender, nuläget samt möjliga vägar framåt. Arbetet har skett i mycket bred samverkan med en mängd väsentliga aktörer ur många perspektiv. Den övergripande ambitionen i programmet är vällovlig. Den föreslagna strukturen med mål, strategier och åtgärder är logiskt uppbyggd och lätt att förstå.	Bolaget efterfrågar ett förtydligande av BRGs roll, i förhållande till de kärnuppdrag som beskrivs i olika åtgärder, till de nämnder och bolag som har dessa som uppdrag. Det är önskvärt med en stor delaktighet av berörda bolag och förvaltningar i det fortsatta arbetet med att utveckla programmet, samt framtida handlingsplaner.
7	Higab AB	Higab ser positivt på att det tas fram ett särskilt program för näringslivsstrategiska frågor och anser att de sex huvudområdena som programmet inriktar sig mot samt de fokusområden som finns kopplade till respektive delstrategi känns väl genomarbetade och relevanta.	Bolaget betonar vikten av att det finns en tydlig organisation kring ägandeskapet av programmet hos BRG samt att det finns avsatta resurser inom de verksamheter som får delansvar inom de olika strategiska områdena.
9	Renova AB	Renova lämnar inga övergripande synpunkter utan koncentrerar sitt remissvar på frågorna om sitt eget bidrag och framgångsfaktorer för programmets genomförande.	Bolaget uttrycker en oro för att varje nytt styrande dokument som staden tar fram, även ska leda till ökade krav på rapportering från bolagen.
11	Älvstranden Utveckling AB	Älvstranden ställer sig bakom programmet och anser att det vägleder på ett genomarbetat sätt för stadens samlade arbete att skapa bättre förutsättningar för företagande och regional tillväxt. Älvstranden delar också programmets syn på arbetssättet: innovativt med fokus på teknik, forskning, företagande och sysselsättning.	Bolaget betonar vikten av en gemensam målbild och gemensamma prioriteringar för alla stadens nämnder och bolag. Bolaget önskar även att "Vision Älvstaden" inkluderas som styrdokument som programmet har kopplingar till, då den anger tydligt hur Älvstaden ska utvecklas.
	Facknämnder		
12	Arkivnämnden	Arkivnämnden avstår från att svara.	
13	Byggnadsnämnden	Byggnadsnämnden är generellt positiva till programmet och tycker att det håller en lämplig strategisk nivå på såväl mål, strategier och åtgärder. Nämnden anser att syftet med att samla stadens arbete mot bättre företagande fyller en viktig funktion.	Nämnden önskar att programmet innehöll en tydligare inriktning för näringslivets utveckling då olika näringar har olika behov av lokalisering och markanspråk.

Sammanfattning av inkomna remissvar från stadens bolag och nämnder

Nr	Remissinstans	Övergripande synpunkter i korthet	Övriga kommentarer
14	Fastighetsnämnden	Fastighetsnämnden anser att det är mycket värdefullt att ett förslag till näringslivsstrategiskt program har tagits fram. Programmets uppbyggnad är logisk och strukturerad. Det är värdefullt att programmet avgränsats till att strikt omfatta näringslivsaspekter eftersom det finns andra adekvata styrdokument för exempelvis stadsutveckling och bostadsförsörjning.	Nämnden har svårt att se kopplingen mellan indikatorerna och målområdet Samhällsplanering, i synnerhet med hänsyn till strategierna inom "Infrastruktur och tillgänglighet" samt "Markberedskap och fysisk planering". Nämnden poängterar också sitt ansvar genom markägarrollen för stadens markförsörjning och att det inte får finnas en otydlighet i uppdrag och mandat mellan fastighetsnämnden och BRG i anslutning till denna roll.
15	Idrotts- och föreningsnämnden	Nämnden bedömer att ganska få av de mål, huvudstrategier, remissfrågor och åtgärder som nämns i programmet har en direkt koppling till nämndens verksamhet.	Nämnden vill understryka att ett rikt föreningsliv och goda förutsättningar för fritidsaktiviteter också är viktiga faktorer för att Göteborg ska vara en attraktiv plats att verka och bo i, samt besöka.
16	Inköps- och upphandlingsnämnden	Nämnden bedömer att den omfattande process med möten och workshops som ägt rum med förvaltningar, bolag, näringsliv med flera under ärendets gång har varit mycket bra och lett till att programmet redan innan det är antaget är väl förankrat. De strategier som tagits fram är utifrån nämndens synvinkel väl avvägda.	Nämnden finner att det är av stor vikt att staden samverkar i frågorna med tvärfunktionella grupper samt att BRG löpande återrappporterar till berörda verksamheter. Nämnden förutsätter att den årliga rapportering som anges i programmet sker via de ordinarie uppföljningsrapporter nämnden löpande lämnar.
17	Kretslopp och vattennämnden	Nämndens är positiv till programmet och anser att det är bra att staden genom ett program har ambitionen att ta ett samlat grepp för att vara vägledande för stadens arbete för ett bättre företagsklimat. Det är positivt att programmet tydligt sätter upp mål, önskat läge samt indikatorer, då program som är tydliga med vad man vill åstadkomma och hur det ska följas upp skapar högre genomförandekraft.	Nämnden bedömer att det är en viktig framgångsfaktor att programmet har en tydlig samordnare, att tydliga handlingsplaner ska tas fram som en del av detta samordningsansvar, och att genomförandet ingår i uppdraget.
18	Kulturnämnden	Kulturnämnden ser positivt på programmets struktur och innehåll. Det är översiktligt och tydligt och innehåller också mätbara indikatorer kopplade till respektive uppdrag.	Nämnden gör bedömningen att beröringspunkten mellan näringslivsstrategi och goda förutsättningar för kulturella och kreativa verksamheter behöver säkras. Därför ser nämnden positivt på att Kulturprogrammet nämns i programmet som ett styrdokument som relaterar till ett näringslivsstrategiskt arbete.

Sammanfattning av inkomna remissvar från stadens bolag och nämnder

Nr	Remissinstans	Övergripande synpunkter i korthet	Övriga kommentarer
19	Lokalnämnden	Lokalnämnden anser att förslaget är väl genomarbetat med strategier för flera olika sakområden, men där vikten av tillgång på kommunal service som en attraktionskraft bör prioriteras högre.	För att lyckas attrahera nya invånare med kvalificerad kompetens, måste planeringen för tillgång på kommunal service ske parallellt, med hög prioritet och redan från början. Att kunna erbjuda kommunal service till medborgarna förutsätter i sin tur att det finns lokaler där verksamheten kan bedrivas.
20	Miljö- och klimaternämnden	Nämnden är positiva till innehållet i det näringslivsstrategiska programmet. Det är väl genomarbetat och tydligt i sin struktur. Hållbarhetsperspektivet är integrerat. Flera av miljö- och klimatförvaltningens chefer har varit delaktiga i framtagandet och känner igen sig i det slutliga dokumentet.	Genom att arbeta aktivt med företagarklimatet och annan verksamhetsutveckling påverkar vi indirekt också de andra fem strategierna. Vi vill bidra som möjliggörare i samtliga strategier. Vi behöver skapa ett klimat där vi fokuserar på lösningar och möjligheter snarare än hinder.
21	Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning	Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning tillstyrker förslaget till program och anser att programmet är pedagogiskt uppbyggt, känns genomarbetat och att de strategiska områdena är relevanta och aktuella. Programmets uppbyggnad är inspirerande och man vill vara med i Göteborgs fortsatta utveckling.	Nämnden ser det som avgörande att fortsätta dialogen mellan näringslivet och samhällsfunktionerna, för att skapa en balans mellan samhällets behov och näringslivets krav.
22	Nämnden för konsument- och medborgarservice	Nämnden för konsument- och medborgarservice är generellt positiv till programmet och ser egen delaktighet inom de områden som angränsar nämndens uppdrag.	Nämnden uppfattar att målbilden är lite för abstrakt. Det är viktigt för ett programs framdrift att även den övergripande målbilden känns relevant och uppnåelig. Här skulle precisering och relevans förbättra programmet.
23	Park- och naturnämnden	Park- och naturnämndens övergripande synpunkt på programmet är att det är väl genomarbetat och borde kunna hålla över tid utifrån den omfattande omvärldsanalys som är genomförd.	För att programmet ska leda till handling är fortsatt dialog med berörda nämnder, styrelser och övriga parter den viktigaste framgångsfaktorn.
24	Social Resursnämnd	Social resursnämnd anser att programmet har ett relevant innehåll och en systematisk uppbyggnad, är välarbetat i sin struktur, samt har en tydlig och beskrivande modell som binder ihop mål med strategier och åtgärder för att skapa måluppfyllelse.	I sin helhet anser nämnden att förslaget är bra utifrån ett näringslivsperspektiv, men ser också att det saknas belysning av hur programmets åtgärder och strategier ska undanröja hinder av socioekonomisk karaktär.
25	Stadsrevisionen	Stadsrevisionen avstår från att svara.	

Sammanfattning av inkomna remissvar från stadens bolag och nämnder

Nr	Remissinstans	Övergripande synpunkter i korthet	Övriga kommentarer
26	Trafiknämnden	Trafiknämnden ser mycket positivt på det förslag till näringslivsstrategiskt program som har tagits fram. Genom en föredömlig översiktsbild ges en god bild av hur olika mål, strategier och åtgärder hänger ihop och samverkar. Samtidigt bidrar bilden till insikt om hur komplex verkligheten är.	Nämnden anser att det vore bra om programmet i större utsträckning kunde ge stöd för prioritering och inriktning i arbetet vid olika intressekonflikter eller bristande resurser.
27	Utbildningsnämnden	Utbildningsnämnden anser att det känns angeläget att Göteborgs Stad arbetar gemensamt för att skapa goda förutsättningar för företagande i Göteborg och i regionen, samt att programmets strategiska områden känns relevanta.	Det är väsentligt för programmets framgång att man upplever att målen, åtgärderna och sedan handlingsplanerna i programmet hänger väl samman med och hakar i det arbete som redan görs utifrån övriga mål och styrande dokument.
	Stadsdelsnämnder		
28	SDN Angered	SDN Angered tillstyrker förslaget till näringspolitiskt program under förutsättning att stadsdelens synpunkter beaktas och ser det som angeläget att stadsdelen bereds tillfälle att delta i det fortsatta arbetet med att ta fram handlingsplaner.	Nämnden anser att programmet tydligare bör beskriva hur målen och strategierna är kopplade till jämlikhets- och jämställdhetsperspektiven, hur stadsdelarnas roll kopplat till näringslivet ser ut, samt hur etiska frågor kopplat till näringslivet och dess utveckling bör behandlas.
29	SDN Askim-Frölunda-Högsbo	SDN Askim-Frölunda-Högsbo tillstyrker programmet och fokuserar sina överväganden på den del av förslaget där stadsdelsförvaltningen själva bedriver verksamhet, strategiskt område 1 - kompetensförsörjning. Övriga delar av förslaget lämnas utan övervägande.	Nämnden emotser ett ökat samarbete med BRG och näringsliv för en fortsatt positiv utveckling. Ett förbättrat samarbete skulle ge möjlighet till bättre matchning mellan individer och behov samt en sänkt tröskel för inträde på arbetsmarknaden.
30	SDN Centrum	SDN Centrum tillstyrker förslaget till program och anser att det är positivt att staden tar fram ett långsiktigt program för näringslivets utveckling.	Nämnden ser en avsaknad av satsningar för att skapa en jämlik stad i programförslaget. För att kunna skapa en sammanhållen stad ser därför nämnden ett behov av att fördjupa det geografiska resonemanget gällande näringslivets utveckling.

Sammanfattning av inkomna remissvar från stadens bolag och nämnder

Nr	Remissinstans	Övergripande synpunkter i korthet	Övriga kommentarer
31	SDN Majorna-Linne	SDN Majorna-Linne tillstyrker programmet och anser att det innehåller en logisk och tydligt presenterad nedbrytning från mål till strategi och från strategi till åtgärder. Den visualiserade översiktsbilden ger en tydlig och översiktlig bild av programmet och de sex övergripande strategierna ger en helhetsbild.	Nämnden anser att åtgärderna är rudimentärt beskrivna och allmänt hållna på hög abstraktionsnivå. Dessa hade behövt ytterligare konkretisering. Nämnden anser också att det i programmet är svårt att utläsa vad stadsdelsförvaltningarnas uppdrag inom ramarna för arbetet blir, och önskar en tydligare beskrivning av vem som tilldelas huvudansvaret för de olika strategierna.
32	SDN Norra Hisingen	SDN Norra Hisingen ser positivt på stadens viljeinriktning att långsiktigt satsa på ett näringslinnsstrategiskt program på 17 år med kontinuerlig uppföljning. Nämnden lämnar synpunkter på programmet på en övergripande nivå och kompletterar med några perspektiv som är angelägna utifrån stadsdelsnämndens arbete.	Nämnden saknar den sociala dimensionen och önskar att den genomsyrar hela programmet, då den dimensionen påverkar och bidrar till ett hållbart och jämlikt Göteborg. Nämnden önskar också en starkare målbild.
33	SDN Västra Göteborg	SDN Västra Göteborg anser att programmet är väsentligt för Göteborg Stads möjligheter att uppnå de budgetpolitiska målen kopplat till jämlik stad och hållbar utveckling.	Nämnden tycker att perspektivet kring hållbar utveckling och främst jämlikhet kan få större utrymme i programmet samt att strategin och åtgärder kring kompetensförsörjning behöver utvecklas och breddas.
34	SDN Örgryte-Härlanda	SDN Örgryte-Härlanda tillstyrker förslaget till näringspolitiskt program under förutsättning att stadsdelens synpunkter beaktas.	Nämnden påpekar att programmet inte identifierar stadsdelarna som aktiva parter för medverkan i handlingsplanerna. För att kunna leva upp till programmets målbild och målsättningar är det viktigt att staden kan tillhandahålla nödvändiga samhällstjänster till medborgarna. Där har stadsdelarna en viktig roll.
35	SDN Östra Göteborg	SDN Östra Göteborg tillstyrker programmet och anser att programmet har en ambitiös och konkret ansats. Programmet har goda möjligheter att kunna omsättas i praktisk handling.	Nämnden anser att hållbarhetsperspektiven är vagt beskrivna i programmet och att det saknas direkt hänvisning till såväl barnperspektiv som jämställdhet, mångfald och Jämlikt Göteborg.

Sammanfattning av inkomna remissvar från externa organisationer

Nr	Remissinstans	Övergripande synpunkter i korthet	Övriga kommentarer
1	Connect Sverige Region Väst	Connect anser att programmets uppbyggnad är bra och ser en tydlighet i strukturen och sammanhanget mellan utgångspunkterna och åtgärdsområdena.	Connect uppmärksammar att tillgången till kompetens och kapital är begränsande för små och medelstora företags tillväxt och vill att detta synliggörs tydligare i programmet. Connect vill också att de internationella perspektiven kopplade till attraktionskraft och tillväxt, framförallt kapital, betonas ytterligare.
2	Coompanion	Coompanion är positiva till det näringslivsstrategiska programmet och anser att programmets utgångspunkter väl fångar förutsättningarna för företagandet i regionen, samt att strategierna är adekvata för att nå målen.	Coompanion önskar att programmet får en problematisering av tillväxtbegreppet, tydligare inslag för att rusta oss för en ekonomi och ett näringsliv med en lägre konsumtion och med fler ekosystemtjänster, samt ett tydligare uttryck för hur tillväxten också ska vara socialt hållbar.
3	CSR Västsverige	CSR Västsverige tycker att det är positivt att programmet tar sin utgångspunkt i stadens och BRGs styrande dokument samt stöds av GRs program för hållbar tillväxt och Västra Götaland 2021. CSR Västsverige uppfattar planen för genomförande och uppföljning av programmet som bra, särskilt kring tydlighet med delansvar.	Med ett sådant tydligt fokus på en ”hållbar stad” och ”hållbar tillväxt” hade CSR Västsverige gärna sett att de tre dimensionerna av hållbarhet – ekonomisk, social, miljömässig – blev tydligare i programmet genom att lyfta fram dem som horisontella perspektiv.
4	Fastighetsägarna	Fastighetsägarna ser positivt på att staden lagt ned ett omfattande arbete med att ta fram ett förslag till ett näringslivsstrategiskt program. Det finns mycket att vinna på att arbeta strategiskt och målorienterat för att öka tillväxten i regionen och stärka konkurrenskraften.	Den inledande analysen med styrkor och utmaningar skulle tjäna på att arbetas om, då mycket av det som beskrivs bygger på rankningar som redan idag ligger några år bakåt i tiden. Fastighetsägarna menar också att det finns en målkonflikt mellan att driva en regionförstoringsstrategi och att stärka regionkärnan genom förtätning.
5	Göteborgsregionens förbundsstyrelse	GR uppfattar arbetet med att ta fram programmet som mycket gediget, involverande, öppet och transparent. GR:s medlemskommuner anser att programmet är väl strukturerat och relevant utifrån kommunernas pågående arbete för att ge näringslivet goda förutsättningar att utvecklas. GR ser positivt på förslagets målbild 2035, de tre målen för näringslivsutveckling och de sex strategierna.	GR anser att programmet tydligare borde betona vikten av social hållbarhet kopplat till det utvecklingssprång som Göteborgsregionen befinner sig i. GR anser att värdet av en strategisk, utvecklad och väl fungerande dialog mellan Västra Götalandsregionen, Göteborgs Stad och Göteborgsregionens övriga kommuner är ömsesidigt mycket viktig, vilket borde ha lyfts fram ännu tydligare i programmet.

Sammanfattning av inkomna remissvar från externa organisationer

Nr	Remissinstans	Övergripande synpunkter i korthet	Övriga kommentarer
6	Göteborgs Universitet	GU anser att det är positivt att kommunstyrelsen kan enas om gemensamma strategier för näringslivet vilket ger långsiktiga åtaganden som sträcker sig längre än till nästa kommunala val och delar den nulägesanalys som beskrivs i programmet.	GU anser att programmet saknar viktiga delar som kopplar till regionen, t.ex. kultur-, transport- och sjukvårdsområdena. GU menar också att vikten för stadens näringsliv av att ha två stora lärosäten i Göteborg inte framgår tillräckligt tydligt i programmet.
7	If Metall	Svaret är identiskt med LO:s svar.	
8	Innerstaden	Innerstaden har med stort intresse tagit del av Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program och vill poängtera sin uppskattning för det gedigna arbete som har utförts för att ta fram programmet. De högt satta målen i programmet ses som en stimulans.	Innerstaden anser att programmet har fått spets i slutfasen, men att en vidare konkretisering är nödvändig. Innerstaden anser också att fokus saknas på vikten av en attraktiv och levande stadskärna som utgör såväl staden Göteborgs som regionens visitkort.
9	LO	LO lämnar inga övergripande synpunkter på programmets befintliga uppbyggnad och innehåll.	LO vill gärna se en tydligare koppling till Göteborgs Stads arbete för en mer jämlik stad. LO vill också se en breddad syn på vad näringslivet är, nämligen både arbetsgivare och löntagare och deras respektive organisationer.
10	Länsstyrelsen i Västra Götaland	Länsstyrelsen har inget att erinra avseende programmet och uppskattar kopplingen till övriga strategiska dokument inom kommunen.	Länsstyrelsen saknar ett resonemang om det finns några målkonflikter mellan programmet och övriga styrande dokument i kommunen, regionen eller nationella mål. Man saknar också ett resonemang om på vilket sätt näringslivet kan medverka till ett mer hållbart och resurseffektivt nyttjade av staden.
11	Småföretagarnas riksförbund	Småföretagarnas Riksförbund ger bifall till det framtagna förslaget till näringslivsstrategiskt program för Göteborgs stad.	Småföretagarnas Riksförbund anser att det enda som saknas nu är handling, ju fortare desto bättre.
12	Unionen	Unionen lämnar inga övergripande synpunkter på programmets befintliga uppbyggnad och innehåll, utöver att programmets slutsatser ligger i linje med de som kan återfinnas i Unionens egen rapport "Fler och bättre jobb i Västsverige".	Unionen poängterar att arbetsmarknadsregionerna kommer framöver få alltmer påverkan på hur vi bor och arbetar genom att det blir fler som förflyttar sig inom och mellan regionerna, vilket understryker vikten av en väl fungerande infrastruktur.

Sammanfattning av inkomna remissvar från externa organisationer

Nr	Remissinstans	Övergripande synpunkter i korthet	Övriga kommentarer
13	Vasakronan	Vasakronan anser att det är glädjande att Göteborgs Stad har lagt ner så mycket arbete på att ta fram ett förslag till ett näringslivsstrategiskt program. Programmet ger förutsättningar för att öka tillväxten och stärka konkurrenskraften på lång sikt. Vasakronan ser positivt på beskrivningen av Göteborgs utmaningar tycker det är positivt att det finns tydliga mål och att de beskrivs hur de skall mätas.	Vasakronan anser att utmaningarna bör förtydligas, att målen bör kompletteras med delmål, samt att en förklaring till hur man kommit fram till det övergripande målet bör infogas i programmet. Vasakronan anser också att en fråga som inte har fått tillräckligt fokus i programmet är vikten av en attraktiv stadskärna för en framgångsrik stad.
14	Vinngroup	Vinngroup anser att förslaget till program är väl genomarbetat.	Vinngroup framhåller vikten av enkelhet. För att få saker att hända, ska man inte ha alltför många mål. Man måste också göra hårda prioriteringar.
15	Västra Götalandsregionen, Regionala utvecklingsnämnden	VGR anser att Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018-2035 är ett bra program med tydlig struktur och stämmer väl överens med övriga regionala strategier.	VGR anser att programmet saknar en analys av konsekvenserna för näringslivet utanför Göteborgsregionen. VGR anser också att nyföretagande borde få ökad tyngd i programmet.
16	Västsvenska Handelskammaren	VHK anser att det är välkommet att Göteborgs Stad vill ta ett strategiskt grepp om näringslivets utveckling fram till 2035. VHK uppfattar att arbetet med programmet har skett i gott samarbete både i staden och hos näringslivet. Strategierna för att uppnå målen ligger väl i linje med vad VHK länge drivit inom områden som kompetensförsörjning, infrastruktur, fysisk planering, attraktionskraft och företagsklimat.	VHK hade gärna sett mer tydlighet kring Göteborgs Stad som aktör inom områden som skola och utbildning, stads- och samhällsplanering och den kommunala förvaltningens inställning till och förståelse för företagarens villkor, samt hur man ser på sin egen roll för ett gott näringslivsklimat. VHK saknar också två perspektiv i programmet; dels hur kommunerna i Göteborgsregionen kan arbeta för att spelreglerna för näringslivet blir mer lika mellan kommunerna, dels en diskussion gällande de kommunala bolagen och deras konsekvenser för näringslivet.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2017-12-18

Dnr 0244 / 17

Business Region Göteborg AB

Pia Areblad, projektledare

Etableringsavdelningen

Telefon 031-367 61 48

E-post: pia.areblad@businessregion.se

Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018-2035

Förslag till beslut

I styrelsen för Business Region Göteborg AB

1. Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018 – 2035, godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Business Region Göteborg AB får i uppdrag att i samverkan med berörda nämnder och styrelser utarbeta handlingsplaner med konkreta åtgärder hur de strategiska målen som anges i programmet ska nås.
2. Business Region Göteborg AB får i uppdrag att redovisar programmets måluppfyllelse till kommunfullmäktige i samband med programmets revidering 2023 och därefter vart fjärde år.
3. Business Region Göteborg AB och kommunstyrelsen får i uppdrag att i samband med ny mandatperiod under programperioden, samt vid behov, utvärdera och föreslå eventuella förändringar i det näringslivsstrategiska programmet till kommunfullmäktige.
4. Kommunfullmäktiges uppdrag till Business Region Göteborg AB och kommunstyrelsen att ta fram ett näringslivsstrategiskt program för Göteborgs Stad förklaras slutfört.

Sammanfattning

Business Region Göteborg AB, i samverkan med Kommunstyrelsen, har i enlighet med beslut i KF 2016-09-08 enligt TU (diarienummer; 0959/14) utvecklat ett förslag till näringslivsstrategiskt program för Göteborgs Stad. Enligt Göteborgs Stads riktlinjer för styrande dokument benämns nu arbetet *Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018-2035*.

Programmet innehåller målbild och mål för Göteborgs Stads samlade näringslivsstrategiska arbete. I Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program föreslås sex huvudstrategier för att arbeta mot målbild och mål.

Följande remissinstanser har erbjudits att svara på remissen:

Stadens nämnder och styrelser

AB Volvo

ALMI Företagspartner Väst AB

Angered Företagarförening

Avenyföreningen

Cevt

Chalmers

Connect Sverige Region Väst

Coompanion

CSR Västsverige

Drivhuset AB

Fastighetsägarna GFR

Forsman & Bodenfors AB

Framtidens företag

FramtidsFrön i Västra Götaland

Föreningen Ung Företagsamhet i Göteborg

Företagarföreningen Göteborg

Företagarna,

Getinge AB

G-Lab21

Gårda företagarförening

Göteborgs universitet,

Göteborgs Uppfinnareförening

Göteborgsregionens kommunalförbund

Högsbo-Sisjön företagarförening

Innerstaden företagarförening

Johanneberg Science Park

Livsanda Care AB

Lindex AB

Lindholmen Science Park

LO

Länsstyrelsen

Majorna Älvsborg företagarförening

Norra Älvstranden företagarförening

Nyföretagarcentrum

Regionalt Resurscentra, Winnet Västra Götaland

Sahlgrenska Science Park
Skatteverket
SKF Sverige AB
Småföretagarnas Riksförbund
Startup Grind
Stena AB
Stylt Trampoli AB
Svenskt Näringsliv, Göteborgskontoret
Sveriges Byggindustrier
The Techno Creatives
Torslanda Företagarförening
Unionen
Wallenstam
Venture Cup
Vinngroup
Västra Götalandsregionen, Regional utveckling
Västsvenska Handelskammaren

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program syftar till att skapa bättre förutsättningar för företagande. Grunden för jobb och välfärd är ett konkurrenskraftigt näringsliv. Programmets övergripande mål är 120 000 nya jobb till 2035 och alla insatser som formulerats understödjer det på olika sätt. Programmets genomförande kräver betydande insatser av staden och är en förutsättning för att vi ska klara det utvecklingssprång vi befinner oss i.

Barnperspektivet

Genom att stärka bl.a. entreprenörskap i skolan skapar programmet möjligheter för barn att utveckla sin kreativitet och lösningsorienterade förmåga. Detta är förmågor som har betydelse för anställningsbarhet senare i livet. En sådan samverkan, i kombination med ett värdeskapande lärande, kan leda till många positiva effekter. Det kan exempelvis stärka elevers motivation och bidra till en meningsfull vardag i skolan. Barnperspektivet kommer att utvecklas i de handlingsplaner som tas fram för att förverkliga programmet.

Jämställdhetsperspektivet

Det övergripande syftet med programmet är att det ska vara vägledande för stadens samlade arbete för ett bättre företagsklimat. Det arbetet ska på ett tydligt sätt också beakta de olika perspektiven. Jämställdhetsperspektivet påverkas indirekt av insatser inom ramen för de strategiska områden som programmet redovisar.

Exempel på insatser som kan ha bäring på jämställdhet är:

- Skapa tillåtande miljöer som främjar entreprenörskap och där gräsrotsinitiativ får möjlighet att utvecklas.
- Satsa aktivt på kreativa näringar som katalysator för innovation.
- Initiera, utveckla och samordna klusterinitiativ och strategiska samverkansprojekt där kompetenser korsbefruktas.

Jämställdhetsperspektivet ska beaktas och beskrivas i de handlingsplaner som ska tas fram med utgångspunkt från detta program. Jämlikt Göteborg är dessutom ett av de styrande programmen som det näringslivsstrategiska programmet ska relatera till.

Mångfaldsperspektivet

Mångfaldsperspektivet påverkas indirekt av insatser inom ramen för de strategiska områden som programmet redovisar under kompetensförsörjning.

Exempel på insatser som kan ha bäring på mångfald är:

- Verka för bättre matchning och snabbare validering av kompetenser tillsammans med näringslivet för ökad delaktighet på arbetsmarknaden.
- Satsa aktivt på att tillvarata och attrahera internationell kompetens och stödja initiativ som stärker den internationella gemenskapen (international community) i staden.

Om vi bättre kan ta tillvara mångfaldsperspektivet i staden bidrar det till bättre kompetensförsörjning. Mångfaldsperspektivet kommer att utvecklas i de handlingsplaner som ska tas fram för att förverkliga programmet.

Miljöperspektivet

Hållbar tillväxt går som en röd tråd genom hela programmet. En tillväxt som lägger grunden för bättre välfärd parallellt med att den minskar miljöpåverkan är grundläggande i programmet. Detta syns övergripande i mål två samt i de indikatorer som följer upp målet: Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som erbjuder bäst förutsättningar för hög och hållbar tillväxt.

Exempel på insatser där miljöperspektivet lyfts är:

- Verka för effektiva, hållbara resor inom både stad och arbetsmarknadsregion.
- Tillvarata Göteborgs unika kompetens inom hållbara transportsystem och mobilitetslösningar och låta det prägla stadens omvandling.
- Positionera staden som internationellt ledande test- och demonstrationsmiljö för hållbara lösningar på samhällsutmaningar.

Mål två och ovanstående insatser som syns inom de strategiska områdena *infrastruktur och tillgänglighet* samt *innovationskraft* beaktar miljöperspektivet i det näringslivsstrategiska programmet och kommer att utvecklas i de handlingsplaner som ska tas fram för att förverkliga programmet.

Omvärldsperspektivet

Näringslivsprogram som har fokus på vilken slags näringslivsstruktur en kommun ska ha i framtiden finns i de flesta kommuner. Program med fokus på kommunens arbete och hur organisationen ska uppfattas, och därmed företagsklimatet, är inte lika vanliga. Näringslivsstrategiska program, eller styrdokument med motsvarande roll, har tagits fram i bl.a. Stockholm och Malmö.

Målkonflikter

Under framtagandet av det näringslivsstrategiska programmet har ett antal potentiella målkonflikter identifierats. Av dessa bedöms följande vara de mest relevanta:

- Ekonomisk tillväxt i relation till hållbar utveckling
- Centrum eller periferi
- Mark/lokaler för bostäder eller för verksamheter
- Prioritering av förutsättningar som gynnar tillväxt av små företag eller stora företag

Lösningarna på dessa målkonflikter är inte självklara, i flera fall är det en fråga om hur läsaren definierar vissa begrepp. Tillväxtbegreppet är ett illustrativt exempel då det har diskuterats, och definierats, under lång tid. Programmet utgår ifrån antagandet att hållbar utveckling också innefattar en ekonomisk hållbarhet. En tillväxt som lägger grunden för bättre välfärd parallellt med att den minskar miljöpåverkan är grundläggande i programmet

De övriga målkonflikterna är hanterbara:

- Mellan centrum och periferi finns ett ömsesidigt beroende. Då centrum utvecklas och blir motor för tillväxt i ett område genererar det utveckling även i periferin.
- Mark/lokaler för bostäder eller för verksamheter – med en strategisk och framsynt planering kan staden och regionen tillgodose båda behoven.
- Prioritering av förutsättningar som gynnar tillväxt av små företag eller stora företag – egentligen samma utgångspunkter som föregående punkt. Olika företag behöver olika förutsättningar, Göteborgs storlek gör det möjligt att möta dessa på ett sätt som gynnar utvecklingen av dem.

Potentiella målkonflikter ska bedömas, prioriteras och hanteras i det efterföljande arbetet med att ta fram handlingsplaner inom respektive strategiskt utvecklingsområde.

Bilaga Förslag till slutversion av *Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018-2035*

Ärendet

Business Region Göteborg har i enlighet med beslut i KF 2016-09-08, Dnr 0959/14 uppdraget att ta fram ett näringslivsstrategiskt program i samverkan med Kommunstyrelsen. Programmet ska utgöra en tydlig målbild för alla aktörer inom staden och dessutom ge externa organisationer och aktörer en klar bild över stadens ambitioner med sitt näringslivsarbete. Det näringslivsstrategiska programmet ska även docka an, inte bara till Göteborgsregionens, utan också till hela Västsveriges utveckling. Programmet har tagits fram i enlighet med Göteborgs Stads riktlinjer för styrande dokument och benämns nu *Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018-2035*.

Bakgrund

Det övergripande syftet med programmet är att det ska vara vägledande för stadens samlade arbete för att skapa bättre förutsättningar för företagande. Det arbetet ska på ett tydligt sätt också beakta de olika perspektiven ovan.

Näringslivsfrågorna är av strategisk betydelse för stadens och regionens utveckling. Målet är att skapa goda förutsättningar för företagande och regional tillväxt genom att såväl främja investeringar och etableringar i regionen som att underlätta för företag som etablerats sig här. Arbetssättet är innovativt med fokus på teknik, forskning, företagande och sysselsättning med

nära koppling till högskolan, befintligt näringsliv samt arbetet med stadsutveckling, infrastruktur och övrig kommunal service.

Ärendets beredning

Under 2017 har ett förslag till näringslivsstrategiskt program för Göteborgs Stad arbetats fram i en process med totalt 80-tal möten under våren.

Under januari-mars hölls ett 40-tal möten med representanter för näringsliv, akademi och science parks för att lyssna in vad dessa parter önskar att staden utvecklar för att skapa bättre förutsättningar för företagande.

Utifrån dessa inspel tog en referensgrupp vid med representanter för 15 förvaltningar och bolag som har omfattande kontakter med näringslivet. Fyra workshops hölls, där målbild, mål och sex strategiska områden med insatser definierades.

I maj hölls möten med:

De förvaltnings- och bolagsledningarna som varit representerade i referensgruppen

Länsstyrelsen

Sekretariatet för Västra Götalandsregionens regionala utvecklingsnämnd

Presidiet för Västra Götalandsregionens regionala utvecklingsnämnd

Kommuncheferna i Göteborgsregionen

Näringslivscheferna i Göteborgsregionen

Ett tiotal informationsmöten med politiken har även genomförts under våren.

Mellan den 2017-09-26 och 2017-11-24 har Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program varit på remiss. Totalt har 34 nämnder och styrelser svarat. Av dem avstår två från att yttra sig. Av de som har svarat så tillstyrker 14 och 0 avstyrker.

Dessutom har följande 16 organisationer utanför Göteborgs stad svarat på remissen:

Connect Sverige Region Väst

Coompanion

CSR Västsverige

Fastighetsägarna GFR

Göteborgs Universitet

Göteborgsregionens förbundsstyrelse

If Metall

Innerstaden Göteborg

LO

Länsstyrelsen

Regionstyrelsen Västra Götalandsregionen

Småföretagarnas riksförbund

Unionen

Vasakronan

Vinnigroup

Västsvenska Handelskammaren

Alla remissinstanser har erbjudits remissdialog för att kunna ställa frågor.

Remissdialoger har hållits med CSR Västsverige, Innerstaden Göteborg, fastighetskontoret, trafikkontoret, avdelningschefer planerande förvaltningar, utvecklingschefsnätverket inom

SDN och förbundsstyrelsen i GR. Dessutom har remissdialoger genomförts med kommunchef, näringslivschef och samhällsbyggnadschef samt med kommunstyrelsens arbetsutskott i alla kranskommuner i Göteborgsregionen.

I remissen ombads remissinstanserna att särskilt beakta följande frågeställningar i handläggningen av ärendet:

1. Övergripande synpunkter på det näringslivsstrategiska programmets innehåll och uppbyggnad
2. Inom de sex strategiska områdena som programmet omfattar, föreslås totalt 23 insatser. För var och en av dessa insatser ställer vi följande frågor:
  - a. Vill ni/er organisation bidra till arbetet med denna åtgärd (Ja/Nej/Vet inte)
  - b. Om ja, på vilket sätt?Ni väljer själv vilka insatser som är aktuella att yttra er om. Var gärna så konkret som möjligt. Notera att svaren på fråga 2 inte innebär ett formellt åtagande.
3. Synpunkter på genomförande och uppföljning (se sid 5 i bifogat program)
4. Vilka ser ni som de mest avgörande faktorerna för att programmet ska leda till handling?

Remissvar utifrån ovanstående frågeställningar

1. Övergripande synpunkter

Remissinstanserna ger en övervägande positiv återkoppling på förslaget till näringslivsstrategiskt program. Programmet upplevs som genomarbetat med bra struktur och systematisk uppbyggnad. Programmet anses ligga på rätt strategisk nivå med strategier och inriktningar/insatser som tillstyrks av och väcker engagemang hos både de remissinstanser som är delansvariga inom respektive strategiskt område och flertalet övriga remissinstanser.

Många betonar att den omfattande process med möten och workshops som ägt rum med förvaltningsbolag, näringsliv med flera under ärendets gång har varit mycket bra och lett till att programmet redan innan det är antaget är väl förankrat.

2. Bidrag till de sex strategiska områdena

De flesta nämnder och bolag arbetar i dagsläget på olika sätt inom de olika strategiska områdena. Deras inspel kring hur de vill bidra till de olika strategierna kommer att ligga till grund för det fortsatta arbetet med handlingsplaner. I ett senare skede kan även organisationer utanför staden komma att engageras i arbetet med att förverkliga programmet.

3. Synpunkter på genomförande och uppföljning

Här betonas vikten av ett tydlig uppdrag och mandat med en tydlig samordnare samt att rapporteringen av utfall bör ske i ordinarie rapporteringssystem.

4. Avgörande framgångsfaktorer

Här framkommer betydelsen av att snarast konkretisera programmet i handlingsplaner. Planerna ska omsätta strategierna till handling som visar hur insatserna kan genomföras i praktiken. För bästa effekt är det bra att handlingsplanerna tas fram i process i nära dialog med näringslivet. Att göra prioriteringar här ses som en framgångsfaktor.

Föreslagna ändringar

Business Region Göteborg har efter att nämnder och styrelser och externa aktörer yttrat sig om programmet gjort följande huvudsakliga ändringar jämfört med det remitterade förslaget. Tre kategorier av ändringar har gjorts:

1. **Förtydliganden** har gjorts i stycket angående genomförande och uppföljning samt hållbarhetsperspektivet har förstärkts
2. **Tillägg** har gjorts gällande målbild, övergripande mål, målkonflikter samt koppling mellan utmaningar och strategiska områden. Dessutom är en bilaga med begreppsförklaringar framtagna.
3. **Textändringar av mindre karaktär** har gjort i första hand kring insatser
I första hand kring insatser inom de strategiska områdena.

Genomförande

Business Region Göteborg AB, föreslår att Business Region Göteborg AB får ett övergripande samordningsansvar för programmets genomförande, vilket innebär att Business Region Göteborg AB initierar arbetet med att formulera handlingsplaner inom de sex strategiska utvecklingsområdena. Arbetet ska ske i nära samverkan med de berörda nämnder och styrelser som kommer ha delansvar för att utarbeta handlingsplaner.

Det första steget för att skapa bättre förutsättningar för företagande i Göteborgs stad är att anta det näringslivsstrategiska programmet. Där är remissvaren tydliga. I stort sett alla betonar vikten av att gå till handling och få till verkstad som avgörande. Några har även betonat att de föreslagna angreppssätten för att förverkliga programmet är av betydelse. Nyttänkande, mod, samverkan och handlingskraft bör präglade genomförandet av programmet.

Business Region Göteborg AB

Pia Areblad
Projektledare
Business Region Göteborg

Patrik Andersson
Vd
Business Region Göteborg

Göteborgs
Stad

Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018-2035

Planerande styrande dokument

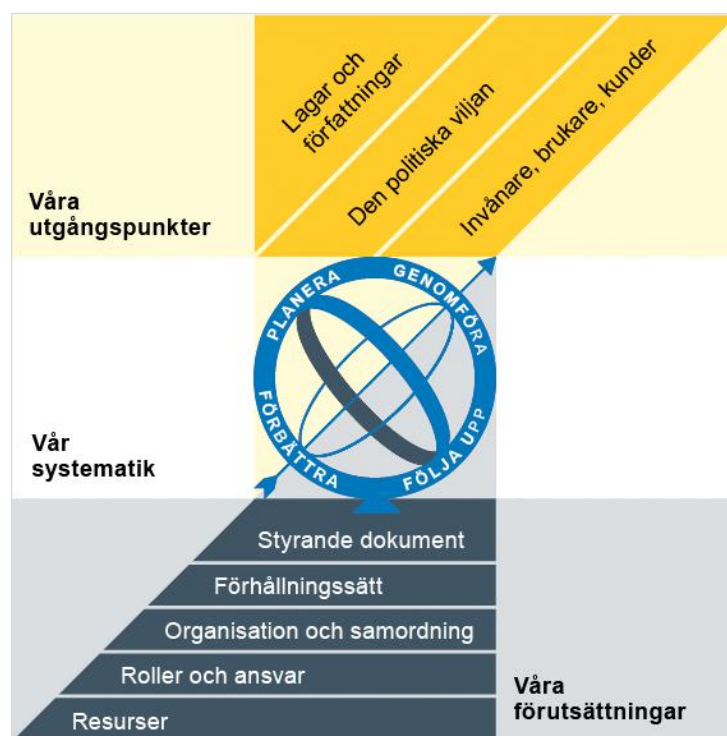
Vision

► Program

Plan

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Dokumentnamn: Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018-2035			
Beslutad av: [Nämnd/styrelse/befattning]	Gäller för: [Text]	Diarienummer: [Nummer]	Datum och paragraf för beslutet: [Text]
Dokumentsort: Program	Giltighetstid: 2018-2035	Senast reviderad: [Datum]	Dokumentansvarig: [Funktion]
Bilagor: [Bilagor]			

Innehåll

Inledning	4
Syftet med detta program	4
Vem omfattas av programmet.....	4
Bakgrund	4
Koppling till andra styrande dokument	5
Styrdokument på övergripande nivå	5
Styrdokument inom strategiska områden	5
Övriga styrdokument av betydelse för näringslivets utveckling	6
Genomförande och uppföljning av programmet	6
Läsanvisning.....	7
Utgångspunkter.....	8
Globala trender	8
Regionalt perspektiv	9
Lokala förutsättningar	9
Göteborgs styrkor.....	10
Göteborgs utmaningar.....	13
Målbild och mål för stadens näringslivsutveckling	15
Målbild 2035	15
Mål och indikatorer	15
Mål 1: Kompetensförsörjning och attraktionskraft	16
Mål 2: Samhällsplanering	17
Mål 3: Företagsklimat och innovationskraft.....	17
Sex strategier för att stärka näringslivets förutsättningar	19
Utmaningsdrivna strategier	19
Specifika och strategiska insatser	20
Strategi 1: Kompetensförsörjning	21
Strategi 2: Attraktionskraft.....	21
Strategi 3: Infrastruktur och tillgänglighet	21

Strategi 4: Markberedskap och fysisk planering	22
Strategi 5: Företagsklimat	22
Strategi 6: Innovationskraft	23
Bilaga 1. Arbetsprocess.....	24
Bilaga 2: Mål och indikatorer	26
Bilaga 3: Förklaringar av begrepp.....	38

FÖRSLAG SLUTVERSION

Inledning

Syftet med detta program

Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program beskriver hur staden ska arbeta med strategiska näringslivsfrågor på ett konkret, långsiktigt och målinriktat sätt. Syftet med programmet är att tydliggöra och stärka Göteborgs Stads samlade arbete gentemot näringslivet för att skapa goda förutsättningar för företagande.

Programmet tar sin utgångspunkt i staden Göteborgs centrala roll i hela Göteborgsregionens utveckling och stadens betydelse för utvecklingen av Sverige som nation. Öppenhet för omvärlden och samarbete över gränser är grundläggande principer som omfattas både av Göteborgs Stad och av näringslivet. I programmets perspektiv ligger också ett ömsesidigt beroende och ett bra samarbetsklimat mellan alla kommuner i Göteborgsregionen.

Programmets målbild uttrycker stadens viljeinriktning för vad som ska uppnås genom det samlade arbetet med näringslivsutveckling till år 2035. Programmet innehåller konkreta mål och strategier för hur Göteborgs Stad ska arbeta för att uppnå målbilden.

Programmet är framtaget i nära dialog med näringsliv, akademi, andra regionala aktörer med kopplingar till näringslivet, samt stadens förvaltningar och bolag som har täta kontakter med näringslivet.¹

Vem omfattas av programmet

Det näringslivsstrategiska programmet är ett av stadens övergripande styrdokument och omfattar hela Göteborgs Stad. Programmet gäller från dess antagande och fem år framåt. Det revideras 2023 för att sedan löpa 2024-2035, med revision vart fjärde år.

Bakgrund

Ett starkt näringsliv med framgångsrika företag är en förutsättning för både stadens och regionens utveckling. Företagen skapar arbetstillfällen och tillväxt, staden skapar flera av de förutsättningar som näringslivet behöver för att utvecklas och växa. Göteborgs Stads arbete med näringslivsfrågor är därför av strategisk betydelse och inom staden finns många olika aktörer med ett konkret näringslivsuppdrag kopplat till det egna grunduppdraget.

Mot bakgrund av detta gav kommunfullmäktige 2016 Business Region Göteborg AB och kommunstyrelsen i uppdrag att, i samverkan med berörda aktörer i Göteborgs Stad och Göteborgsregionen, ta fram ett näringslivsstrategiskt program som tydliggör stadens samlade arbete gentemot näringslivet för att skapa goda förutsättningar för företagande.²

---

¹ En detaljerad beskrivning av arbetsprocessen finns i bilaga 1.

² Tjänsteutlåtande utfärdat 2016-05-20, diarienummer 0959/14.

Koppling till andra styrande dokument

Styrdokument på övergripande nivå

Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program tar sin utgångspunkt i stadens vision om Göteborg som en hållbar stad, öppen för världen. Hållbar tillväxt går som en röd tråd genom hela programmet. En tillväxt som lägger grunden för bättre välfärd parallellt med att den minskar miljöpåverkan är grundläggande i programmet.

På en övergripande nivå relaterar programmet till Göteborgs Stads budget, som beslutas i kommunfullmäktige och är överordnad alla andra styrdokument. I budgeten finns mål bland annat för näringsliv och arbetsmarknad, som det näringslivsstrategiska programmet anknyter till.

Programmet utgår också från Business Region Göteborgs (BRG) strategiplan Hållbar tillväxt, där bolagets insatser för att utveckla näringslivet i Göteborgsregionen mot hållbar tillväxt beskrivs.

Utöver styrande dokument inom Göteborgs Stad, relaterar programmet på en övergripande nivå också till styrdokument som Göteborgsregionens program ”Hållbar tillväxt” och Västra Götalandsregionens strategi för tillväxt och utveckling ”Västra Götaland 2020”, då dessa dokument omfattar åtgärder som bidrar till att stärka näringslivets förutsättningar i regionen.

Styrdokument inom strategiska områden

Inom de sex strategiska områden som det näringslivsstrategiska programmet omfattar, finns också kopplingar till en rad styrdokument, till exempel:

- **Kompetensförsörjning**
Kompetensförsörjningsplan för bättre jobbmatchning och ökad sysselsättning 2017
- **Attraktionskraft**
Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling fram till 2030
Göteborgs Stads kulturprogram 2013,
Göteborgs Stads Miljöprogram 2013
Klimatstrategiskt program för Göteborgs Stad 2014
- **Infrastruktur och tillgänglighet**
Göteborg 2035 Trafikstrategi för en nära storstad
Regional plan för transportinfrastrukturen i Västra Götaland 2014 - 2025 (under revidering till 2018 - 2029)
- **Markförsörjning och fysisk planering**
Översiktsplan för Göteborg 2009
Vision Älvstaden 2012
Strategi för utbyggnadsplanering 2014 - 2035
Grönstrategi för en tät och grön stad 2014
- **Företagsklimat**
Handlingsplaner: Det skall vara enkelt att driva företag i Göteborg, 2013
- **Innovationskraft**
Göteborgs Stads innovationsprogram 2018 - 2023

Övriga styrdokument av betydelse för näringslivets utveckling

De delar av ett starkt företagsklimat som Göteborgs Stad kan påverka, omfattar mer än stadens planering inom de sex strategiska områden som programmet innehåller.

Förutsättningarna för företagande är beroende av alla övriga delar av stadens verksamheter. Företag föredrar att verka i en stad som uppfattas som trygg, med social hållbarhet, god tillgång till bostäder och ett utbildningssystem som håller hög kvalitet. Det ger goda förutsättningar för tillväxt.

Därför finns ytterligare styrande dokument som relaterar till det näringslivsstrategiska programmet inom de aspekter som är viktiga för näringslivet, men som inte omfattas i programmet:

- **Trygg och jämlik stad**
Dialog och samarbete - Ett samlat program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete, 2014
Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026
- **Kvalitativ skola**
Kommunen är ansvarig för utveckling av skolverksamheten så att den håller hög kvalitet. Det arbetet styrs till största delen av statliga regler och lagstiftning.

De styrande dokument som programmet har kopplingar till innehåller sammantaget ett mycket stort antal mål. Det finns därför en uppenbar risk att målkonflikter kan uppstå. Potentiella målkonflikter ska bedömas, prioriteras och hanteras i det efterföljande arbetet med att ta fram handlingsplaner inom respektive strategiskt utvecklingsområde.

Genomförande och uppföljning av programmet

Business Region Göteborg AB har ett övergripande samordningsansvar för programmets genomförande. Det innebär att BRG, i samråd med berörda nämnder och styrelser, ska säkerställa att handlingsplaner tas fram och genomförs inom de sex strategiska utvecklingsområdena. BRG:s uppdrag är här att koordinera och stödja arbetet. Följande nämnder och styrelser har delansvar inom respektive strategiskt område:

- **Kompetensförsörjning**
Business Region Göteborg AB, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, utbildningsnämnden, grundskolenämnden, social resursnämnd
- **Attraktionskraft**
Business Region Göteborg AB, Göteborg & Co AB, Higab AB, kulturnämnden
- **Infrastruktur och tillgänglighet**
Business Region Göteborg AB, trafiknämnden, byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, Parkeringsbolaget AB, Göteborgs Hamn AB
- **Markberedskap och fysisk planering**
Business Region Göteborg AB, byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, Älvstranden AB, Göteborgs Hamn AB
- **Företagsklimat**
Business Region Göteborg AB, miljö- och klimatnämnden, fastighetsnämnden, nämnden för konsument- och medborgarservice, trafiknämnden, inköps- och upphandlingsnämnden, byggnadsnämnden, förbundsstyrelsen för räddningstjänsten storgöteborg

- **Innovationskraft**

Business Region Göteborg AB, Lindholmen Science Park AB, Sahlgrenska Science Park AB, Johanneberg Science Park AB, inköps- och upphandlingsnämnden, miljö- och klimatnämnden, kulturnämnden

Utöver facknämnder och styrelser har också stadsdelsnämnderna en viktig roll i programmets genomförande. För att Göteborg ska kunna leva upp till programmets målbild är det viktigt att staden kan tillhandahålla nödvändiga samhällstjänster för medborgarna. Stadsdelarna har en viktig roll som servicegivare, sammantaget bidrar de till att skapa goda förutsättningar för både medborgare och företag att bo och verka i staden.

Business Region Göteborg AB ansvarar för uppföljning av handlingsplanerna och redovisar programmets måluppfyllelse till kommunfullmäktige i samband med programmets revidering 2023 och därefter vart fjärde år. En årlig uppföljning av programmet redovisas i BRG:s verksamhetsberättelse. Som grund för denna uppföljning redovisar respektive nämnd/styrelse som har delansvar, årligen resultatet av handlingsplanernas arbete inom respektive strategiskt område till BRG, som koordinerar och sammanställer uppföljningen.

Läsanvisning

Kapitel 2	Beskriver programmets utgångspunkter.
Kapitel 3	Beskriver programmets målbild, mål och indikatorer.
Kapitel 4	Beskriver strategier och insatser för att målbild och mål ska uppnås.

Utgångspunkter

Globala trender

Ett starkt näringsliv med framgångsrika företag är en förutsättning för både stadens och regionens utveckling. Göteborgsregionen har ett starkt, diversifierat näringsliv som agerar på en global marknad. Därmed påverkas både näringslivet, staden och hela Göteborgsregionen av ett antal globala megatrender, som det näringslivsstrategiska programmet förhåller sig till:

Näringslivet är en del av lösningen på samhällsutmaningarna

Vi står inför omvälvande samhällsutmaningar som klimatförändringar, urbanisering och en åldrande befolkning. I näringslivet läggs stora resurser på utveckling av produkter och tjänster som bidrar till lösningar inom samtliga dessa utmaningar. Utvecklingen mot cirkulär ekonomi, delningsekonomi/kollaborativ ekonomi och social ekonomi ger upphov till helt nya affärsmodeller och sätt att organisera välfärden, som i sin tur ger nya lösningar på samhällsutmaningarna.

Hållbarhet blir en hygienfaktor för näringslivet

Miljömässiga och sociala hänsynstaganden går inte längre att separera från ekonomiska hänsynstaganden. Hållbarhet och lönsamhet går hand i hand. Att agera hållbart ur samtliga tre dimensioner – den sociala, den miljömässiga och den ekonomiska – blir därför en hygienfaktor för företag som vill överleva på en global marknad. På motsvarande sätt får regioner med ett hållbart näringsliv en konkurrensfördel i kampen om både kompetensen och konsumenterna. Morgondagens medarbetare söker sig i allt större utsträckning till företag som bedriver ett aktivt hållbarhetsarbete. Likaså efterfrågar morgondagens konsumenter i allt högre utsträckning hållbara produkter.

Digitaliseringen medför ett paradigmskifte

Samhällsutvecklingen drivs och formas till stor del av digitaliseringen och vi befinner oss i ett paradigmskifte som är lika omvälvande som övergången från jordbrukssamhället till industrisamhället. Digitaliseringen medför att vi kan göra helt nya saker och att saker vi tidigare gjort kan göras på helt nya sätt. Förändringen påverkar hela samhället i grunden och berör allt från hållbar lokal och regional utveckling, till hela länders och världsdelars konkurrenskraft.

Framtidens jobb är inte definierade än

Digitaliseringen medför att gamla yrken försvinner och nya tillkommer i en allt snabbare takt. Mer än hälften av de jobb som kommer att finnas om 15-20 år är ännu inte definierade, vilket ställer höga krav på flexibilitet i både utbildningssystemet och hos arbetskraften. Framtidens arbetsmarknad kan komma att präglas av ett större inslag av tidsbegränsade anställningar, egenanställningar och egenföretagande. Det skulle i så fall medföra att flexibilitet och entreprenöriell förmåga blir allt viktigare egenskaper hos morgondagens arbetskraft. Det skulle också medföra att det livslånga lärandet och kontinuerlig kompetensutveckling blir allt viktigare för attraktionskraften hos morgondagens arbetsgivare.

Tillväxten drivs av storstadsregioner

Ekonomisk tillväxt drivs av storstadsregioner som konkurrerar om kompetens och kapital

på en global marknad. Näringslivet känner inte av några kommungränser, utan har snarare regionen som plattform för att nå sina marknader runt om världen. Ju större region, desto större förmåga att generera tillväxt. Regionförstoring, där fler kommuner ingår i Göteborgs lokala arbetsmarknad genom förbättrade pendlingsmöjligheter, ger därför förutsättningar för ökad sysselsättning och tillväxt i hela Västsverige.

Regionalt perspektiv

Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program har ett regionalt perspektiv där Göteborg är motor i Göteborgsregionens och hela Västsveriges utveckling. Det regionala perspektivet utgår från Göteborgsregionens (GRs) strategi ”Hållbar tillväxt”.³

GRs tretton medlemskommuner verkar för att Göteborgsregionen ska vara en stark och tydlig tillväxtregion i Europa – en region som är attraktiv att leva och verka i samt besöka. En bärande del av denna utveckling, är att stärka regionens kärna Göteborg. Kärnan utgörs av den centrala del av Göteborg som är lätt att nå från hela Göteborgsregionen.

Kärnans utveckling är av central betydelse för hela Göteborgsregionens utveckling. Det är en gemensam uppgift att verka för att skapa en attraktiv och lättillgänglig regional kärna, som utgörs av de centrala delarna av Göteborg. Här finns regionens bästa tillgänglighet till kommersiell service, kultur, nöjen och offentlighet, men också regionens största koncentration av arbetsplatser och en stor potential att skapa ett starkt nav för hela regionens och Västsveriges utveckling.

Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program har fokus på det gemensamma ansvaret att utveckla Göteborgsregionen, då det omfattar strategiska insatser för att stärka Göteborgs attraktionskraft och tillgänglighet. Målen i det näringslivsstrategiska programmet är formulerade i samklang med GRs strategiska mål för 2030, som säger att:

- Göteborgs lokala arbetsmarknad ska år 2030 omfatta 1,75 miljoner invånare.
- Göteborgsregionens kärna ska stärkas med ytterligare 45 000 boende och 60 000 arbetstillfällen till 2030.
- Utöver kärnan ska det sammanhängande stadsområdet, huvudstråken och kustzonens större tätorter till samma tidpunkt stärkas med 135 000 boende och 50 000 arbetstillfällen.

Genom samstämmiga mål och strategier för ökad attraktionskraft och tillgänglighet för regionens kärna Göteborg, harmonierar det näringslivsstrategiska programmet för Göteborgs Stad med den av GR överenskomna stukturbilden och strategin för hållbar tillväxt i GR.

Lokala förutsättningar

Utöver de globala trender som påverkar näringslivet och staden, samt det regionala perspektivet, tar programmet också utgångspunkt i Göteborgs lokala förutsättningar – både dess styrkor och dess utmaningar.

---

³ GR Hållbar tillväxt. Mål och strategier med fokus på regional struktur. Antagen av förbundsfullmäktige juni 2013.

Göteborgs styrkor

Göteborgsregionen är en av Europas mest snabbväxande storstadsregioner och befinner sig just nu mitt i ett utvecklingssprång, som drivs av stora investeringar i forskning och utveckling. I Göteborgsregionen finns planer på investeringar i infrastruktur och annat byggande för 1 000 miljarder kronor de kommande 20 åren.⁴

Flera internationella jämförelser placerar Göteborgsregionen högt när det gäller konkurrenskraft och framtidspotential, vilket illustreras av nedanstående punkter:

- **Innovationer**

EU Regional Innovation Scoreboard 2016

Innovationsledare bland 214 regioner

Mäter innovationsförmågan i europeiska regioner. Västsverige framstår i rapporten som en innovationsledare inom Europa. Bland annat får regionen högt betyg för:

- Välutbildad befolkning
- Export av högteknologiska varor
- Process- och produktinnovationer inom SME
- Ökande sysselsättning inom kunskapsbaserade yrken

Källa: EU-kommissionen

- **Konnektivitet**

European Cities and Regions of the Future 2016/2017

9 av 468 städer/regioner

Rankar städer och regioner i Europa med bäst IT- och logistikinfrastruktur. Bland europeiska storstäder hamnar Göteborg på nionde plats när det gäller bäst IT- och logistikinfrastruktur.

Källa: fDi

- **Tillväxtpotential**

Performance Index 2014

10 av 117 regioner

Mäter europeiska storstadsregioner som har bäst framtida tillväxtpotential.

Göteborgsregionen utmärker sig i:

- Ekonomisk tillväxt
- Sysselsättning

Källa: BAK Basel

- **Konkurrenskraft**

Europe 2020 Regional Index 2015

5 av 268 regioner

Mäter hur nära EU:s regioner är sina målstrategier för att uppnå förbättrad konkurrenskraft. Göteborgsregionen möter alla sina uppsatta EU-mål och får bland annat positivt omdöme för:

- Sysselsättning
- Högre utbildning
- Forskning och utveckling (FoU)

---

⁴ Fakta och statistik om Göteborgsregionens näringsliv 2017. Business Region Göteborg, 2017.

- **Kompetens**

Global Cities Talent Competitiveness Index 2017

5 av 46 städer

Indexet rankar städer utifrån deras förmåga att attrahera, utveckla och behålla kompetens. Göteborgs höga placering drivs av:

- Hög livskvalitet
- Välutbildad befolkning

Källa: INSEAD och Adecco

Göteborgsregionens höga placering på internationella rankinglistor bygger på en rad styrkor ur ett näringslivsperspektiv, som också framkommit i dialogen med näringsliv och akademi i samband med programmets framtagande. Följande styrkor betonades särskilt i dialogen:⁵

Det geografiska läget

Göteborgsregionens strategiska läge i Skandinavien, en internationell flygplats och Skandinavien största hamn gör regionen tillgänglig för internationell arbetskraft, investerare och affärspartners. Inom en radie av 50 mil finns 70 procent av Nordens samlade industri.

Här finns Göteborgs Hamn, en viktig länk mellan Atlanten och Östersjöområdet, vars huvudsakliga upptagningsområde omfattar tio nordiska och baltiska länder. Korta avstånd mellan hamn och lager ger låga logistikkostnader och ett 25-tal direktlinjer för godståg mellan Göteborgs Hamn och olika inlandsterminaler i Sverige och Norge sparar på miljön.

I Göteborgsregionen finns även tillgång till internationell flygfrakt. På Göteborg Landvetter Airport finns godsterminaler och lager i nära anslutning till flygplatsen vilket ger den snabbaste omlastningen av gods i hela Europa. Sammantaget gör detta Göteborgsregionen till Sveriges främsta logistiknav.

Ett diversifierat näringsliv

Göteborgsregionen har varit Skandinavien nav för global handel sedan 1700-talet. Inom Göteborgsregionen finns idag allt från multinationella företag till småföretagare och kluster med kompetens som efterfrågas på globala marknader.

I dag finns mer än 750 olika branscher i Göteborgsregionen. Det motsvarar hela 93 procent av rikets alla branscher, vilket illustrerar mångfalden i regionens näringsliv. Fordonsindustri och logistik, informations- och kommunikationsteknik och läkemedelsindustri är dominerande. Andra stora områden är maritima näringar, besöksnäring och handel. Små och stora företag samverkar på ett fruktbart sätt i att utveckla, producera och marknadsföra nya tjänster och produkter.

Göteborgsregionens diversifierade näringsliv är också i allra högsta grad globalt. Sedan 1990 har antalet utlandsägda företag i Göteborgsregionen nästan fyrdubblats och nu finns det cirka 3 000 utlandsägda arbetsställen som sysselsätter drygt 84 000 personer.

---

⁵ Fakta och statistik som beskriver respektive styrka kommer från Näringsliv och Tillväxt 2016, samt Fakta och statistik om Göteborgsregionens näringsliv 2017, Business Region Göteborg.

Motorn i Sveriges industri

Göteborgsregionens näringsliv kännetecknas av globala och kunskapsintensiva tillverkningsföretag. Tillverkningsindustrin står för nästan en fjärdedel av den totala omsättningen i Göteborgsregionens näringsliv och merparten av regionens största företag återfinns inom den högteknologiska industrin.

Den starka tillverkningsindustrin och den industrinära tjänstesektorn gör Göteborgsregionen till en forskningsintensiv region. Detta är särskilt framträdande inom tre områden; fordon, läkemedel/kemi och företagstjänster. Regionens fordonsindustri står för mer än 60 procent av landets privata investeringar i forskning och utveckling. Inom läkemedel/kemi är motsvarande andel 42 procent. Inom företagstjänster är andelen 27 procent, till stor del beroende på våra stora teknikintensiva konsultföretag.

Göteborgsregionens starka industri gör också regionen till Sveriges ledande exportregion. Under 2016 exporterade regionens företag för cirka 400 000 kronor per sysselsatt. Exportvärdet per sysselsatt är därmed klart högre än i de övriga två storstadsregionerna och Sverige. Varuexporten uppvisar dessutom en positiv trend och ökade under 2016 med hela 6 procent i Göteborgsregionen, medan Sveriges varuexport endast ökade marginellt.

En hög kompetensnivå

Med två universitet och hundratals yrkesutbildningar finns välutbildad arbetskraft i Göteborgsregionen. Regionen har en större andel högutbildade än övriga Sverige och nästan hälften av alla i åldrarna 25 till 64 år i regionen har en eftergymnasial utbildning.

Inom Göteborgsregionen finns ett 140-tal yrkesutbildningar, utformade i samarbete med arbetsgivare för att matcha arbetsmarknadens kompetensbehov. Chalmers tekniska högskola och Göteborgs universitet samlar runt 50 000 studenter, många med internationell bakgrund. Vid de två lärosätena bedrivs spetsutbildningar samt tvärvetenskaplig forskning i samarbete med företag och myndigheter inom en rad olika områden.

Regionens näringsliv bidrar också i allra högsta grad till den höga kompetensnivån genom kontinuerlig kompetensutveckling av sin personal. Dessutom investerar företag i Göteborgsregionen varje år runt 20 miljarder kronor i forskning och utveckling, vilket motsvarar nästan en fjärdedel av Sveriges samlade privata investeringar i forskning och utveckling. Det gör regionen till en av de mest forskningsintensiva i Europa.

En miljonregion med unik samarbetsförmåga

Göteborgsregionen präglas av ett unikt samarbete mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor. Nätverk, kluster och tre science parks skapar förutsättningar för innovation och spetskompetens. Inom flera områden finns världsledande forskning och produktutveckling. En stark tradition av samarbete mellan olika aktörer bidrar till framgångarna.

Göteborg är en växande storstadsregion som våren 2017 har drygt en miljon invånare. Det skapar fördelar bland annat i form av ökad tillgång till kompetens, kapital och idéer. Samtidigt är närheten mellan beslutsfattare och en väl utvecklad förmåga att samarbeta fördelar i konkurrensen med andra storstadsregioner. Tillväxten, investeringsmöjligheterna och koncentrationen av kompetens inom vissa områden väcker ett ökat nationellt och internationellt intresse. Framgångsrika samarbeten mellan näringslivet, akademien och samhällets andra aktörer ger också stor uppmärksamhet.

Göteborgs utmaningar

Trots Göteborgs många styrkor ur ett näringslivsperspektiv, står vi inför ett antal utmaningar de kommande åren. Business Region Göteborg har i rapporten ”Näringsliv och Tillväxt 2016” identifierat tio utmaningar som behöver mötas för att Göteborg och Göteborgsregionen ska vara en konkurrenskraftig region även i framtiden.⁶ Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program utgår från dessa utmaningar.

Säkra kompetensförsörjningen

Framtidens kompetensförsörjning är den utmaning som näringslivet framhåller som den största utmaningen. Kampen om kompetens hårdnar och Göteborg behöver både tillvarata och attrahera kompetens, såväl nationellt som globalt. Ökad tillgång till bostäder och en tydligare bild av Göteborgs attraktivitet är två av de frågor som näringslivet framhåller som viktigast. Dit hör också utbildning och fortbildning som motsvarar näringslivets kompetensbehov nu och i överskådlig framtid.

Öka delaktigheten på arbetsmarknaden

Nära kopplad till behovet av att säkra kompetensförsörjningen, är utmaningen att öka delaktigheten på arbetsmarknaden. Samtidigt som kompetensbehovet är stort, står många utanför arbetsmarknaden och över hälften av dem är utrikes födda. I ett läge där arbetslösheten i Göteborgsregionen successivt har minskat och nu är lägst bland Sveriges storstadsregioner, är det av största vikt att förbättra matchningen och aktivt jobba för att öka delaktigheten på arbetsmarknaden.

Planera för tillväxt

De kommande tjugo åren planeras investeringar på 1000 miljarder kronor i Göteborgsregionen. Regionen står därmed för en stor del av hela Sveriges tillväxt och trenden är tydlig att allt mer kompetens och tillväxt samlas i storstadsregioner. Det innebär att Göteborgsregionens kommuner har ett särskilt nationellt ansvar att planera för tillväxt. Utan nya bostäder, nya arbetsplatser och mark för näringslivet kommer regionen att tappa konkurrenskraft. Det råder idag brist på kontor i de mest attraktiva lägena och även en brist på bostäder i hela Göteborgsregionen. Därför behöver Göteborgsregionen ha en samordnad planering som skapar attraktivitet i nya lägen.

Möta klimatutmaningen

Samtidigt som Göteborgsregionen befinner sig i en tillväxtfas med planerade investeringar i mångmiljardklassen, är det avgörande att tillväxten är långsiktigt hållbar och att regionen möter klimatutmaningen. I Göteborgsregionen har nivån på koldioxidutsläppen varit konstant under hela 2000-talet, för att sedan falla markant från 2011 och framåt. Samtidigt har den ekonomiska tillväxten i vår region ökat med mer än 50 procent. Denna så kallade ”decoupling-effekt” visar att regionen gradvis har förbättrat insatserna för att uppnå en hållbar ekonomisk tillväxt.

Stärka både arbetsmarknadsregionen och kärnan

Det finns starka samband mellan folkmängden i en region och dess förmåga att generera tillväxt. Ju större region, desto större utbud av arbetstillfällen, branscher, kompetenser, upplevelser, kultur, varor och tjänster – och desto större förutsättningar för tillväxt. För att Göteborgsregionen ska fortsätta att vara en av Sveriges ledande tillväxtregioner, måste både arbetsmarknadsregionen utvidgas och kärnan stärkas. Bättre pendlingsmöjligheter

---

⁶ Näringsliv och Tillväxt 2016. Business Region Göteborg, 2016.

till Uddevalla, Trollhättan, Borås, Varberg och Falkenberg bidrar till en större och mer diversifierad hemmamarknad. Samtidigt behöver staden förtätas med fokus på att vara attraktiv och” fortsätta vara den drivande kraften i regionförstoringen.

Stärka regionens internationella position och tillgänglighet

Lika viktigt som att stärka tillgängligheten inom Göteborgsregionen, är det att stärka den till och från regionen. Tillgängligheten till omvärlden är god jämfört med liknande regioner. Samtidigt är förbättrad tillgänglighet via tåg, väg och flyg avgörande för vår framtida konkurrenskraft – inte minst med tanke på regionens exportinriktade näringsliv. Ytterligare en avgörande faktor är att ha en väl fungerande hamn som kan drivas med full kapacitet, eftersom den har stor betydelse för Sveriges utrikeshandel. Göteborg behöver också bindas ihop ännu starkare med Oslo och Köpenhamn. I takt med ökad regional konkurrens blir det också allt viktigare att Göteborg syns och hörs internationellt för att attrahera kompetens, kapital och etableringar.

Skapa grogrund för fler växande små och medelstora företag

Stora och små företag lever i symbios och den ekonomiska hållbarheten i Göteborg och regionen skulle stärkas av att fler små och medelstora företag startas och utvecklas. Idag är de mindre företagen underrepresenterade och entreprenörskapet lägre i Göteborgsregionen än i de båda andra storstadsregionerna i Sverige. Med tanke på att de mindre företagen, och framför allt de mindre tjänsteföretagen, växer allt snabbare och står för en högre andel av jobbtillväxten, behöver Göteborg skapa en bättre grogrund för dessa växande små och medelstora företag.

Förbättra företagsklimatet

Företagsklimatet utgör en huvudkomponent i att skapa en bra grogrund för såväl små och medelstora företag, som för stora företag. Företagens upplevelse av det allmänna företagsklimatet i Göteborg måste bli mer positiv. En del av detta arbete är att förbättra stadens service till företagen. En lika viktig del är att aktivt arbeta med attityderna till företag och företagare bland både politiker och tjänstemän i Göteborg såväl som i regionens kommuner.

Stärka resurserna inom forskning och utveckling

Göteborgsregionen har genom flera stora företag en unik koncentration av forskning och utveckling (FoU) inom främst teknik och Life Science. FoU-verksamheter är strategiskt viktiga och ger stora spridningseffekter till den övriga ekonomin. Därför är det avgörande att ytterligare stärka FoU-resurserna inom regionen, genom att stärka samverkan mellan företag, kommun och akademi för att bland annat skapa världsledande demonstrationsmiljöer för regionens innovativa företag.

Öka regionens produktivitet

Denna sista utmaning hänger ihop med samtliga övriga. Med fler företag med höga och växande förädlingsvärden, satsningar på utbildning och infrastruktur, samt ökade FoU-resurser, ökar produktiviteten i regionen. Fler kommer i arbete, högre värden skapas med samma insats och nya processer utvecklas och genererar högre värden. Detta är avgörande, eftersom Göteborgsregionens ekonomiska attraktivitet och konkurrenskraft ständigt behöver stärkas i förhållande till omvärlden.

Målbild och mål för stadens näringslivsutveckling

Målbild 2035

Utifrån de nyckelord för Göteborgs näringsliv 2035 som formulerades i dialogen med näringsliv och akademi, samt efter ett nära arbete med berörda förvaltningar och bolag inom staden, har en målbild för 2035 formulerats. Målbilden uttrycker stadens viljeinriktning för vad som ska uppnås genom det samlade arbetet med näringslivsutveckling till år 2035. Mållåret är satt i samklang med andra beslutade styrdokument, som stadens trafikstrategi, utbyggnadsplan och grönsplan, vilka samtliga tar sikte på år 2035.

Göteborg är en internationell förebild för förmågan att samarbeta – i en miljö där människor utvecklas och trivs. Näringslivet har fullt stöd från staden och kan känna stolthet över att verka i en av världens mest nytänkande storstadsregioner.

I målbilden uttrycks att Göteborg ska vara en internationell förebild för sin samverkansförmåga. Det innebär en utvecklad samverkan mellan stadens organisationer, mellan staden, näringslivet, akademien och ideella sektorn, samt med regionala aktörer, både nationellt och internationellt. Syftet med denna utvecklade samverkan är att skapa ett näringslivsklimat som präglas av nytänkande, där nya lösningar snabbt fångas upp och där människor kan utvecklas och trivas.

Målbilden uttrycker också att näringslivet ska ha fullt stöd från staden. Detta stöd kan bland annat manifesteras i det lilla, genom en effektiv handläggning av ärenden, positiva attityder och ett gott bemötande från både tjänstepersoner och politiker. Stödet kan också uttryckas i de övergripande processerna, som till exempel genom en stadsplanering som skapar möjligheter för företag att växa, skolor som utvecklar bra kompetens, samt stort utbud av bostäder av olika slag.

Mål och indikatorer

Det övergripande målet för Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program är att skapa förutsättningar för:

Minst 120 000 nya jobb till 2035

Med nya jobb avses minst 120 000 fler sysselsatta från 2016 till 2035 inom hela Göteborgsregionen. Det innebär en ambitionshöjning jämfört med den bedömda ökningen, 100 000 nya jobb, som förväntas med nuvarande befolkningsutveckling och sysselsättningsgrad.⁷

⁷ En mer utförlig beskrivning av det övergripande målet, nuläge och hur vi räknat finns i bilaga 2.

För att uppnå den långsiktiga målbilden och det övergripande målet, har tre underliggande mål formulerats. Målen tar fasta på de strategiska områden som det näringslivsstrategiska programmet omfattar. De tre underliggande målen är:

Mål 1: Kompetensförsörjning och attraktionskraft

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som är bäst på att tillvarata kompetens och attrahera talang.

Mål 2: Samhällsplanering

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som erbjuder bäst förutsättningar för en hög och hållbar tillväxt.

Mål 3: Företagsklimat och innovationskraft

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som har bäst klimat för företagande och innovation.

Till varje mål kopplas prioriterade indikatorer och önskvärt läge för dessa, för att kunna följa målens utveckling vid uppföljning. De prioriterade indikatorerna kommer kontinuerligt att ses över för att säkerställa att de mäter vad som avses, samt kompletteras om nya indikatorer uppkommer som är bättre lämpade till att mäta måluppfyllelse.

I följande stycken beskrivs vart och ett av målen, de prioriterade indikatorer som används för att följa målens utveckling, samt önskat läge för dessa indikatorer.⁸

Mål 1: Kompetensförsörjning och attraktionskraft

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som är bäst på att tillvarata kompetens och attrahera talang.

Det första målet har fokus på människan och att tillvarata varje människas inneboende drivkraft och talang. För att Göteborgs Stad ska lyckas nå målet, krävs ett strategiskt arbete inom kompetensförsörjning och attraktionskraft.

Prioriterade indikatorer:

- Arbetslöshet
- Flyttnetto högutbildade
- Europe 2020 Regional Index

Önskat läge:

- Arbetslösheten i Göteborg och Göteborgsregionen ska vara lägst bland svenska storstäder/storstadsregioner.
- Flyttnettot till Göteborgsregionen för högutbildade ska vara positivt för samtliga åldersspann.
- Göteborgsregionen⁹ ska ligga bland de tio bästa regionerna i EU enligt Europe 2020 Regional Index.

⁸ En djupare analys av de prioriterade indikatorerna, nuläge och utveckling över tid finns i bilaga 2.

⁹ Göteborgsregionen definieras här som NUTS 2 Västsverige och består av Västra Götalands län och Halland.

Mål 2: Samhällsplanering

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som erbjuder bäst förutsättningar för en hög och hållbar tillväxt.

Det andra målet har fokus att skapa en hållbar tillväxt ur samtliga dimensioner – den ekonomiska, den ekologiska och den sociala. För att Göteborgs Stad ska lyckas nå målet, krävs ett strategiskt arbete inom hela det regionala samhällsplaneringsområdet, inklusive infrastruktur, tillgänglighet, markberedskap och fysiskt planering.

Prioriterade indikatorer:

- Produktivitet (BRP/capita och förädlingsvärde/sysselsatt)
- Decouplingeffekt (gapet mellan BRP-tillväxt och CO₂-utsläpp)
- Antal invånare och sysselsatta i Göteborgs lokala arbetsmarknad respektive Göteborgsregionens kärna

Önskat läge:

- Göteborgsregionens produktivitet ska öka i samma takt som eller snabbare än liknande storstadsregioner¹⁰ i Europa.
- Gapet mellan BRP-tillväxt och CO₂-utsläpp ska fortsätta öka över tid i Göteborgsregionen.
- Göteborgs lokala arbetsmarknad ska utvidgas och Göteborgsregionens kärna ska förtätas enligt målen i GRs regionala utvecklingsplan ”Hållbar tillväxt, som säger att:
  - Göteborgs lokala arbetsmarknad ska omfatta 1,75 miljoner invånare år 2030.
  - Göteborgsregionens kärna ska stärkas med ytterligare 45 000 boende och 60 000 arbetstillfällen till 2030.
  - Utöver kärnan ska det sammanhängande stadsområdet, huvudstråken och kustzonens större tätorter till samma tidpunkt stärkas med 135 000 boende och 50 000 arbetstillfällen.

Mål 3: Företagsklimat och innovationskraft

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som har bäst klimat för företagande och innovation.

Det tredje målet har fokus på näringslivsklimatet och att skapa gynnsamma förutsättningar för nya företag att etableras, befintliga företag att växa och innovationer att utvecklas. För att Göteborgs Stad ska lyckas nå målet, krävs ett strategiskt arbete inom företagsklimat och innovationskraft.

Prioriterade indikatorer:

- Företagsklimat
- Investeringar i forskning och utveckling (FoU)
- EU Regional Innovation Scoreboard

¹⁰ Liknande storstadsregioner avser här t ex Stuttgart, München, Lille, Helsingfors, Wien, Lyon, Oslo, Stockholm, Öresundsregionen, Hamburg och Milano.

Önskat läge:

- Göteborgs Stad och Göteborgsregionen ska ha bäst företagsklimat bland de svenska storstäderna respektive storstadsregionerna enligt både Sveriges Kommuner och Landstings Insiktsmätning och andra mätningar, så som Svenskt Näringslivs sammanfattande omdöme.
- Göteborgsregionen¹¹ ska ha högre resultat vad gäller privata investeringar inom FoU i relation till liknande storstadsregioner i Europa.
Göteborgsregionen ska ha högst FoU-investeringar/sysselsatt och högst varuexportvärde/sysselsatt bland svenska storstadsregioner.
- Göteborgsregionen¹⁰ ska rankas som ”innovationsledare” enligt EU Regional Innovation Scoreboard.

---

¹¹ Göteborgsregionen definieras här som NUTS 2 Västsverige och består av Västra Götalands län och Halland.

Sex strategier för att stärka näringslivets förutsättningar

Utifrån de utmaningar som Göteborg och regionen står inför, samt de prioriteringar som framkommit i dialogen med näringsliv och akademi, har sex strategiska områden identifierats. För att Göteborgs Stad ska lyckas uppnå målbild och mål, måste ett strategiskt arbete drivas inom samtliga dessa områden:

- Kompetensförsörjning
- Attraktionskraft
- Infrastruktur och tillgänglighet
- Markberedskap och fysisk planering
- Företagsklimat
- Innovationskraft

Utmaningsdrivna strategier

De sex strategiska områdena tar sin utgångspunkt i de tio utmaningar som identifierats i BRGs skrift Näringsliv och Tillväxt 2016. I dialogen med näringsliv och akademi fick organisationerna rangordna utmaningarna, ge inspel till fler utmaningar och sedan föreslå åtgärder som skulle kunna möta dessa utmaningar. Därmed kopplar varje strategiskt område an till åtminstone tre och i vissa fall fyra av de tio utmaningarna enligt nedanstående matris:

		Strategiska områden					
		Kompetensförsörjning	Attraktionskraft	Infrastruktur och tillgänglighet	Markberedskap och fysisk planering	Företagsklimat	Innovationskraft
Tio utmaningar för Göteborgsregionen							
Säkra kompetensförsörjningen							
Öka delaktigheten på arbetsmarknaden							
Planera för tillväxt							
Möta klimatutmaningen							
Stärka både arbetsmarknadsregionen och kärnan							
Stärka regionens internationella position och tillgänglighet							
Skapa grogrund för fler växande små och medelstora företag							
Förbättra företagsklimatet							
Stärka resurserna inom forskning och utveckling							
Öka regionens produktivitet							

 Skärningspunkt där ett strategiskt område möter en utmaning

Utmaningarna att säkra kompetensförsörjningen och att öka delaktigheten på arbetsmarknaden möts genom de insatser som föreslås inom det strategiska området kompetensförsörjning. Det är också dessa båda utmaningar som prioriterades högst av näringslivet i dialogmötena.

Utmaningen att planera för tillväxt möts genom insatserna inom det strategiska området markförsörjning och fysisk planering. Insatserna inom detta område, tillsammans med insatserna inom infrastruktur och tillgänglighet möter också utmaningen att stärka både arbetsmarknadsregion och kärna. På motsvarande sätt möter insatserna inom områdena infrastruktur och tillgänglighet samt attraktionskraft utmaningen att stärka regionens internationella position och tillgänglighet.

För att möta klimatutmaningen föreslås flera insatser inom både det strategiska området infrastruktur och tillgänglighet, och området innovationskraft. Detta område innehåller även insatser för att möta utmaningen att stärka resurserna inom forskning och utveckling.

Utmaningen att skapa en grogrund för fler växande små och medelstora företag möts genom insatser inom de strategiska områdena attraktionskraft och företagsklimat. Det sistnämnda området har också direkt bäring på utmaningen att förbättra företagsklimatet.

Den sista utmaningen, att öka regionens produktivitet, hänger ihop med de övriga utmaningarna och har således kopplingar till samtliga sex strategiska områden.

Specifika och strategiska insatser

Inom varje strategiskt område anges en huvudstrategi och ett antal insatser för att genomföra huvudstrategin. Dessa strategier och insatser är *specifika* för det näringslivsstrategiska programmet och finns inte lika tydligt uttryckta i något annat av Göteborgs Stads styrande dokument och program.

På motsvarande sätt innehåller Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program inte sådana strategier och insatser som redan omfattas av befintliga styrande dokument och program. Insatser för att skapa en trygg stad med social hållbarhet och bygga fler bostäder hör till denna kategori och finns därför inte med bland insatserna i det näringslivsstrategiska programmet, även om det är av största vikt för näringslivet att dessa insatser genomförs.

Särskilt betydelsefullt är också att det finns ett väl fungerande utbildningssystem av hög kvalitet, där en attraktiv internationell skola har stor betydelse för näringslivets möjligheter att rekrytera internationell kompetens. Även denna typ av insatser inryms i andra styrdokument och är därför inte inkluderade i det näringslivsstrategiska programmet.

Insatserna i programmet är vidare av *strategisk* snarare än operativ karaktär. Det operativa genomförandet av programmet, samt vilka konkreta åtgärder som ska vidtas, kommer att beskrivas i separata handlingsplaner då programmet är beslutat, där berörda nämnder och styrelser inom ramen för sina uppdrag tar fram dessa. Utifrån dialogen med näringsliv och akademi, är det avgörande att det operativa genomförandet präglas av mod, nytänkande, handlingskraft och samverkan. Dessa fyra aspekter bör genomsyra arbetet inom samtliga strategiska områden.

I följande stycken beskrivs vart och ett av de strategiska områdena, dess huvudstrategier samt insatserna de omfattar.

Strategi 1: Kompetensförsörjning

Göteborg tillvaratar och attraherar kompetens.

Tillgång till arbetskraft med relevant kompetens är en av de viktigaste förutsättningarna för att näringslivet i Göteborg ska vara konkurrenskraftigt och fortsätta utvecklas. För att säkra morgondagens kompetensförsörjning ska Göteborgs Stad arbeta aktivt med att identifiera och tillvarata den kompetens som redan finns här, samt attrahera kompetens nationellt och globalt.

Det gör Göteborgs Stad genom att:

- Utveckla skola-näringslivssamverkan och låta entreprenörskap löpa som en röd tråd genom hela utbildningssystemet.
- Utveckla relevanta utbildningar som arbetslivet efterfrågar på alla nivåer.
- Aktivt stödja utvecklingen av akademien i staden.
- Utveckla möjligheten till fortbildning och kontinuerligt lärande på arbetsplatsen.
- Verka för bättre matchning och snabbare validering av kompetenser tillsammans med näringslivet för ökad delaktighet på arbetsmarknaden.
- Satsa aktivt på att tillvarata och attrahera internationell kompetens och stödja initiativ som stärker den internationella gemenskapen (international community) i staden.

Strategi 2: Attraktionskraft

Göteborg är en attraktiv plats att verka och bo i, samt besöka.

Tillväxten har en regional logik och det är regioner snarare än kommuner som konkurrerar om kompetens och kapital. Som navet i Göteborgsregionen är därför Göteborgs attraktionskraft avgörande. Göteborg ska vara en plats som är attraktiv att verka och bo i, samt besöka. För att vara det behöver Göteborgs Stad både leverera en god samhällsservice och förmedla berättelsen om Göteborg som attraktiv plats.

Det gör Göteborgs Stad genom att:

- Utarbeta en välutvecklad process för att attrahera investeringar och stödja företagsetableringar.
- Aktivt marknadsföra staden genom att utveckla berättelsen om Göteborg och det utvecklingssprång vi befinner oss i.
- Skapa tillåtande miljöer som främjar entreprenörskap och där gräsrotsinitiativ får möjlighet att utvecklas.

Strategi 3: Infrastruktur och tillgänglighet

Göteborg har en fungerande infrastruktur och god tillgänglighet.

Med sitt geografiska läge mitt emellan Oslo och Köpenhamn, samt med hamnen som porten mot världen, har Göteborg en stark position som internationell logistiknod. För att stärka positionen ytterligare, ska Göteborgs Stad fortsätta utveckla en fungerande infrastruktur med god tillgänglighet för både människor och gods – såväl inom staden och regionen, som till och från regionen.

Det gör Göteborgs Stad genom att:

- Fortsätta utveckla Göteborg som Skandinavien logistiknav, med Göteborgs Hamn och Landvetter Flygplats som centrala hubbar.
- Verka för effektiva, hållbara resor med alla trafikslag inom både stad och arbetsmarknadsregion.
- Tillvarata Göteborgs unika kompetens inom hållbara transportsystem och mobilitetslösningar och låta det prägla stadens omvandling.
- Stödja omställningen till en smart stad genom att tillvarata digitaliseringens möjligheter.

Strategi 4: Markberedskap och fysisk planering

Göteborg erbjuder bra lokaler och verksamhetsmark i rätt lägen

Göteborg befinner sig i ett utvecklingssprång där mångmiljardbelopp kommer att investeras de närmaste tjugo åren. För att underlätta näringslivets etablering och expansion, behöver Göteborgs Stad, tillsammans med Göteborgsregionen, planera för tillväxt, genom att skapa förutsättningar för fastighetsmarknadens aktörer att kunna utveckla lokaler för näringslivets behov, samt att i stadens planering erbjuda verksamhetsmark i lägen som stärker utvecklingen av en hållbar region.

Det gör Göteborgs Stad genom att:

- Bedriva en mark- och lokalförsörjning med insikt om näringslivets etablerings- och expansionsbehov.
- Stärka och utveckla strategiska lägen som möter näringslivets behov av tillväxt.
- Utarbeta ändamålsenliga detaljplaner som fungerar för ett föränderligt näringsliv, möjliggör snabbare etableringar och skapar förutsättningar för att arbeta nytänkande med stadens rum.

Strategi 5: Företagsklimat

I Göteborg är det enkelt att driva företag.

Ett positivt företagsklimat är en förutsättning för att näringslivet ska fortsätta välja Göteborg som bas för etablering och expansion. I Göteborg ska det vara enkelt att driva företag, det är ledstjärnan för alla våra kontakter med företagen. Varje möte ska präglas av ett positivt bemötande, vi ska alltid ha kunden i fokus och vi ska ha god kunskap om stadens erbjudande till företagen.

Det gör Göteborgs Stad genom att:

- Arbeta aktivt med attityder till och förståelse för företag och företagande hos politiker och tjänstemän.
- Arbeta systematiskt med att förenkla stadens processer ur ett näringslivsperspektiv.
- Tillse att stadens beslut i relevanta frågor innehåller en analys om hur det påverkar näringslivet.
- Arbeta i samverkan med externa aktörer för att stödja nyföretagande samt utveckling av små och medelstora företag.

Strategi 6: Innovationskraft

Göteborg stärker näringslivets förutsättningar för innovation.

Göteborg är navet i Sveriges viktigaste industriregion och basen för flera globala kunskapsintensiva tillverkningsföretag. Det skapar unika förutsättningar för staden att vara testarena för utveckling av ny teknik, nya processer och affärsmodeller som kan lösa framtidens samhällsutmaningar. Göteborgs Stad ska stödja denna utveckling genom att stärka näringslivets förutsättningar för innovation och inom staden vara öppen för innovationer i sina verksamheter.

Det gör Göteborgs Stad genom att:

- Initiera, utveckla och samordna klusterinitiativ och strategiska samverkansprojekt där kompetenser korsbefruktas.
- Positionera staden som internationellt ledande test- och demomiljö för hållbara lösningar på samhällsutmaningar.
- Stärka Göteborgs position som den innovativa motorn i svensk industri.
- Satsa aktivt på kreativa näringar som katalysator för innovation.

Bilaga 1. Arbetsprocess

Dialogmöten med externa aktörer

Under framtagandet av Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program har projektgruppen haft separata dialogmöten med nedanstående organisationer, i syfte att lyssna in vad dessa organisationer önskar att staden utvecklar för att skapa bättre förutsättningar för företagande. I dialogmötena utgick diskussionen från de tio utmaningarna som identifierats i BRGs skrift Näringsliv och Tillväxt 2016. Organisationerna fick rangordna utmaningarna, ge inspel till fler utmaningar och sedan föreslå åtgärder som skulle kunna möta dessa utmaningar. Dialogmötena genomfördes under februari-mars 2017. Samtliga organisationer som deltog i dialogmötena erbjöds därefter i juni att i en enkät ge sina synpunkter på förslag till program.

Företag, näringslivsorganisationer och fackförbund

AB Volvo
Angered Företagarförening
Avenyföreningen
Cevt AB
Fastighetsägarna
Företagarföreningen Göteborg
Företagarna
Gbg & Co:s näringslivsgrupp
Getinge AB
G-Lab21
Gårda Företagarförening
Högsbo-Sisjön Företagarförening
Innerstaden Göteborg AB
Lindex AB
Livsanda Care AB
LO (inkl Handelsanställdas Förbund, IF Metall, Kommunalarbetareförbundet, Transportarbetareförbundet)
Majorna Älvsborg Företagarförening
Norra Älvstranden Företagarförening
Nyföretagarorganisationerna i entreprenörskvarteret Yesbox (Almi Företagspartner, Brewhouse, Connect Sverige Region Väst, Coompanion, Drivhuset, Framtidens företag, Framtidsfrön, Göteborgs Uppfinnareförening, Nyföretagarcentrum, One Stop Future Shop, Skatteverket, Ung Företagsamhet, Venture Cup, Winnet Västra Götaland)
SKF Sverige AB
Småföretagarnas Riksförbund
Startup Grind
Stena AB
Svenskt Näringsliv (inkl Almega, Plåt och Ventföretagen, Svensk Handel, Teknikföretagen, Transportföretagen, Visita)
Sveriges Byggindustrier
The Techno Creatives
Torslanda Företagarförening

Unionen
Vinnigroup AB
Västsvenska Handelskammaren
Wallenstam AB

Akademi och Science Parks

Chalmers tekniska högskola
Göteborgs universitet
Johanneberg Science Park
Lindholmen Science Park
Sahlgrenska Science Park

Workshops och möten med aktörer inom Göteborgs Stad

Utifrån de inspel som framkom i dialogmötena, tog en referensgrupp vid med representanter för 15 förvaltningar och bolag som har omfattande näringslivskontakter:

Angereds stadsdelsförvaltning
Fastighetskontoret
Förvaltningen för inköp och upphandling
Förvaltningen för konsument och medborgarservice
Gbg & Co
Göteborgs Hamn
HIGAB
Lundby stadsdelsförvaltning
Miljöförvaltningen
Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning
Social resursförvaltning
Stadsbyggnadskontoret
Trafikkontoret
Utbildningsförvaltningen
Älvstranden Utveckling AB

Under april-maj 2017 hölls fyra workshops med referensgruppen, där målbild, mål och strategiska områden med åtgärder definierades. Dessa förslag diskuterades därefter på djupet i separata möten med samtliga förvaltnings- och bolagsledningarna som varit representerade i referensgruppen. De förslag som arbetats fram utifrån ovanstående dialogmöten och workshops med referensgruppen diskuterades sedan i maj ur ett regionalt perspektiv med följande aktörer:

Regionala aktörer

Göteborgsregionens Kommunalförbund (GRs presidium samt kommunchefer och näringslivschefer i GR)
Länsstyrelsen i Västra Götaland (Ledningsgrupp)
Västra Götalandsregionen (Regionutvecklingsnämndens presidium och Koncernstab
Regional utveckling)

Ett tiotal informationsmöten med politiken har även genomförts under våren 2017. Under hela processen har månatliga avstämningar gjorts med ledningsgruppen för Business Region Göteborg samt med projektets styrgrupp. Projektgruppen har löpande sammanvägt de inspel som inkommit och på detta sätt tagit fram det förslag som ligger.

Bilaga 2: Mål och indikatorer

Övergripande mål

Det övergripande målet för Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program är att skapa förutsättningar för:

Minst 120 000 nya jobb till 2035

Med nya jobb avses minst 120 000 fler sysselsatta från 2016 till 2035 inom hela Göteborgsregionen.¹² Det innebär en ambitionshöjning jämfört med den bedömda ökningen, 100 000 nya jobb, som förväntas med nuvarande befolkningsutveckling och sysselsättningsgrad.

Nuläge:

- 2016 var antalet sysselsatta i åldern 16-74 år totalt 518 195 personer i Göteborgsregionen.
- Den totala folkmängden i åldern 16-74 år uppgick 2016 till 733 450 personer i Göteborgsregionen.
- Detta motsvarar en förvärvsgrad på 71 procent i åldern 16-74 år i Göteborgsregionen år 2016.

Så har vi beräknat målet på minst 120 000 nya jobb:

- Enligt Västra Götalandsregionens befolkningsprognos, kommer Göteborgsregionen år 2035 ha en folkmängd i åldern 16-74 år på 868 871 personer.
- Med en fortsatt förvärvsgrad i nivå med dagens 71 procent, skulle antalet sysselsatta i åldern 16-74 år vara 616 898 personer i Göteborgsregionen år 2035.
- I jämförelse med dagens antal sysselsatta på 518 195 personer, innebär det en ökning med närmare 100 000 personer från 2016 till 2035.
(616 898-518 195=98 703)
- En ökning med minst 120 000 fler sysselsatta förutsätter därför en höjd förvärvsgrad jämfört med dagens.
- Vi utgår från att de strategier och insatser som finns beskrivna i det näringslivsstrategiska programmet mynnar ut i handlingsplaner, som i sin tur omfattar konkreta åtgärder som leder till att förvärvsgraden successivt höjs fram till 2035.

¹² I Göteborgs lokala arbetsmarknad ingår förutom Göteborgsregionens kommuner idag (2015 år siffror) även Bollebygd, Falkenberg, Mark, Orust, Varberg och Vårgårda.

Mål 1: Kompetensförsörjning och attraktionskraft

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som är bäst på att tillvarata kompetens och attrahera talang.

Prioriterade indikatorer

- Arbetslöshet
- Flyttnetto högutbildade
- Europe 2020 Regional Index

Önskat läge

- Arbetslösheten i Göteborg och Göteborgsregionen ska vara lägst bland svenska storstäder/storstadsregioner.
- Flyttnettot till Göteborgsregionen för högutbildade ska vara positivt för samtliga åldersspann.
- Göteborgsregionen¹³ ska ligga bland de tio bästa regionerna i EU enligt Europe 2020 Regional Index.

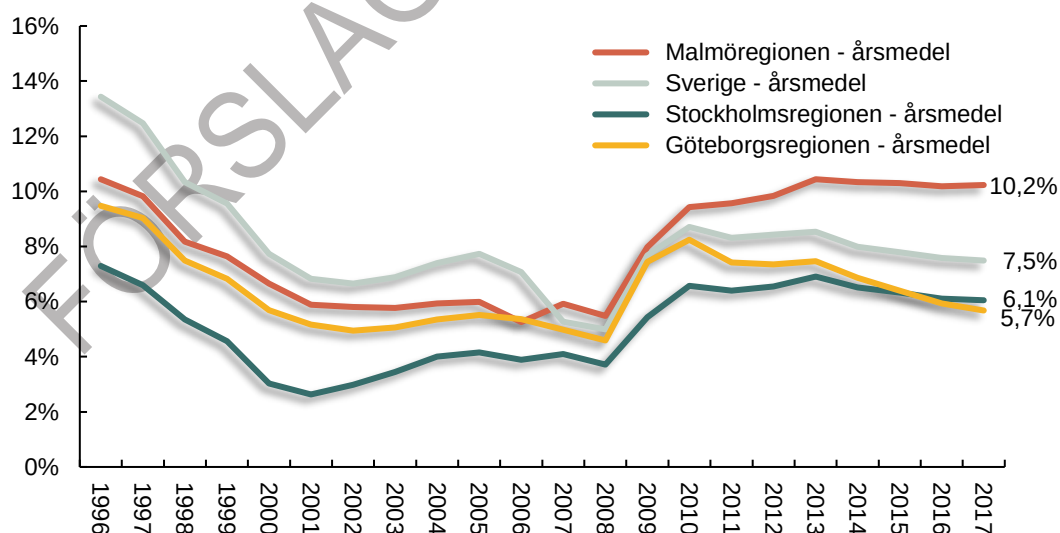
Nuläge

Arbetslöshet

Den öppna arbetslösheten inklusive personer i arbetsmarknadspolitiska program var i genomsnitt 7,8 procent för Göteborg år 2016. I Stockholm låg motsvarande siffra på 6,1 procent och i Malmö 14,9 procent.

I hela Göteborgsregionen var den öppna arbetslösheten 5,7 procent under första halvan av 2017. Motsvarande siffror för riket var 7,5 procent, Stockholmsregionen 6,1 procent och Malmöregionen 10,2 procent (se figur 1.1).

Figur 1.1 Öppet arbetslösa samt i arbetsmarknadspolitiska program, procent av den registerbaserade arbetskraften 16-64 år i Sveriges storstadsregioner

Källa: Arbetsförmedlingen och SCB

¹³ Göteborgsregionen definieras här som NUTS 2 Västsverige och består av Västra Götalands län och Halland.

Flyttnetto högutbildade

Göteborgsregionen hade år 2016 ett positivt flyttnetto av högutbildade inom hela åldersspannet 21-64 år. Flyttnettot av högutbildade var däremot negativt för ålderskategorierna 28-44 år och 45-64 år, vilket är ett resultat som även gäller för Västra Götalands län (se tabell 1.2).

Tabell 1.2 Flyttnetto av högutbildade 21-64 år

REGION	ÅLDER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Göteborgsregionen	21-64 år	-149	236	133	32	233	54	356
	21-27 år	253	368	452	357	382	469	580
	28-44 år	-367	-153	-303	-287	-151	-365	-182
	45-64 år	-35	21	-16	-38	2	-50	-42
Västra Götalands län	21-64 år	-513	-99	-278	-243	-193	-199	102
	21-27 år	153	352	332	342	232	436	491
	28-44 år	-591	-453	-603	-484	-454	-535	-329
	45-64 år	-75	2	-7	-101	29	-100	-60

Källa: Västra Götalandsregionen

Europe 2020 Regional Index

Göteborgsregionen placerar sig på rank nr 5 av 268 regioner enligt den senast publicerade Europe 2020 Regional Index 2015 (se tabell 1.3).

Tabell 1.3 Rankinglista Europe 2020 Regional Index

RANK	REGION, NUTS2
1	Köpenhamnsregionen, Danmark
2	Helsingfors-Uusimaa, Finland
3	Stockholm, Sverige
4	Östra Mellansverige, Sverige
5	Västsverige, Sverige
6	Sydsverige, Sverige
7	Oberbayern, Tyskland
8	Vlams-Brabant, Nederländerna
9	Tübingen, Tyskland
10	Stuttgart, Tyskland
*	*
268	Campania, Italien

Källa: EU-kommissionen

Mål 2: Samhällsplanering

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som erbjuder bäst förutsättningar för en hög och hållbar tillväxt.

Prioriterade indikatorer

- Produktivitet (BRP/capita och BRP/sysselsatt)
- Decouplingeffekt (gapet mellan BRP-tillväxt och CO₂-utsläpp)
- Antal invånare och sysselsatta i Göteborgs lokala arbetsmarknad respektive Göteborgsregionens kärna

Önskat läge

- Göteborgsregionens produktivitet ska öka i samma takt som eller snabbare än liknande storstadsregioner¹⁴ i Europa.
- Gapet mellan BRP-tillväxt och CO₂-utsläpp ska fortsätta öka över tid i Göteborgsregionen.
- Göteborgs lokala arbetsmarknad ska utvidgas och Göteborgsregionens kärna ska förtätas enligt målen i GRs regionala utvecklingsplan "Hållbar tillväxt, som säger att:
  - Göteborgs lokala arbetsmarknad ska omfatta 1,75 miljoner invånare år 2030.
  - Göteborgsregionens kärna ska stärkas med ytterligare 45 000 boende och 60 000 arbetstillfällen till 2030.
  - Utöver kärnan ska det sammanhängande stadsområdet, huvudstråken och kustzonens större tätorter till samma tidpunkt stärkas med 135 000 boende och 50 000 arbetstillfällen.

---

¹⁴ Liknande storstadsregioner avser här t ex Stuttgart, München, Lille, Helsingfors, Wien, Lyon, Oslo, Stockholm, Öresundsregionen, Hamburg och Milano.

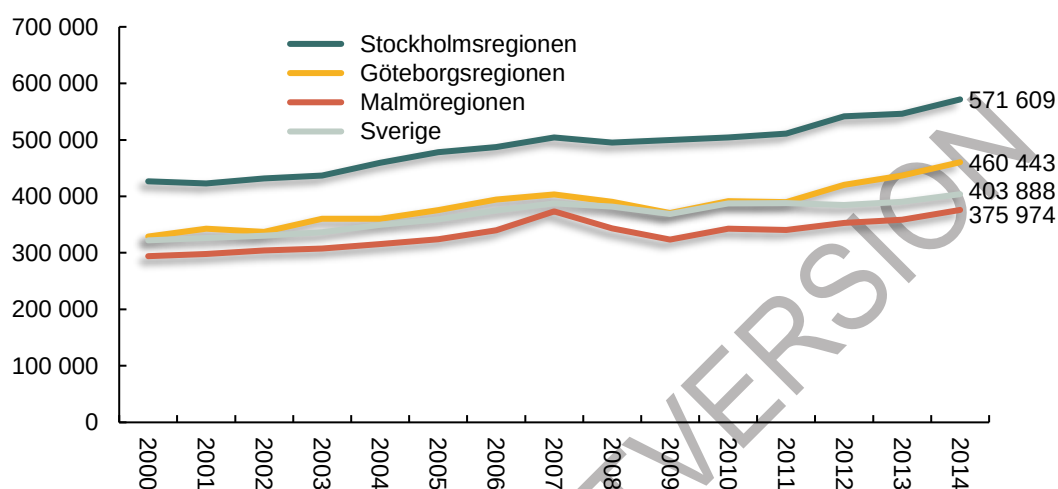
Nuläge

Produktivitet

Göteborgsregionens BRP/capita har ökat med 40 procent mellan 2000-2014.

Motsvarande förändring i Stockholmsregionen var 34 procent och i Malmöregionen 28 procent. Jämfört med föregående år ökade Göteborgsregionens BRP/capita med 5 procent, vilket den även gjorde i de övriga två storstadsregionerna (se figur 2.1).

Figur 2.1 Realt BRP (förädlingsvärde i kronor) per capita i storstadsregioner och Sverige 2000-2014

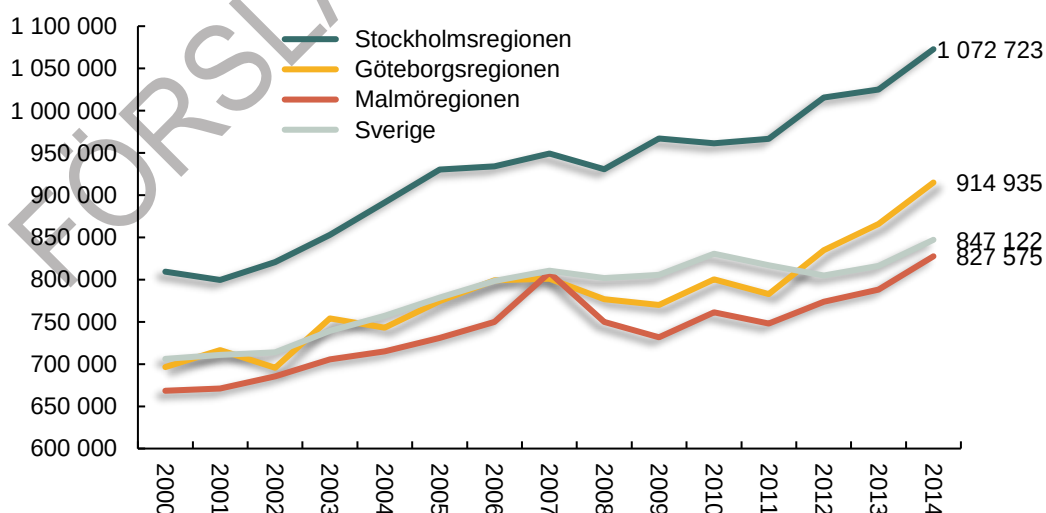

Källa: SCB

Göteborgsregionens BRP/sysselsatt har ökat med 31 procent mellan 2000-2014.

Motsvarande förändring i Stockholmsregionen var 33 procent och i Malmöregionen 24 procent. Jämfört med föregående år ökade Göteborgsregionens BRP/sysselsatt med 6 procent och i de övriga två storstadsregionerna med 5 procent (se figur 2.2)

Figur 2.2 Realt BRP (förädlingsvärde i kronor) per sysselsatt i storstadsregioner och Sverige 2000-2014

Källa: SCB

I jämförelse med liknande storstadsregioner i Europa, ligger Göteborgsregionens produktivitetsökning mellan 2006-2014 i det övre spannet och överträffas endast av Stockholm, Stuttgart och Öresundsregionen (se tabell 2.3).

Tabell 2.3 Realt BRP (förädlingsvärde i euro) per capita i Västsverige och jämförbara storstadsregioner enligt NUTS 2

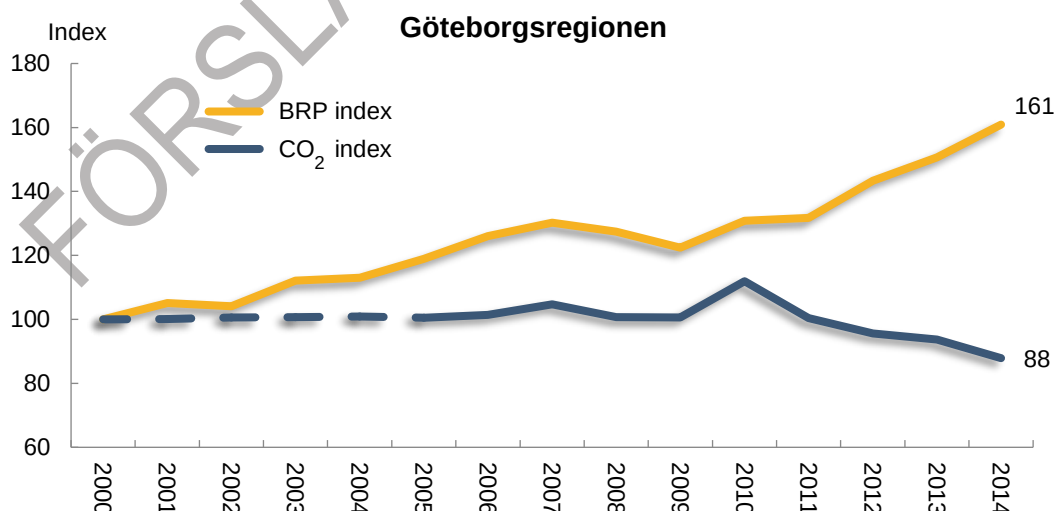
REGION	EURO PER INVÅNARE			FÖRÄNDRING 2006-2014	
	2006	2010	2014	EURO	%
Västsverige, Sverige	35 900	37 700	42 900	7 000	19%
Hamburg, Tyskland	52 900	55 600	60 100	7 200	14%
Helsingfors, Finland	43 900	47 500	49 200	5 300	12%
Lille, Frankrike	23 700	24 700	26 200	2 500	11%
Lyon, Frankrike	29 800	30 600	32 100	2 300	8%
Milano, Italien	43 800	51 000	49 900	6 100	14%
München, Tyskland	88 000	89 500	99 600	11 600	13%
Oslo, Norge	*	*	78 500	*	*
Stockholm, Sverige	50 500	54 600	62 800	12 300	24%
Stuttgart, Tyskland	37 900	40 900	46 500	8 600	23%
Wien, Österrike	42 700	45 700	47 300	4 600	11%
Öresundsregionen	49 800	55 300	59 800	10 000	20%

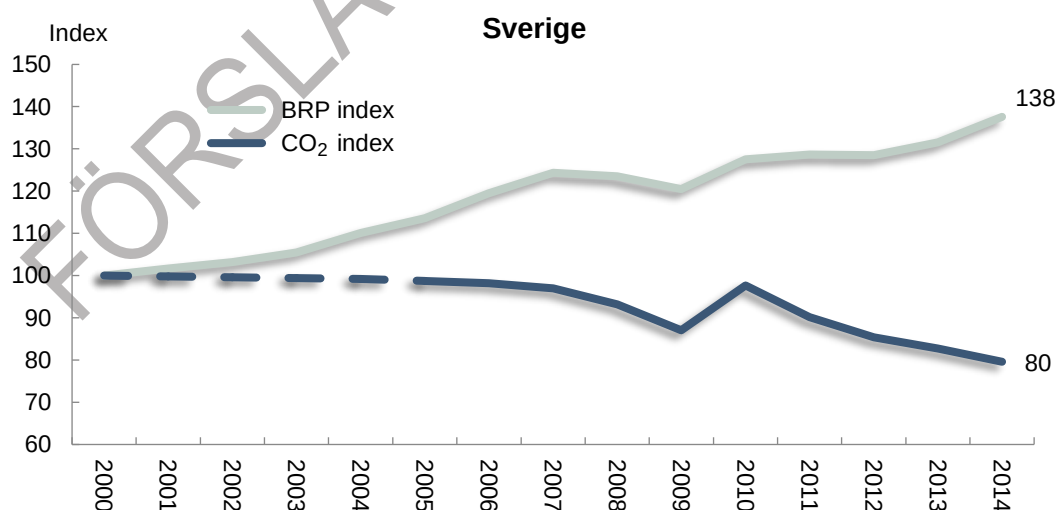
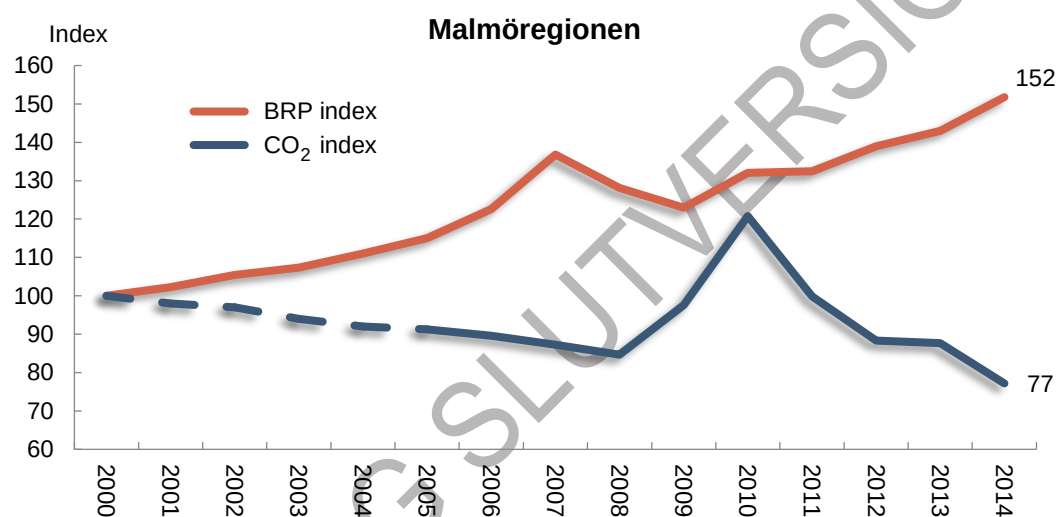
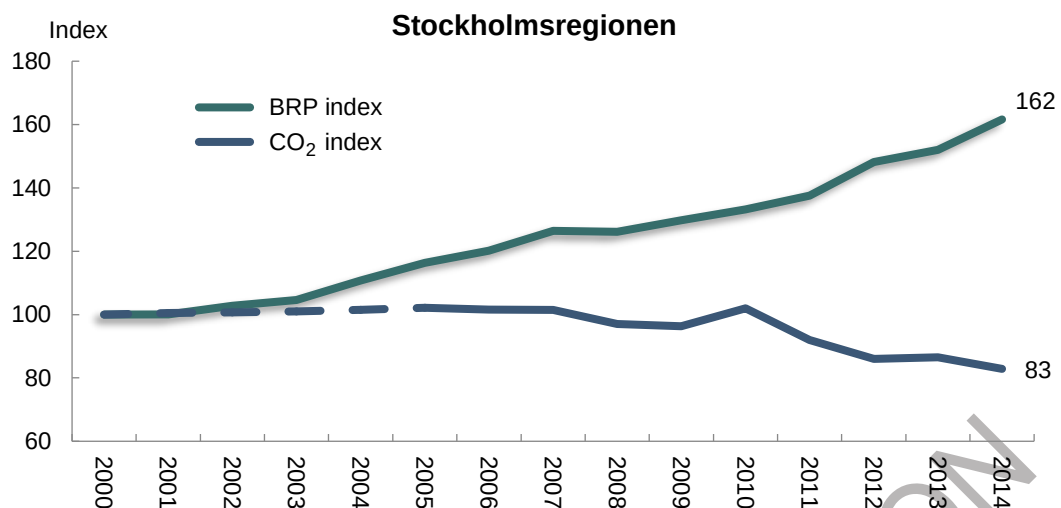
Källa: Eurostat

Decouplingeffekt

I Göteborgsregionen har gapet mellan BRP-tillväxt och CO₂-utsläpp, den s k decouplingeffekten, ökat över tid. Nivån på koldioxidutsläppen varit konstant under hela 2000-talet och fallit markant från 2011 och framåt. Samtidigt har den ekonomiska tillväxten i vår region ökat med mer än 50 procent. Samma mönster gäller för övriga storstadsregioner och Sverige som helhet (se figur 2.4).

Figur 2.4 Realt BRP och CO₂-utsläpp i storstadsregioner och Sverige 2000-2014 (Index 2000=100)

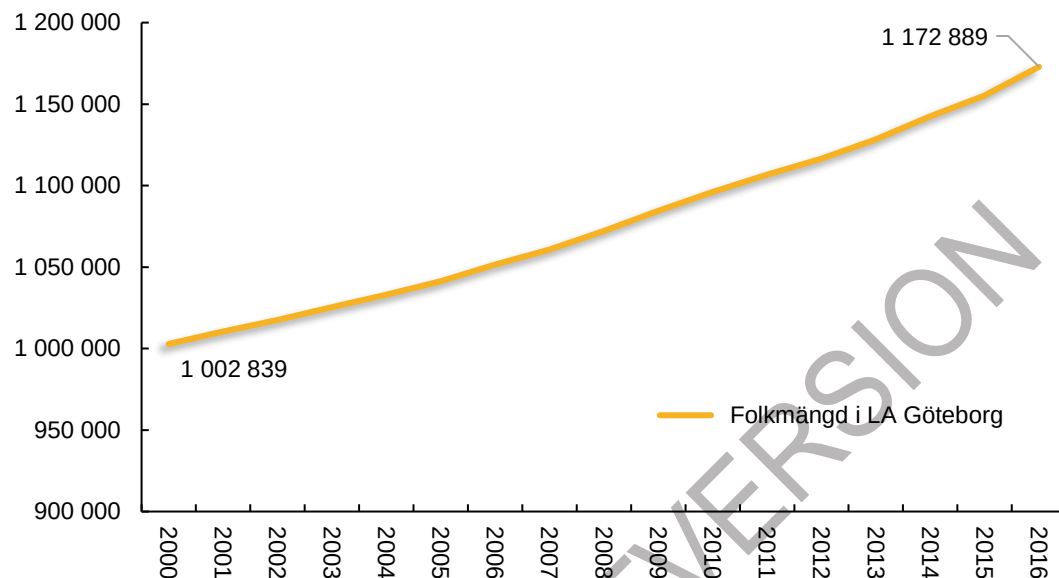

Källa: SCB och Nationella emissionsdatabasen

Antal invånare och sysselsatta i Göteborgs lokala arbetsmarknad respektive Göteborgsregionens kärna

Antal invånare 2016 i Göteborgs lokala arbetsmarknad var 1 172 889. Folkmängden har därmed ökat med 17 procent sedan år 2000 (se figur 2.5).

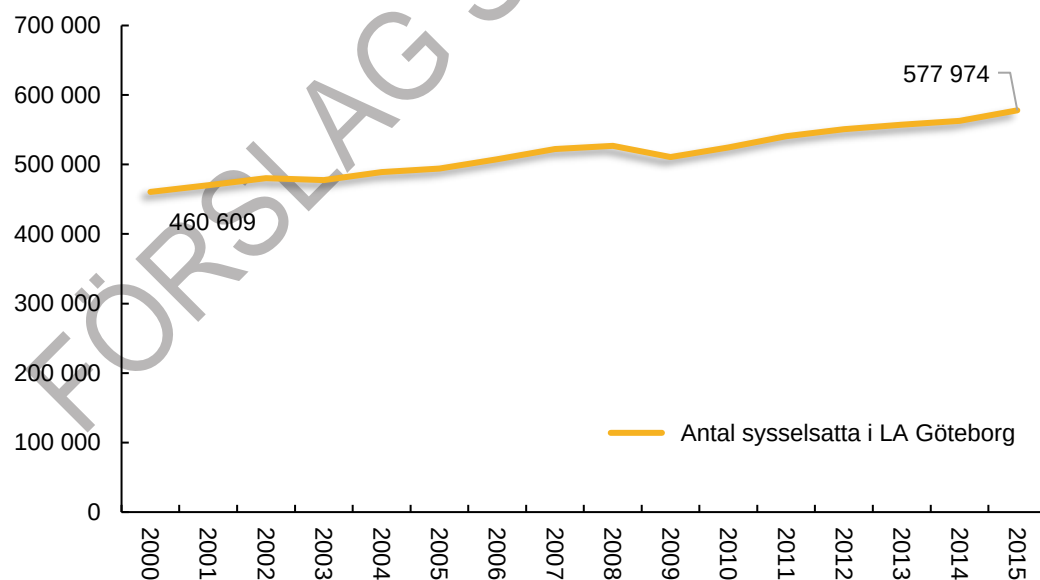
Figur 2.5 Folkmängd i Göteborgs arbetsmarknadsregion 2000-2016

Källa: SCB

Antal sysselsatta 2015 i Göteborgs lokala arbetsmarknad var 577 974. Antalet sysselsatta har därmed ökat med 25 procent sedan år 2000 (se figur 2.6).

Figur 2.6 Antal sysselsatta i Göteborgs arbetsmarknad 2000-2015

Källa: SCB

Vad gäller kärnans utveckling, kommer en nollmätning att genomföras i samband med halvtidsutvärderingen av GRs strategiplan "Hållbar tillväxt" 2018.

Mål 3: Företagsklimat och innovationskraft

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som har bäst klimat för företagande och innovation

Prioriterade indikatorer

- Företagsklimat
- Investeringar i forskning och utveckling (FoU)
- EU Regional Innovation Scoreboard

Önskat läge

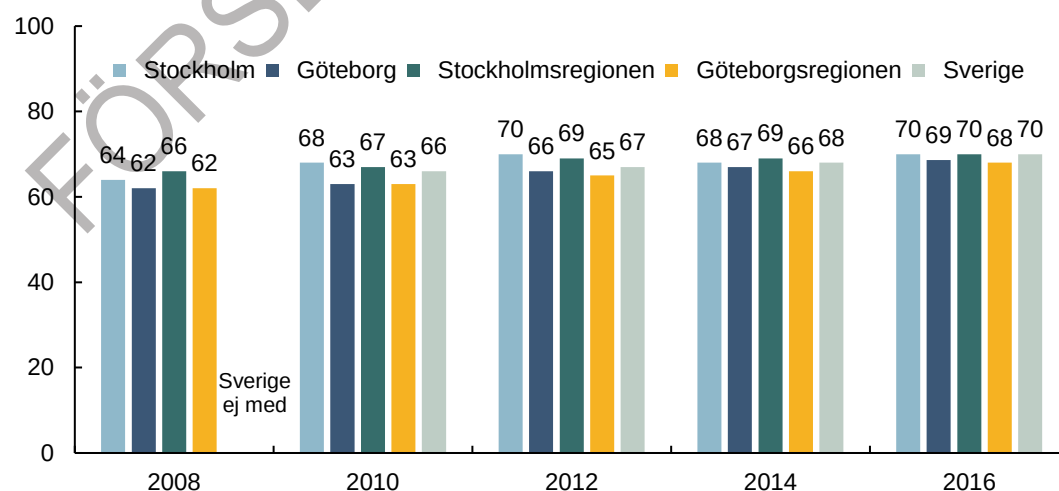
- Göteborgs Stad och Göteborgsregionen ska ha bäst företagsklimat bland de svenska storstäderna respektive storstadsregionerna enligt både Sveriges Kommuner och Landstings Insiktsmätning och andra mätningar, så som Svenskt Näringslivs sammanfattande omdöme.
- Göteborgsregionen¹⁵ ska ha högre resultat vad gäller FoU-investeringar i relation till liknande storstadsregioner i Europa. Göteborgsregionen ska ha högst FoU-investeringar/sysselsatt och högst varuexportvärde/sysselsatt bland svenska storstadsregioner.
- Göteborgsregionen¹³ ska rankas som ”innovationsledare” enligt EU Regional Innovation Scoreboard.

Nuläge

Företagsklimat

Göteborgs Stad ligger i 2016 års Insiktsmätning från Sveriges Kommuner och Landsting (SLK) på ett NKI på 69. Göteborgs resultat ligger därmed på den övre gränsen för godkänt som SKL satt upp för undersökningen (godkänt = 62 – 69), men ligger samtidigt en enhet under NKI för Stockholm samt för samtliga Sveriges kommuner, som båda har ett NKI på 70. Sedan 2008 har Göteborgs Stad ökat med sju enheter, från 62 till 69 (se figur 3.1).

Figur 3.1 Sammanfattande NKI för kommunal service i Göteborg, Göteborgsregionen, Stockholmsregionen och Sverige 2008-2016

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting

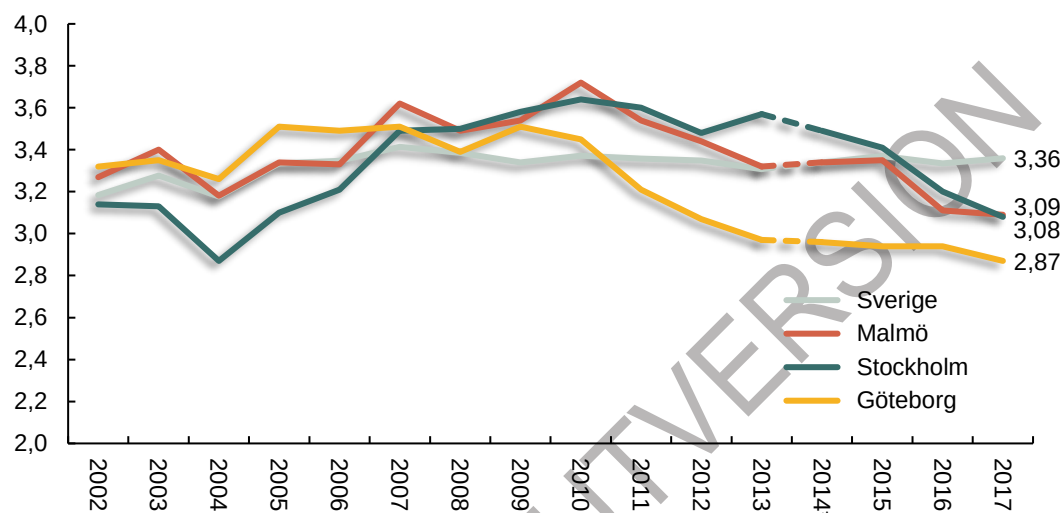
¹⁵ Göteborgsregionen definieras här som NUTS 2 Västsverige och består av Västra Götalands län och Halland.

Motsvarande utveckling för Göteborgsregionen är ett stigande NKI från 66 i undersökningen 2014 till 68 i 2016 års undersökning. Sedan 2008 har Göteborgsregionens NKI stigit från 62 till 68 (se figur 3.1).

Svenskt Näringslivs mätning av företagsklimatet visar en negativ utveckling för både Göteborgs Stad och Göteborgsregionen under motsvarande år. Det sammanfattande omdömet om företagsklimatet i Göteborgs Stad har stadigt minskat sedan 2009 och låg 2017 på 2,87, vilket är sämre än både Stockholms Stad och Malmö Stad (se figur 3.2).

Figur 3.2 Sammanfattande omdöme, företagsklimatet i Sveriges storstäder, 2002-2016

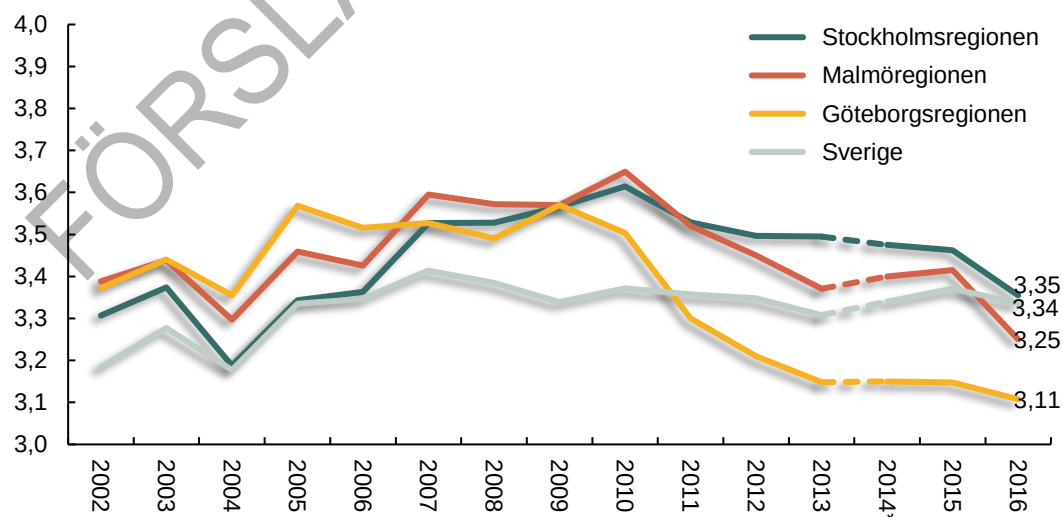

* Undersökningen genomfördes inte under 2014

Källa: Svenskt Näringsliv

Motsvarande omdöme för hela Göteborgsregionen låg 2016 på 3,11. Det placerar Göteborgsregionen sämst bland Sveriges storstadsregioner (se figur 3.3).

Figur 3.3 Sammanfattande omdöme, företagsklimatet i Sveriges storstadsregioner, viktat utifrån folkmängd, 2002-2016

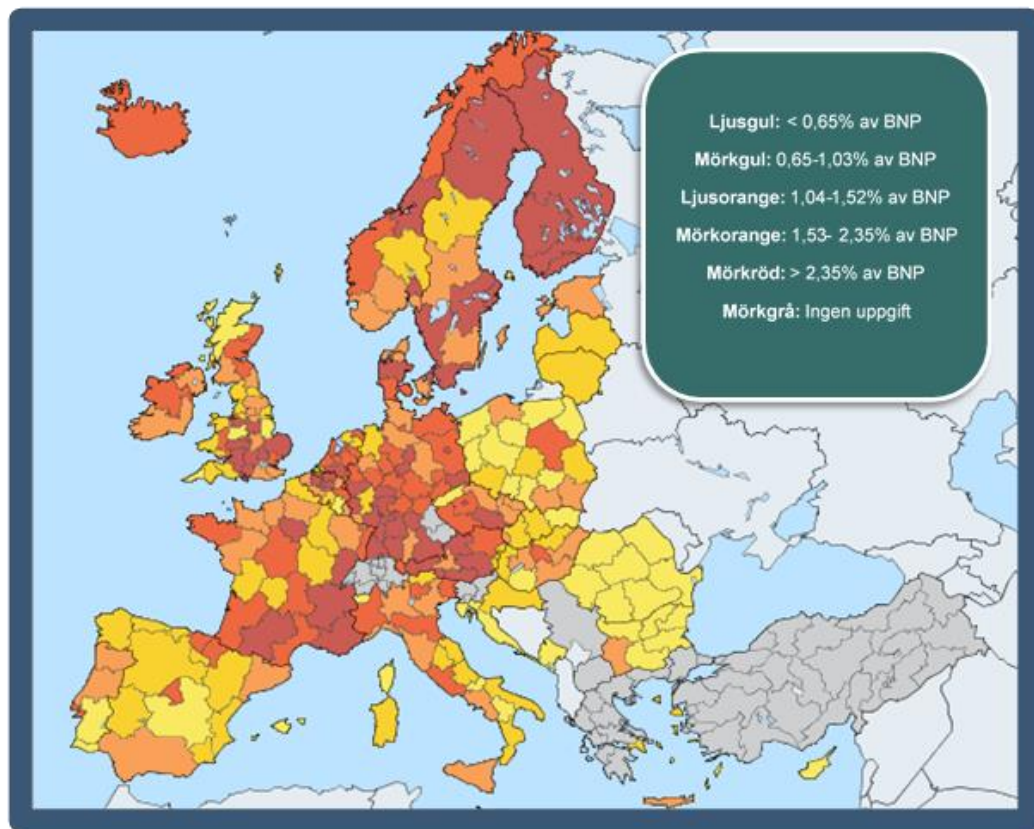
* Undersökningen genomfördes inte under 2014

Källa: Svenskt Näringsliv

Investeringar i forskning och utveckling (FoU)

Göteborgsregionen tillhör de regioner som har högst utgifter för FoU i förhållande till bruttoregionalprodukten i Europa, med en andel på över 2,35 procent av BRP (se figur 3.4).

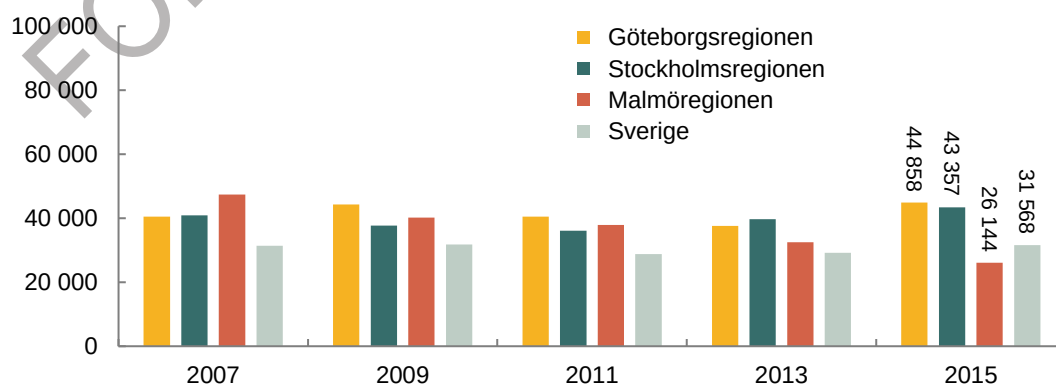
Figur 3.4 Utgifter för FoU inom EU28 - procent bruttoregionalprodukten, avser år 2014

Källa: Eurostat

Göteborgsregionens reala FoU-investeringar per sysselsatt i privat sektor låg 2015 på 44 858 kronor. Göteborgsregionen placerar sig därmed högre än både de övriga storstadsregionerna och riket (se figur 3.5).

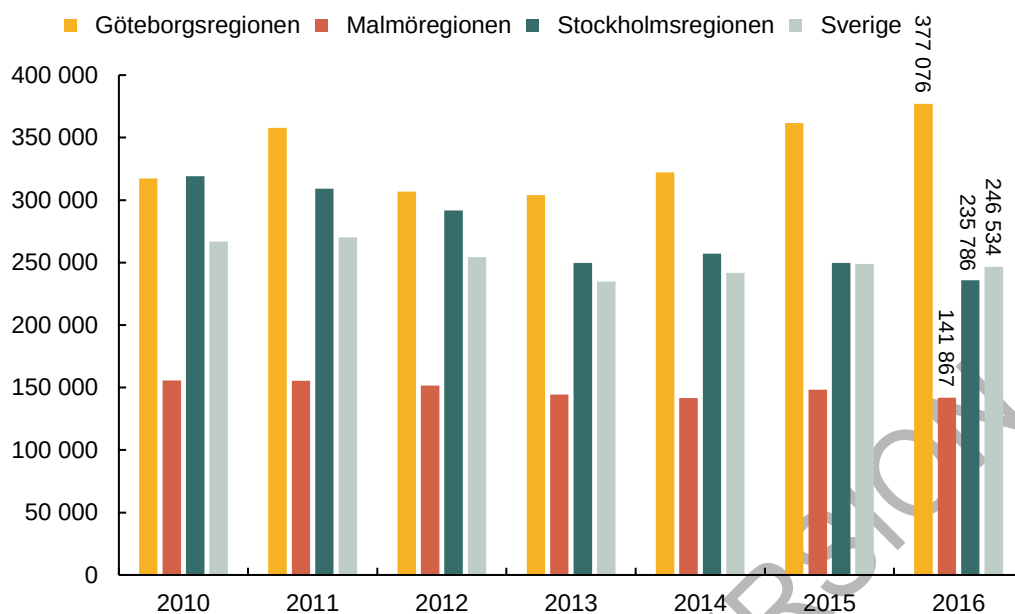
Figur 3.5 Reala FoU-investeringar (i kronor) per sysselsatt i privat sektor i storstadsregioner och Sverige 2007-2015

Källa: SCB

Varuexportvärdet/sysselsatt i Göteborgsregionen låg 2016 på 377 076 kronor, vilket är betydligt högre än både de övriga storstadsregionerna och riket (se figur 3.6).

Figur 3.6 Real varuexport (i kronor) per sysselsatt i storstadsregioner och Sverige 2010-2016

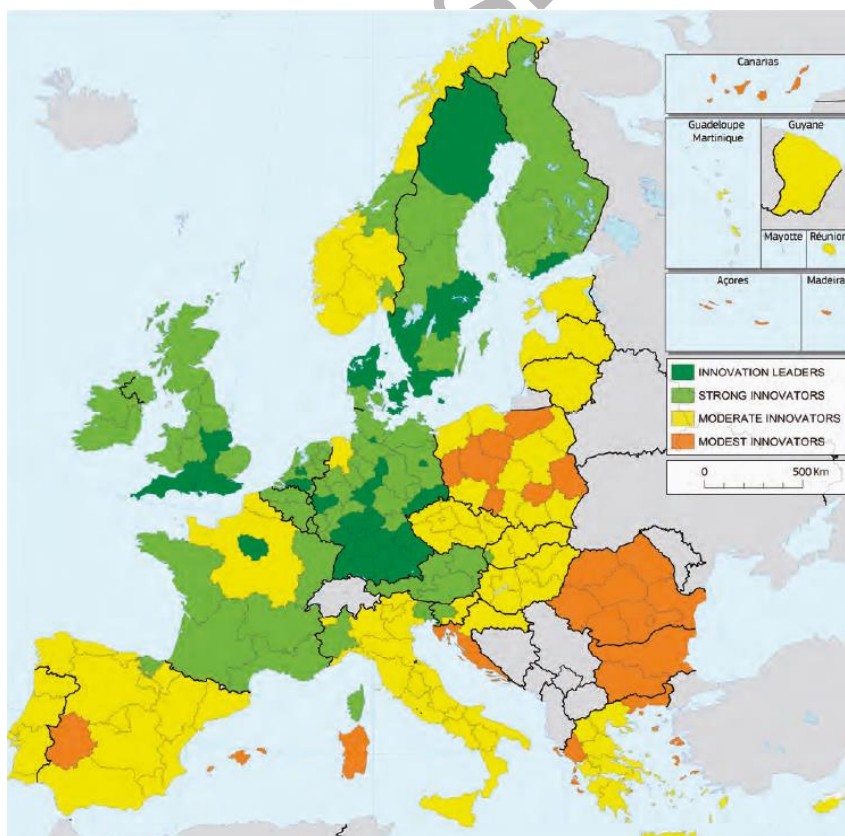

Källa: SCB

EU Regional Innovation Scoreboard

Göteborgsregionen räknas till gruppen innovationsledare tillsammans med regioner som Stuttgart, Nort-Brabant, Stockholm, Östra Mellansverige, Sydsverige, London, Itä-Soumi, och Utrecht etc (se figur 3.7)

Figur 3.7 Europas regioner enligt EU Regional Innovation Scoreboard

Källa: Eurostat

Bilaga 3: Förklaringar av begrepp

Akademi – Högre läroanstalt

Cirkulär ekonomi – Ett uttryck för ekonomiska modeller för affärsmöjligheter där cirkulära kretslopp i ett företag, samhälle eller en organisation används inspirerat av naturens kretslopp. Strävan är att avfall inte ska existera utan ses som en råvara.

Delningsekonomi/kollaborativ ekonomi – System för privatpersoner att dela på resurser; att hyra, hyra ut, byta eller låna tillgångar och tjänster av varandra.

Diversifierat (näringsliv) – Ett näringsliv med stor branschbredd.

Entreprenöriell förmåga – Förmåga att generera mervärde av sina kunskaper och färdigheter.

Företagsklimat – De samlade förutsättningarna för att driva företag, som omfattar summan av de institutioner, attityder, regler och kunskaper som möter företagaren i vardagen.

Företagstjänster – Tjänster som säljs av ett företag till ett annat, t ex bemanningstjänster, redovisningstjänster, kommunikationstjänster etc.

Förvärvsgrad – Andel sysselsatta av dagbefolkningen i arbetsför ålder (16-64 år).

Göteborgsregionen – Den geografiska yta som omfattar de 13 kommunerna som samverkar inom Göteborgsregionens Kommunalförbund, GR. Dessa kommuner är Ale, Alingsås, Göteborg, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Lilla Edet, Mölndal, Partille, Stenungssund, Tjörn och Öckerö.

Göteborgsregionens Kommunalförbund, GR – En samarbetsorganisation för 13 kommuner i Västsverige med uppgiften att verka för samarbete över kommungränserna och vara ett forum för idé- och erfarenhetsutbyte inom regionen.

Hållbar tillväxt – När vi kan tillfredsställa våra behov idag - ekonomiskt, miljömässigt och socialt - samtidigt som vi ger förutsättningar för kommande generationer att tillgodose sina behov.

Innovation – En innovation kan definieras som en ny idé, till exempel en produkt, lösning, affärsidé, tjänst, kemisk formel, matematisk metodik eller teknologi som visar sig lovande eller fungerar och som är ny.

Internationella gemenskapen / international community – Ett sammanhang där yrkesmänniskor, som p g a sin unika kompetens valt att arbeta utanför sitt hemland, engageras och upplever gemenskap.

Kreativa näringar – Näringar där kärnverksamhet utgår ifrån expressiva värden som estetiska aspekter och upplevelser. Det innebär att kreativa näringar kan omfatta allt ifrån konstnärlig verksamhet till turism och sport.

Kunskapsintensiva tillverkningsföretag – Tillverkningsföretag som konkurrerar med kunskapsintensiva, högt specialiserade varor och tjänster och där kompetensnivån i företagen därför ökat stadigt.

Logistiknod – En plats där många förbindelser för varuflöden korsar varandra och därför skapar förutsättningar för flera olika verksamheter och företag inom transport och distribution.

Lokal arbetsmarknad – Geografisk indelning som baseras på pendlingsnivåer mellan två eller flera kommuner. För att knytas till en lokal arbetsmarknad utanför den egna kommunen krävs en utpendling av mer än 20 % av den förvärvsarbetande nattbefolkningen under minst fem år. Största delen av dessa ska pendla till det som definieras som det lokala centrumet (till exempel. Göteborg) eller någon av de kommuner som är knuten till det lokala centrumet.

Matchning – Hur effektivt utbud och efterfrågan möts på arbetsmarknaden KD alternativ:

Mobilitetslösningar – Möjligheter för människor att förflytta sig inom ett område.

Social ekonomi – Organiserade verksamheter som primärt har samhälleliga ändamål, bygger på demokratiska värderingar och är organisatoriskt fristående från den offentliga sektorn.

Test- och demomiljö – En fysisk eller virtuell miljö där företag, akademi och andra organisationer kan samverka vid utveckling, test och införande av nya produkter, tjänster, processer eller organisatoriska lösningar.

Tillgänglighet – Den lätthet med vilken medborgare och näringsliv kan nå det utbud och de aktiviteter i samhället som de har behov av.

Validering – En process som innebär en strukturerad bedömning, värdering, dokumentation och erkännande av kunskaper och kompetens som en person besitter oberoende av hur de förvärvats.